

ΚΑΝΟΝΙΚΑ

115. Μάρτης - Απρίλης 2004

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ ΤΕΥΧΟΣ 115 € 1,5

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Εν όψει των Ολυμπ. Αγώνων, Ν. Ρεμπέλη	73
Δεκαετία του 1870, Ι. Λυμπερόπουλου	77
Υγεία και Διατροφή, Ειρ. Οικονόμου	89
Διάσωση Ναού Αγ. Παρασκευής, Η. Ανδρέου	93
Ανοιξιάτικες τριλιές (ποίημα), Σ.Τ.	97
Διακριθέντες Κονιτσιώτες στην τουρκοκρατία, Χ. Γκούτος	99
Λέξεις-Λέξεις - Λέξεις, Ειρ. Κίτσιου	113
Ματιές στην Επαρχία το 1894, Χ. Γκούτος	115
Ιστορικές απαντήσεις, Ν. Ρεμπέλη	117
Για την έκθεση ζωγραφικής Ζ. Δέδου, Ειρ. Κίτσιου	119
Βιβλιοπαρουσίαση, Σ.Τ.	122
Βιβλιοπαρουσίαση, Π.Τ.	123
Από το Σύλλογο Ασημοχωριτών, Στεφ. Νούτση	124
Εκδηλώσεις Αδελφ. Δροσοπηγής	127
Περί του κ. Χριστοφ. Χατζή, Αχ. Κολιού	129
Καγιάκ - Σλάλομ. Γραφείο Τύπου	131
Πάσχα στη Βούρμπιανη, Ι. Γιαίλογλου	132
Εκδηλώσεις στη Νίκαια, Μ. Σδούκου	133
Τα βότανα στη χαράδρα Αώου, Σ.Τ.	137
Σχόλια-Ειδήσεις-Κοινωνικά	140
Νεκρολογίες	144
Εκλογικά αποτελέσματα	150

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:
Σωτη. Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100
Τηλ. 26550 22464-22212
Fax: 26550 22464

Γραφικές Τέχνες
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10, 45221 Ιωάννινα
Τηλ.-Fax: 0651 - 77358

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού 7 €
Εξωτερικού, Δολ. USA 25 Αυστραλία 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο "ΕΛΕΓΕΙΟ" Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

μά τους; Και συνάμα απευθύνει εύλογα ερωτήματα προς πάσα κατεύθυνση: έως πότε θα συνεχιστούν οι αιματοχυσίες, η βία και οι τρομοκρατικές ενέργειες;

Μέχρι πότε ο κόσμος θα ζει υπό τον βραχνά του φόβου;

Πότε θα γίνει κατανοητό απ' όλους, ότι η βία δεν χτυπιέται με τη βία και ότι το λεγόμενο "πάσσαλος πασσάλω εκκρούεται" δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εδώ; Πότε θα σταματήσουν τα καυτά δάκρυα να αυλακώνουν τις παρειές αθών παιδιών; Πότε δεν θα βλέπομε πια, στα κανάλια σκηνές φρίκης με ακρωτηριασμένα κορμιά, κομμένα χέρια και πόδια παιδιών;

Πότε οι ένθεν και εκείθεν θα αντιληφθούν τις λαθεμένες πολιτικές τους; Πότε οι ηγετίσκοι της Ευρώπης θα παύσουν να συνοδοιπορούν με τη μεγάλη υπερδύναμη και θα διαχωρίσουν τις ευθύνες τους;

* * *

Κάτω, λοιπόν, από τέτοιες δυσμενείς και δυσοίωνες συνθήκες η Ελλάδα θα διεξαγάγει τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Και θα ήθελα, πριν τελειώσω, να κάνω προς όλους μία υπόμνηση: τόσο οι Ευρωπαίοι όσο και οι Αμερικανοί ας σκεφθούν ότι, όταν στην Αθήνα χτίζονταν Παρθενώνες και γινόταν, το 776 π.Χ. η πρώτη Ολυ-

μπιάδα, οι μακρινοί πρόγονοί τους ζούσαν σε σπήλαια και λιμναίες οικήσεις και συνεννοούνταν μεταξύ τους με περιορισμένο αριθμό λέξεων και χειρονομίες.

Και οι άλλοι Μεσανατολίτες, απόγονοι μακρινών προγόνων, που είχαν αναπτύξει, κάποτε κι αυτοί, έναν αξιόλογο πολιτισμό, καιρός είναι να σκεφθούν σοβαρότερα. Να συνέλθουν. Θα προέτρεπα όλους αυτούς, πριν έρθουν τον Αύγουστο στην Αθήνα για τους Αγώνες, να επισκεφθούν την αρχαία Ολυμπία, για να προσκυνήσουν, καθένας με τον τρόπο του, τον ιερό χώρο, τους βωμούς και τα ιερά. Να μεταφέρουν τη φαντασία τους νοερά στην περίοδο των αρχαίων Ολ. Αγώνων. Να θαυμάσουν τα ερείπια του ναού του Ολυμπίου Διός και να ιδούν, σαν σε οπτασία, στο κέντρο του σηκού το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία, έργο του Φειδία, το οποίο δικαίως θεωρήθηκε ένα από τα 7 θαύματα του αρχαίου κόσμου. Να επισκεφθούν παραπλεύρως το στάδιο και να δουν νοερά τους αρχαίους δρομείς να τρέχουν. Έπειτα το Μουσείο, για να θαυμάσουν, εκτός των άλλων, το εκπάγλου ωραιότιτος άγαλμα του Ερμή του Πραξιπέλη, το οποίο, θα διαπιστώσουν ότι τους χαμογελάει απ' όποια πλευρά και αν το ιδούν. Να ανεβούν ύστερα στον Κρόνιο λόφο,

...π' όπου θα θαυμάσουν το ιερό το-
...ίο. Ας αναλογιστούν όλοι τους ότι
...ο διαχρονικό μήνυμα των Ολ. Αγ.
...ήταν, είναι και θα είναι: εκκεχειρία,
...συναδέλφωση, αλληλοκατανόηση
...και Αγάπη σε όλους, ακόμη και
...τους εχθρούς, όπως το διεκήρυξε ο
...απεινός εκείνος Διδάσκαλος της
...Γαλιλαίας, ο Χριστός.

Και τότε όλοι σεις, αναβαπτισμένοι
...τα νάματα του αρχαίου Ολυμπι-
...σμού, θα μεταρσιωθείτε προς τα υ-
...ψηλά ιδεώδη του Ολυμπιακού Πνεύ-
...ματος, που έχει την ικανότητα, σαν
...άλλη κολυμβήθρα του Σιλβάμ, να

...σας αναγεννήσει, να σας θεραπεύ-
...σει και να σας ημερώσει και γαλη-
...νέψει, έτσι ώστε, παίρνοντας το δρό-
...μο προς την Αθήνα, θα ακούσετε
...τον μακρινό απόηχο του ολυμπια-
...κού ύμνου, που συνέθεσε το 1896 ο
...μεγάλος μας ποιητής Κ. Παλαμάς,
...με την ευκαιρία της τελέσεως των
...πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων στην
...Αθήνα.

*Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο αγνέ πατέρα
του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού,
κατέβα, φανερώσου κι άστραψε εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού...*

*Αγώνισμα δρόμου

ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1870

(ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΤΙΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΙΝΑΣ ΒΕΚΙΑΡΗ)

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Οι βροχές τούτη τη χρονιά χάλασαν το καλοκαίρι. Μόλις τέλειωσαν τ' αλωνίσματα κι είχανε προλάβει οι άνθρωποι να μαζέψουν τη σοδειά. Το νερό έπεφτε με το γκιούμι. Τα ξεροπόταμα κι όλοι οι λάκκοι κατέβασαν απ' τ'ά βουνά, "τη μάνα τους καί τον πατέρα τους". Λες καί ο καιρός βιάζονταν να τελειώσει μια δουλειά κι αγκωμαχούσε. Τέτοιο κιαμέτι, είχαν χρόνια να δούνε στην Καρδίτσα Ο κάμπος ξανάγινε μια λίμνη απέραντη... Τα ντάμια των κολλίγων βούλιαξαν σε κάμποσες μεριές. Ο δρόμος για τη Λάρισα δεν φαίνονταν. Καλοκαίρι όμως κι όπως ξανάσκασε ο ανελέητος ήλιος-αφέντης της Θεσσαλίας, όλα βρήκαν το ρυθμό τους. Ένα ρυθμό μιας μηχανής πού ετοιμάζεται να σβήσει, αλλά κρατιέται σαν από θαύμα του Θεού..

Με τίς φωνές της Μπριγκίτας, εγώ τράβηξα προς τους λόφους, πού τα νερά δεν είχανε κάνει ζημιές. Η μυρουδιά του βάλτου που σάπιζε, έφτανε ίσαμε κει. Μου ήταν άγνωστη η πλευρά αυτή καί τράβαγα στην τύχη, ελπίζοντας ότι έτσι ξεφεύγω απ' τή λασπουργιά.. Ήθελα να τρέξω με τ' αλογο Να ξεσκάσω από τίς στενοχώριες, που μ' έζωναν, καί δεν λογάριαζα τους κινδύνους.

Φθάνοντας στην κορφή του Λόφου, σ' ένα ξέφωτο, από κάτι περίεργες φωνές, ήχους καί κρότους, άρχισα να υποψιάζομαι ότι κάποιοι καβαλλάρηδες μ' ακολουθούσαν

Καί κατάλαβα την απρονοησία μου.

Ο ήλιος ήθελε κάμποσο ακόμα για να δύσει. Κι έπρεπε να προλάβω. Έκανα τη στροφή. Ξεκαθάρισα από πού θάπρεπε να ξεφύγω καί σπιρούνισα τ' άλογό μου. Πριν εκείνο ξεκινήσει, τρεις οπλοφόροι εμφανίστηκαν στη γωνιά. Κι άρχισαν να μου φωνάζουν να μη φύγω. Η καρδιά μου άρχισε να χτυπάει. Ο ένας ξέκοψε απ' αυτούς καί χαμογελαστός πλησίασε. Ήρθε δίπλα μου

-Μπερκοπούλα, ήρθες μόνη στο βουνό και δε φοβάσαι?

-Να φοβηθώ? Για ποιο λόγο?

-Μην κοιπάζ πούμαστε μείς, θα μπορούσε νάναι μια ληστοσυμμορία από ντόπιους αρβανίτες ή ακόμα καί χριστιανούς κατσιαπλιάδες απ' το βουνό..., ή απ' τον κάμπο. Καί τότε. ?...

-Καί σεις ποιοί είστε?

-Α!... Είμαστε μια ενέδρα, σε περίπολο, από Βαρουσλήδες, που σταματάμε τους πλιατσικολόγους. Κάθε χρόνο αυτή την εποχή, ροβολάνε απ' τ'ά βουνά, και

Εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων (Σκέψεις και υπομνήσεις)

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Μετρημένοι, στα δάχτυλα της μιας χειρός, είναι οι μήνες, που μας χωρίζουν από την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων και παρά τις καθυστερήσεις, για τις οποίες, οπωσδήποτε, δεν ευθύνεται η παρούσα κυβέρνηση, είναι βέβαιο ότι θα διεξαχθούν με επιτυχία και ασφάλεια.

Είπα “με ασφάλεια”, γιατί, χωρίς να είμαι “μάντης κακών”, μιά ανησυχία είναι διάχυτη σε πολλούς. Ύστερα από το πρόσφατο τρομοκρατικό χτύπημα της Αλ. Κάιντα στη Μαδρίτη, επόμενο είναι να φοβάται κανείς ανάλογα αποτρόπαια κρούσματα, που θα μπορούσαν να συμβούν - Θεός φυλάξοι - και στην Αθήνα.

Η όλη διεθνής κατάσταση είναι συγκεχυμένη. Ταραχές, αιματοχυσίες στο Κόσοβο, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ στην Παλαιστίνη. Παντού εστίες πολέμου, καταστροφές, δολοφονίες. Και εύλογα γεννιέται το ερώτημα και η απορία: τί αγώνες θα γίνουν στην Αθήνα υπό τη σκιά του φόβου, του άγχους και της καχυποψίας;

Είναι γνωστό ότι στην αρχαία Ελλάδα, κατά τη διάρκεια των Ολ. Αγ., διακόπονταν οι πολεμικές επιχειρή-

σεις για να λάβουν μέρος στη μεγάλη γιορτή και πανήγυρη της Ολυμπιάδας, το μήνυμα της οποίας ήταν: εκεχειρία, ειρήνη, συνεργασία, συμφιλίωση, ευγενής άμιλλα και έντιμη προσπάθεια για τον κότινο της νίκης, που αποτελούσε την καλύτερη ηθική ικανοποίηση των Ολυμπιονικών, τους οποίους κάθε πόλη υποδεχόταν με τιμές, γκρεμίζοντας, μάλιστα, συμβολικά, μέρος των τειχών, με την ιδέα ότι δεν χρειαζόταν τείχη μιά πόλη, που είχε τέτοιους αθλητές.

* * *

Σήμερα, όμως, όλα τα σχετικά με το ολυμπιακό ιδεώδες, άλλαξαν ριζικά. Το πνεύμα του Ολυμπισμού αλλοιώθηκε και υποβαθμίστηκε και τα πάντα έγιναν εμπορεύσιμα.

Σήμερα, εκεί που έφθασαν τα πράγματα, λόγω της τρομοκρατίας, στην Αθήνα λαμβάνονται, όχι αδικαιολόγητα, δρακόντεια μέτρα φρούρησης, προστασίας και ασφάλειας.

Η Αθήνα θωρακίζεται από ξηράς, αέρος και θαλάσσης, για να προληφθεί κάθε ενδεχόμενο. Και ο απλός πολίτης αναρωτιέται: τί είδους αγώνες θα είναι αυτοί και ποιό το μήνυ-

πέφτουμε σα μύγες στο γάλα για να λιμουριάσουνε τον κάμπο.

Εμένα όμως, Μπεργοπούλα μου, πρέπει να μ'εχεις ακούσει, να με ξέρεις. Είμαι φίλος σας, φίλος του θείου σου Σπύρου. Έχω έρθει και στο κονάκι σας πολλές φορές. Κουβέντιασα με τον καλό κυρ Πέτρο, τον πατέρα σου. Με τη Γερμανίδα... Σέ είδα καί στον κάμπο. Σέ είδα και σ' αλώνια. Σέ παρακολουθώ. Φοβάμαι μη με γελάν τα μάτια μου. Τέτοιο κορίτσι, τέτοια γυναίκα σαν εσένα.... δεν υπάρχει άλλη σ' όλη τη Θεσσαλία..... Μπράβο σου αρχοντοπούλα μου. Εύγε για όλα. Εσύ είσαι η πραγματική Μπέρκοβα... Κι είναι κρίμα, στα καλά καθούμενα, έτσι όπως ξανοίγεσαι προς τις ράχες μόνη κι έρημη, να πέσεις θύμα. Είσαι καινούρια εδώ και δεν ξέρεις, το τί ακούγονται και τί λέγονται. Καί για να γνωριστούμε σου λέω πώς λέγομαι Κώστας Ταρτούπης.

Άκουγα στην αρχή με καχυποψία, αλλά γρήγορα κατάλαβα πώς είχα να κάνω μ' έναν καθώς πρέπει κύριο. Καί ηρέμησα. Όταν όμως άκουσα πώς αυτός ήταν ο Ταρτούπης, δεν πίστευα σ' αυτιά μου. Απ' ό,τι είχα ακούσει σπίτι μου, είχα φτιάσει στο μυαλό μου ένα τέρας. Ένα μαγκούφη. Ένα Σάυλωκ που ενδιαφέρονταν ν' αρπάξει το τσιφλίκι μας καταστρέφοντας χωρίς δισταγμό όλους τους Μπέρκους. Καί τώρα...

Ο συνομιλητής μου, μ' έβλεπε να συλλογίζομαι και υποψιάζονταν ότι το κάνω από φόβο, από ταραχή. Σκέφτηκε, πώς η ώρα περνούσε. Σέ λίγο θα νύχτωνε.

- Πρέπει, μου λέει, να κατηφορήσεις τώρα κοντεύει να νυχτώσει. Κατευθείαν για το κονάκι. Όταν θελήσεις πάλι ν' ανεβείς στους λόφους, σε παρακαλώ, πες στη Γερμανίδα να με ειδοποιήσει.... Εγώ θα πάρω τα μέτρα μου τώρα. Ένας από τα παλληκάρια μου θα πάει μπροστά. Ξέρει το δρόμο.

Και συ θα τον ακολουθηθείς χωρίς τροχαλιτά καί τρεξίματα.. Από πίσω θα'χουμε την έγνοια σου εμείς οι άλλοι. Σε παρακαλώ, μην κάνεις ξανά αυτή την κουτουράδα.. προτού κάνεις τέτοιους περιπάτους στα βουνά, ρώτησε και κανέναν πού ξέρει.

-Χίλια ευχαριστώ, χίλια ευχαριστώ, άρχισα να επαναλαμβάνω μηχανικά. Με την κουτουράδα μου σας έβαλα σε μπελάδες.... Κατάφερα να ξεστομίσω μες στη συγχισή μου, στρίβοντας το άλογο, προς την κατεύθυνση των Καμινάδων. Καληνύχτα κι ευχαριστώ για όλα.

-Καληνύχτα, όμορφη και γλυκεία αρχοντοπούλα.. Πρόστεσε δειλά, χαμηλόφωνα καί μ' επιτήδευση πρωτευουσιάνου, ο Ταρτούπης, σαν έφηβος δεκαοκτώ χρονών, που για πρώτη φορά στη ζωή του φαντάζομαι ότι κολάκευε, έλεγε μια τρυφερή κουβέντα σ' ένα κορίτσι.

. Τάχε κι αυτός χαμένα. Κι αντιδρούσε με τον καλύτερο εαυτό του .

Η Μπριγκίτε περίμενε ανήσυχη στην άκρη απ' τό χαγιάτι.

Ο πατέρας κι η μητέρα μου, που μόλις είχαν γυρίσει από τους Φωτιάδηδες του

διπλανού χωριού, δεν είχαν προλάβει να μάθουν τίποτα. Ο γιασαχτσής που έκανε και τον Πασβάντη στο κονάκι και οι δυο χουσμεκιάρηδες-σεϊζηδες, πού ξεσέλλωναν τ' αλογα του αφεντικού, έτρεξαν να παραλάβουν και τ' αλογό μου.

Ο πατέρας μου φαίνονταν ευχαριστημένος από την επίσκεψη. Ο κύρ Σταύρος Φωτιάδης μόλις είχε γυρίσει απ' τήν Πόλη κι έφερνε νέα από το Θείο-Σπύρο. Αργότερα, έμαθα πώς ο Φωτιάδης έφερε εκτός από τα καλά νέα και τη διαθήκη του θείου Σπύρου, με την οποία αναγνώριζε εν ζωή, τον Πέτρο Μπέρκο και την οικογένειά του δικαιούχους ολόκληρης της περιουσίας στην Ήπειρο, και μετά το θάνατό του κληρονόμο του στο μισό κτήμα των Καμινάδων.

Αυτό ήταν μιαν ανάσα για τον πατέρα, που μέχρι κείνη τη στιγμή βρίσκονταν σε μεγάλο αδιέξοδο κι απελπισία, δουλεύοντας χωρίς απαντοχή για τον αδερφό του...

Από το βράδυ συμφωνήσαμε με την Μπριγκίτα να μην πούμε τίποτα στους γονείς μου για την έφιππη έξοδο προς τους λόφους και προ παντός για τη συνάντησή μου με τον Ταρτούπη.

Την άλλη μέρα το πρωί μαζί με την Μπριγκίτε "έναν παραστεκάμενο κολλήγο του τσιφλικιού, αποφασίσαμε στα γρήγορα να επισκεφτούμε την καλύβα του ΜπαρμπαΘανάση, μέσα στον κάμπο, πούχε πνιγεί απ' τά νερά κι όλη η οικογένεια τώρα ήταν άρρωστη κι είχε ανάγκη από βοήθεια.. Ο Μπαρμπα Θανάσης ήταν παλιός χουσμεκιάρης στο κονάκι. Το ανακοινώσαμε στον πατέρα και κείνος το δέχτηκε κάπως προβληματισμένα. Σκέφτηκε λίγο καί -

- Αϊ καλά είπε. Προσέξτε όμως. Είναι η εποχή που κινούνται μέσ' τον κάμπο οι πλιατσικολόγοι κι οι Αρβανίτες. Αυτοί δεν αστειεύονται.

Έκανε μερικά βήματα προς τον κήπο καί πρόσθεσε

- Εγώ θ' ανεβώ στο Τσαρσί τζαμί, να ψωνίσω και να κουβεντιάσω με Βαρουσλήδες που με θέλουν.... και με ζήτησαν απο προχτές.

Ο φόβος να συναντηθεί ο πατέρας με τον Ταρτούπη στο Τσαρσί τζαμί και να μάθει από κει τα καθέκαστα, με πάγωσε. Η Μπριγκίτε όμως που το κατάλαβε, είχε κι αυτή τους ίδιους φόβους, προσπάθησε να με καθησυχάσει. Καί πήρε ο καθένας το δρόμο του.

Ο κάμπος ήταν ακόμα μέσ' τη λάσπη. Μύριζε όμως ωραία η μουσκεμένη γη. Οι δυο μας, η Μπριγκίτα και 'γω, πάνω στα ψηλόλιγνα αραβικά αλογά μας ακολουθώντας τον παραστεκάμενο, περνάγαμε σιωπηλές τα μονοπάτια, κι όταν φτάσαμε στο ποτάμι, πούχε κατέβασμα, καταλάβαμε πώς θάταν δύσκολο να το περάσουμε χωρίς κίνδυνο. Ο παραστεκάμενος κολλήγας κι αυτός, κιότρεψε. Στενοχωρημένος έλεγε με δειλία πώς μάλλον είχαν πάρει λάθος δρόμο. Έκανε ο ίδιος, λάθος στους υπολογισμούς του. Πιο κάτω το ποτάμι άπλωνε, άλλ' όμως η πορεία ίσαμε κεί θα μας έπαιρνε πάνω από μια ώρα. Σκέφτηκε λίγο. Κι έπεπα πρόσθεσε.

-Ξέρετε, πιο πάνω είναι και η περαταριά. Αν είμαστε τυχεροί και τη βρούμε α-

πό δώθε, γιατί δεν έχει οδηγό, καλά θάναι.

Η Μπριγκίτε πούχε πολλές φορές μπλέξει σε περιπέτειες με τον Καράμπαλη, στο πέρασμα άλλαζε καθώς είπε συχνά την κοίτη του κατεβάζοντας από τ' Άγραφα ό,τι να φανταστεί κανένας. Όξω από λάσπες, επέμενε να πάμε από την περαταριά, καί στην ανάγκη να περιμένουμε.

Εγώ όμως, πούχα κι όλας μπεί στο ποτάμι αποφασισμένη να το περάσω με όποιον κίνδυνο, γιομάτη πείσμα, έβλεπα πώς η φοράδα μου με τους λιγνούς και δυνατούς αστράγαλους είχε κιόλας βουτήξει μέχρι τη μέση κι ήταν αδύνατο να προχωρήσει. Το πιο δύσκολο ήταν να γυρίσει πίσω, γιατί είχε κολλήσει στη λάσπη, καί οι απεγνωσμένες προσπάθειές της να ξεκολλήσει με πέταγε, πότε μπρος και πότε πίσω.

Ο κολλήγας έβλεπε το μεγάλο κίνδυνο πού διέτρεχα, αν τ' άλογό μου βουρλίζονταν απ' τις προσπάθειές μου κι έκανε έναν πήδο προς τα μπρος, οπότε εγώ άπειρη όπως ήμουνα, ήταν σίγουρο ότι δεν θα γλύτωνα, και το χειρότερο ήταν πού θα βούταγα προς το κέντρο του ποταμού όπου τα νερά ήτανε πολύ βαθειά κι είχε ρεύμα,

Αναγκάστηκε ο ίδιος να κατεβεί απ' τό μουλάρι του για να πέσει στο ποτάμι.

Κείνη τη στιγμή, μέσα από τίς βασιινιές, καί τα δέντρα ακούστηκαν φωνές αντρικές

-Μη, για το θεό. Μη κάνεις τίποτα. Σταμάτα μπάρμπα Θύμιο.

Καί ταυτόχρονα εμφανίζεται μια ομάδα από Καρδισιώτες καβαλλάρηδες με πρώτο τον Ταρτούπη, που προχωρώντας στην ακροποταμιά φώναζε.

-Ήρεμα, ήρεμα Μπερκοπούλα μου Γιαβάς-γιαβάς, να μην ξαφνιαστεί τ' άλογο κι αφηνιάσει. Κι ο ίδιος χαμογελαστός, πάνω σ' άλογό του μάλωσε τη Μπριγκίτα.

-Καλά.... Το κορίτσι δεν ξέρει! Εσύ κι ο μπάρμπα Θύμιος, που χρόνια ξέρετε τί πνίχτης είναι το παλιοπόταμο, πως αφήσατε μια πρωτόβγαλτη να μπεί στο νερό μέσα αλογάριαστα.

Η Μπριγκίτε άρχισε να δικαιολογείται, αλλά ο Ταρτούπης δεν άκουγε. Ξεκαβάλλησε κι αυτός με βιασύνη, είπε και στους άλλους συντρόφους του να κάνουν το ίδιο. Επέβαλε σιωπή σ' όλους μας, και μπήκε στο ποτάμι έτσι όπως ήταν με τίς μπότες του, δείχνοντάς μου με νοήματα ότι θάπρεπε να χαϊδεύω στο λαιμό τ' άλογό μου, για να ηρεμήσει. Πλησίασε τ' άλογο από το πλάι καί τ' άρπαξε από τα χαλινάρια, χαϊδεύοντάς το. Έπειτα μου ζήτησε τα γκέμια, που τάρριξε πίσω, σ' ένα σύντροφό του, στον οποίο είπε να μπεί μέσα στο ποτάμι και να σταθεί σε στερεο έδαφος. Με κάποια προσπάθεια η φοράδα μου ξεκόλλησε και με ένα τίναγμα βρέθηκε στη στεριά.

Έτρεμα απ' την περιπέτεια. Ήμουν ανήσυχη. Αλλά δεν τόβαζα κάτω. Ζήτησα να ξεκαβαλλικέψω. Και η Μπριγκίτα, βιάστηκε να ρθεί κοντά μου, κάνοντας έτσι

ν' απομακρυνθεί ο Ταρτούπης, που έδειχνε γι' αυτό κακοφανεμένος. Δεν έφευγε όμως από κοντά κι έδειχνε μεγάλη επιθυμία να βοηθήσει... Οι σύντροφοί του αναμέρισαν διακριτικά, και ξανακαβαλλικέψανε.

Από ψηλά κοίταζα τον Ταρτούπη, με θαυμασμό, κι ήθελα να βρω έναν τρόπο να τον ευχαριστήσω. Η Μπριγκίτα κατσούφιαζε και βιάζονταν να φύγει. Κάποια στιγμή ξεμονάχιασε τον Ταρτούπη καί κάτι του ψιθύρισε. Κείνος άκουγε με προσοχή, ώσπου στο τέλος είπε γελώντας κάτω από το μουστάκι του.

- Έχεις δίκιο. Ανλαστίκ(σύφωνοι) Καρμιά κουβέντα. Μεταξύ μας.

Πήγα τ' άλογό μου δυο βήματα μπροστά κι ευχαριστώντας τον Ταρτούπη πρόσθεσα

- Έγινε και στους δυο σας μεγάλο βάσανο. Συγχωρέστε με. Δε θα ξεχάσω την καλοσύνη σας. Από δω και μπρος θα γίνω φρόνιμο κορίτσι. Δε θα ξανακάνω κουτουράδες.

- Τέλος καλά όλα καλά πρόσθεσε ο Ταρτούπης ευχαριστημένος.

Γύρισα τ' άλογό μου που βιάστηκε ο κολλήγας να το πιάσει απ' το χαλινάρι .

Ο Ταρτούπης είχε κολλήσει πάνω μου το υγρό βλέμμα του. Και χαμογελούσε.

- Ήμουν περίεργος να ιδώ, πώς θα καβαλλίκευες τ' άλογο. Δε μούκανες όμως αυτή τη χάρη. Κορίτσι από την Κόνιτσα. Τί να πω? . Άξια Μπέρκοβα,

Σ' όλα πρώτη και μοναδική.... Μακάρι νάταν έτσι κι οι άλλες Μπερκοπούλες
Κι όλα τα κορίτσια εδώ του Κάμπου..

- Έλα- έλα, τον έκοψε η Γερμανίδα. Άσ' το κορίτσι να ηρεμήσει. Και σταμάτησε το Μπερκοβα. Μη μας βάζεις αιτίες να τσακωνόμαστε.

- Να πάτε απ' τήν περαταριά, συμβούλεψε ο Ταρτούπης δείχνοντας έτσι ότι ήξερε από προηγούμενα, για που κατευθυνόμαστε. Καί συμβούλεψε το Μπάρμπα Θύμιο τί θάπρεπε να κάνει, αν η περαταριά δεν βρίσκονταν από δω.

Καί χωρίσαμε καθώς ο καθένας πήρε το δρόμο του.

Η Μπριγκίτα στην αρχή φαίνονταν στενοχωρημένη και δεν μίλαγε, όταν όμως άρχισα να της περιγράψω το πόσο φοβήθηκα μέσα στο ποτάμι και πως όταν είδα τον Ταρτούπη να ξεπροβάλλει από τίς ντόσιγες (τα χαμόκλαδα) εκεί δίπλα στο ποτάμι, μου φάνηκε σαν ο Θεός που έσωσε τον Ιωσήφ μέσα στο καλάθι, έσκασε στα γέλια.

- Το ίδιο και γώ μου λέει Μου κόπηκε η χολή όταν είδα τον μπάρμπα Θύμιο κατακίτρινο και σε κατάσταση απόγνωσης να κουνάει χέρια και κεφάλι. Όσο για τον Ταρτούπη..... έχω μια υποψία. Μας είχε πάρει από πίσω.

Σκέφτομαι ακόμα πως και το χθεσινοβραδινό δεν ήτανε τυχαίο. Τόκανε σύστημα. Δε σταματάει να σε λέει παντού και σ' όλους Μπέρκοβα. Και θα μας δημιουργήσει πρόβλημα με τη θειά σου. Είχα κάτι ακούσει για τις προθέσεις του από την εποχή πού σε είδε για πρώτη φορά. Τώρα βλέπω που τέλειωσαν οι πολ-

λές δουλειές στον κάμπο, έβαλε μπροστά σ' εφαρμογή άλλο σχέδιο, Σατανικό!. Φαίνεται είναι κάποιος στο κονάκι, που πληρώνεται για να κατασκοπεύει και του τα λέει όλα με το νί και με το σίγμα. Αρχίζω να φοβάμαι γιατί ο Ταρτούπης παράγινε ευγενής και πρόθυμος,

Γέλαγα, αλλά φόβος κατείχε την καρδιά μου και τίς σκέψεις μου.

- Μήπως θάπρεπε να γυρίσουμε πίσω? λέω.

- Όχι, ακόμα είναι γρήγορα. Αλλά από αύριο, καλό θάταν να πάρουμε τα μέτρα μας.

- Δεν ξέρω αν είναι σωστό, να ρωτήσω, αλλά τώρα όλα με ανησυχούν

- Τί θέλεις? πέσμου... Μην ανησυχείς για τίποτα, όλα θα βρουν το δρόμο τους

- Τί είπατε μεταξύ σας.... Καί κείνος απάντησε έχεις δίκιο, καμμιά κουβέντα

- Α! Ναι, ναι. Τον παρακάλεσα να μην ειπεί τίποτα σε κανέναν για τα χθεσινά και τα σημερινά, μην τα μάθουν οι δικοί σου και στενοχωρηθούν. Γι' αυτό είπε καμμιά κουβέντα. Εννοούσε σε κανέναν και πρόσθεσε πως θα μείνει μεταξύ μας.

- Ωραία, αυτό μ' ανησυχούσε. Τώρα να το πούμε και στο Μπάρμπα Θύμιο να το ξέρει.

Και η Μπριγκίτα προχώρησε με τ' άλογό της, τόφερε δίπλα στον Μπάρμπα Θύμιο και του τόπε.

Το πορθμείο της περαταριάς ήταν από δω. Κατεβήκαμε από τ' άλογα. Έπιασε ο κυρ Θύμιος τον συρμάτινο οδηγό. Και περάσαμε όλοι απέναντι, χωρίς καμμιά δυσκολία.

Το καλύβι του Μπαρμπαθανάση ήταν πολύ κοντά στην περαταριά. Αλλά σε μια κατάσταση μέσ' τη λάσπη, που σ' έπιανε απελπισία. Τα παιδιά, κι η γυναίκα του, είχαν πάει στο χωριό, Ντελή Βελή, γιατί τους έλυωνε ο πυρετός. Ο ίδιος ο ΜπαρμπαΘανάσης μόνος, έβγαζε από το καλύβι μέσα λασπωμένα ρούχα για να τα πάει στο μαντάνι. Οι μαντρότοιχοι γύρω στο σπίτι και τα χαμόκλαδα ήταν σκεπασμένα με βρεγμένα μιντέρια, κιλίμια, σιλτέδες κι άλλα ρούχα πού λιάζονταν για να στεγνώσουν. Μόλις μας είδε, ο παλιός χουսμεκιάρης, κολλήγας τώρα, άρχισε να κουνάει το κεφάλι του συντετριμμένος, σε απόγνωση. Πρώτη φορά μ' έβλεπε και φάνηκε να με ντρέπεται, σα μια ξένη γυναίκα.. Όταν όμως σε λίγο έμαθε ποια είμαι, άρχισε να κλαίει. Χρόνια δούλευε στο Κονάκι μας, εκεί μεγάλωσε και είχε ακουστά για τα παιδιά του Πέτρου Μπέρκου. Έτρεξε κοντά μου κι άρχισε να μου φυλάει τα χέρια. Ένιωθα ντροπή, απ' αυτό, και τράβαγα τα χέρια μου, προσπαθώντας να μην τον προσβάλλω.

Ο κυρ Θύμιος κατέβασε τα καλάθια πούχε φορτωμένα στο μουλάρι του και προορίζονταν για την οικογένεια του μπαρμπαθανάση, και τα μετέφερε στο καλύβι.

Εμείς με την Μπριγκίτε, στεκόμαστε όρθιες διότι κυριολεκτικά δεν είχαμε που

να καθήσουμε. Κι όταν ζητήσαμε να βοηθήσουμε στο μάζεμα των ρούκων, ο Μπαρμπαθανάσης έγινε θεριό.

- Όχι, μας λέει σα να τον μπατσίσαμε. Μην μπήτε μέσα. Τάχω βγάλει όλα έξω. Να βοηθήσει ο καιρός, και να μην ξαναπιάσει άλλη μπόρα. Να στεγνώσει λίγο ακόμα μέσα. Μεγάλος ο κόπος σας. Δε χρειάζονταν. Σάς ευχαριστώ όλους. Και προ παντός τον κύρ. Πέτρο που ποτέ του δε με ξέχασε. Θάρθω μόλις βάλω τάξη εδώ στα πράματα. Πεθύμησα να τον δω. Η καλή μου η Αννούλα, φτού-φτού έγινε κοιτάμ κυρία... Πόσο μοιάζει με την κυραμάνα της, την Καραπάνοβα πούταν πραγματική αρχόντισσα...

- Την χάσαμε, πρίν από λίγο, ψιθύρισα λυπημένη.

-Αλήθεια! Με συμπαθάς... Ζωή σε λόγο σας, καλή μου Αννούλα, θάτανε τώρα ογδόντα χρονών καί παραπάνω. Μακάρι να φτάσουμε και μείς στά χρόνια της. Έχεις και τόνομά της καί την παράστασή της.

Έρριξε μια βιαστική ματιά γύρω στο κτήμα του, κι απογοητευμένος γύρισε να μας ειπεί.

- Πόσο στενοχωριέμαι πού οι βροχές χάλασαν τα ζαρζαβατικά στο μπαχτσέ και δεν έχω τίποτα να σας δώσω για τον κυρ. Πέτρο. Θα φροντίσω όμως νάχω όταν θάρθω στό κονάκι.

Ο Μπαρμπαθανάσης μας συνόδεψε με τα πόδια, ίσαμε την περαταριά. Στο δρόμο μας έλεγε πως φέτος δεν είχε κάνει τίποτα στη γυναίκα του η αφαίμαξη πούκανε την Άνοιξη, για να μην τη βρεί ο πυρετός. Μεγάλο καζίκι. Ήταν σε κατάσταση απόγνωσης ο ίδιος, ωστόσο δεν ήξερε πώς να δείξει τη χαρά του και την ευγνωμοσύνη του προς τα αφεντικά του και προ παντός σε μένα, που περπατούσε δίπλα μου και κράταγε μέχρι το ποτάμι το χαλινάρι του αλόγου μου.

Όταν περάσαμε απέναντι γυρίσαμε και χαιρετίσαμε όλοι μαζί τον Μπαρμπαθανάση που στέκονταν ακόμα στον όχτο, κι άκουγα να με φωνάζει

- Προσκυνήματα στον κύρ. Πέτρο, κι αν με χρειαστεί εδώ είμαι.

Δίπλα-δίπλα καθώς είμαστε στο δρόμο, ρώτησα την Μπριγκίτε για την αφαίμαξη της γυναίκας του, που μας είπε ο Μπαρμπαθανάσης, κι αν αυτό προλαβαίνει τη μαλάρια, γιά τον πατέρα μου.

Γέλασε η Μπριγκίτε ειρωνικά

- Δεισιδαιμονίες γυναικείες, μου λέει. Οι γυναίκες του κάμπου κάθε Μάν φλεβοτομούνται για ν' αλαφρώσουνε το κουφάρι τους. Κι αδυνατίζουν, γίνονται σκιές του εαυτού τους. Είναι που είναι πεινασμένες κι αδύνατες. Η αφαίμαξη τις αποτελειώνει.

Στο κονάκι υπήρχε καλαμπαλίκι και έντονη ανησυχία. Ο πατέρας είχε ξανακάνει πυρετό, που του ήρθε με δυνατό ρίγος, όταν ακόμα βρίσκονταν στην Καρδίτσα.

Η Μπριγκίτε που έκανε και χρέν νοσοκόμου στο σπίτι ξανάκανε το ιλιάτσι της-

για το κατέβασμα του πυρετού. Ο άρρωστος έμεινε στο κρεβάτι του σκεπασμένος με κουβέρτες ίσαμε το λαιμό, για να περάσουν το σύγκρυο και οι τρεμούλες. Όλο το βράδυ έβραζε. Καί κάθε τόσο ίδρωνε κι είχε ανάγκη από άλλαγμα. Η μητέρα μου και γώ μείναμε άυπνες.

Ξέραμε από παλιότερα, ότι ο πυρετός αυτός κρατάει τρεις μέρες. Ωστόσο η αγωνία μας, τέντωνε το σχοινί.

Ο γιατρός Βασαρδάνης μας έβγαλε όλους έξω και τον ακροάστηκε. Διάταξε κοφτές βεντούζες έδωσε κι ένα ρμέντιο που είχε μαζί του και φεύγοντας είπε.

- Να δούμε ίσαμε αύριο, πώς θα πάει. Διαβολότοπος ο κάμπος. Έχει όμως γερό οργανισμό ο κυρ. Πέτρος.

Την άλλη μέρα ο πυρετός έδειξε να πέφτει από το πρωί, αλλά το βράδυ ξαναέβηκε. Η Μπριγκίτε συνέχιζε τα "πρακτικά" της, που ξεκούραζαν τον άρρωστο. Την τρίτη μέρα από το πρωί το θερμόμετρο έδειξε υποθερμία.

Ξανάρθε ο γιατρός, κι αφού εξήτασε τον άρρωστο είπε

- Αυτό ήταν. Αλλά.... θα κάνει τί θα κάνει ο κύρ. Πέτρος, πρέπει να αλλάξει κλίμα. Οι Καμινάδες δεν τον σηκώνουν. Από τον Οκτώβρη Κόνιτσα οπωσδήποτε.

Όταν έφυγε ο Γιατρός, ο πατέρας μου έκανε νεύμα να κλείσω καλά την πόρτα από μέσα και μου ζήτησε να κάτσω δίπλα του. Μούπιασε το χέρι και αργά-αργά, όπως αυτός συνήθιζε να μιλάει με τη βαριά φωνή του, μου είπε για τη διαθήκη του αδερφού του που έφερε από την Πόλη ο Φωτιάδης. Καί το περιεχόμενο της. Έπειτα μου μίλησε για την τύχη των Καμινάδων. Οι ελπίδες είναι ελάχιστες. Το προξενιό της ξαδέρφης μου Άννας-Λουίζας με τον Ταρτούπη ίσως να ήτανε μια σωτηρία. Έλα όμως πού η Άννα-Λουίζα κι η μάνα της θεωρούσαν τον Ταρτούπη βλαχαδερό, και κοντράνθρωπο. Κι αρνιούνται το συμπεθέριασμα μαζί του. Δεν του το μήνυσαν ακόμα. Φοβάμαι όμως πώς ο Ταρτούπης έχει κάτι μυριστεί και φαίνεται πώς σχεδιάζει να βρει έναν τρόπο εκδίκησης. Το κτήμα δεν θα πέσει εύκολα στα χέρια του. Κάποιοι φίλοι του Καρδιτσιώτες "μου μήνυσαν" πως μέσα στα σχέδιά του "είσαι και συ Αννούλα μου". Σέ λιμπίζεται. Άστον όμως να βαυκαλίζεται. Μου επέστησαν την προσοχή. Η δική μας οικογένεια πήγε καλά μέχρι σήμερα, κι αν πάει καλύτερα το κατάστημα του Βόλου, όλα θα βρουν το δρόμο τους. Για μας η Κόνιτσα είναι, το καταφύγιο. Ο κάμπος, οι Καμινάδες, οι Ταρτούπηδες δεν είναι για μας και την οικογένειά μας. Είναι αρρώστια, είναι βάσανα χωρίς τέλος, είναι χτικιό. Καί πρέπει το γρηγορότερο να ξεφύγουμε. Καί κατάληξε πως πριν απ' τόν δεκαπενταύγουστο, που στα βουνά και τα μονοπάτια κινιούνται οι Βλάχοι κι οι κλέφτες έχουν αποτραβηχθεί η μάνα μου και γώ θα πρέπει να γυρίσουμε πίσω στην Κόνιτσα. Μόλις σηκωθεί απ' τό κρεβάτι θα κανονίσει για κερατζήδες. Κι αυτός θα πάει να μείνει προσωρινά στο Βόλο με το Βασίλη, και κατά τον Οκτώβρη μήνα θα βρεί έναν τρόπο, ακόμα

κι από τη θάλασσα να έρθει στην Κόνιτσα.

Έκανε μικρή διακοπή,

Χάρηκα αφάνταστα που ο πατέρας μου αποφάσισε να ξαναγυρίσει στην Κόνιτσα, κι άρχισα σχεδόν ασυναίσθητα, να τον φιλάω στο μάγουλο. Θα τέλειωνε έτσι αυτό το μαρτύριο του χωρισμού.

Η τύχη των Καμινάδων δεν μ' ενδιέφερε και πολύ. Με τα κτήματα της Κόνιτσας, τα μαγαζιά στα Γιάννενα και το Κατάστημα στο Βόλο, όλα θα πήγαιναν καλά.

Ο πατέρας μου, μου ξομολογήθηκε, πως με τα καρτιά που κρατάει στα χέρια του, όσο το τσιφλίκι αντιστέκεται και δεν περνάει σίς Τράπεζες και σε ξένα χέρια θάχουμε όλοι το μερτικό μας. Ο Βασιλάκης ωρίμασε αρκετά κι απ' το Βόλο θα μπορεί να πετάγεται κάθε τόσο, να βλέπει τί γίνεται και δω.

Έπειτα ανασηκώθηκε στα μαξιλάρια

- Αυτά που είπαμε σου τα χρώσταγα, κι έπρεπε να σου τα πω. Μεγάλωσες πια, κι από ό,τι είδα με καταλαβαίνεις και δε χρειάζεται να λέμε μόνο παραμύθια, όπως λέγαμε στην Κόνιτσα, που ήσουν μικρούλα προτού φύγω. Με τη μάνα σου τάχουμε πεί και είναι σύμφωνη μαζί μου. Κάνε τί θα κάνεις και ετοιμάσου για το ταξίδι. Να μη γίνει μόνο βούκινο. Δε χρειάζεται να το ξέρει κανένας άλλος, ούτε καί η Μπριγκίτε.

- Ξέρεις, έλεγα να πω και στη Μπριγκίτε να ρθεί στην Κόνιτσα.

- Όχι τώρα. Αργότερα θα γίνει κι αυτό, χρυσό μου, θα το κανονίσω εγώ. Τώρα όμως σιωπή και τίποτα άλλο. Χίλιοι λόγοι το υπαγορεύουν..

Στό διάστημα που μεσολάβησε, ήμουν με χίλια δυο πράγματα απασχολημένη και δε βγήκα από το κονάκι. Είχα μπεζερίσει με τους Καμινάδες. Ξετίναξα τη βιβλιοθήκη τους. Η Μπριγκίτε ζήτησε να πεταχτεί στη Λάρισα. Και ο πατέρας μου την παρακάλεσε να κάνει κράτει για δυό-τρεις μέρες. Πριν την αναχώρηση ήρθε κι ο Βασίλης μας από τον Βόλο. Αυτό με ξάφνιασε. Δεν τον περιμέναμε. Αλλαγμένος, άντρας πια. Είχε αφήσει γένια ένα είδος πλατύτερο μούσι, κι έδειχνε μεγαλύτερος. Του είχα πραγματική λατρεία, τώρα μάλιστα που τον έβλεπα σ' εμφάνιση ευρωπαϊό, δεν ξεκόλλαγα από κοντά του. Έμαθε τα σχέδια του πατέρα μας και συμφώνησε. Από τη δουλειά του μαγαζιού είχε καλά νέα.

Ο Ταρτούπης πέρασε δυο φορές στα γρήγορα από το κονάκι για δουλειές. Είδε τον πατέρα, αλλά δεν είδε την κόρη του. Μίλησε μονάχα για μια εκδρομή πάνω στο Γαρδίκι, το χωριό του το Δεκαπενταύγουστο, και μας προσκάλεσε όλους. Θα μας φιλοξενούσε. Είχε μεγάλο σπίτι. Τα πεύκα κι ο καθαρός αέρας εκεί θα κάνουν καλό στον κυρ. Πέτρο. Ο πατέρας επεφυλάχτηκε ν' απαντήσει έγκαιρα.

Ο Βασιλάκης μας ήταν γιομάτος νεύρα. Παρατήρησα πως κάθε φορά που γίνονταν κουβέντα για τον Ταρτούπη άλλαζε ύφος. Μεσ τό κονάκι αυτές τις λίγες

μέρες που ήταν μαζί μας έπαιρνε πολλές πρωτοβουλίες και διάτασσε τον έναν, φώναζε στον άλλο. Έδειχνε νάναι διαφορετικός από τον πατέρα. Κι από ό,τι εγώ τον ήξερα. Πιο σκληρός κι επίμονος. Λίγο ζορμπάς.

Δεν μπορούσα να καταλάβω τί τον έκανε κάθε τόσο και τον έπιανα εξοργισμένο με τον Κόλια Πρίφτη, που τον είχαμε στο Κονάκι μισόαφεντικό. Τον είχανε φέρει οι Παπούδες μας από το Περάτι μικρό παιδί στους Καμινάδες και του τα είχανε εμπιστευτεί όλα. Στην Κόνιτσα όταν ήμασταν, ο πατέρας ένωθε σιγουριά για τους Καμινάδες μόνον όταν μάθαινε πώς ήταν εδώ ο Κόλια Πρίφτης. Και γώ τώρα που τον γνώρισα κατάλαβα πως ήταν ένας άνθρωπος δυνατός, αφοσιωμένος στο σπίτι, μπεσαλής.

Οι φωνές του Βασιλάκη, οι καυγάδες στις γωνιές μακριά απ' όλους εμάς. Οι στενοχώριες του Κόλια Πρίφτη και το ύφος του μ' έβάζαν σε σκέψεις και καταλόγιστα στο Βασιλάκη πώς έχει σεκλέτια απ' τή δουλειά του στο Βόλο καί ξεσπάει στον κυρ Κόλια.

Δυό-τρεις φορές που προσπάθησα να το συζητήσω με τον αδερφό μου, μ' έκοψε από την πρώτη κουβέντα.

- Δεν είναι για σένα, αυτές οι κουβέντες, μου έλεγε. Εσύ ετοιμάσου γρήγορα να φύγετε. Και τσιμουδιά σε κανέναν. Την τρίτη φορά στενοχωρήθηκα πολύ, κι έκλαψα. Κι ο Βασιλάκης κατάλαβε πώς δεν θάπρεπε να μου φέρεται έτσι. Είχα κι εγώ μεγαλώσει. "Έμαθε φαίνεται κι από τους άλλους, πως όσο αυτός, έλειπε εγώ αναπλήρωνα τον πατέρα, στα κτήματα, στον κάμπο. Και καταλάβαινε πως μ' αδικεί.

Μου ζήτησε συγγνώμη και με πήρε μέσα στο χοιζερέ, να κουβεντιάσουμε, χωρίς να μας ακούνε τρίτοι.

Εκεί έμαθα και το λόγο της ξαφνικής του άφιξης στο Κονάκι, κ' αυτής της περίεργης συμπεριφοράς του με τον Κόλια Πρίφτη. Τον έλεγε τζαναμπέτη, καλποζάνη μπεζεβέγκη και γιαβάσικο ποτάμι.

Απία ήταν ο Ταρτούφης και τα περίεργα φερσίματά του. Η κατάσταση του τσιφλικιού δεν τον απασχολούσε. Ο Βόλος γι' αυτόν ήταν η καλύτερή μας λύση. Με μεγάλο δισταγμό άρχισε την κουβέντα του. Κι ήταν φανερό πως τόσο αυτός όσο κι οι γονείς μας ήταν αποφασισμένοι να μην μάθω εγώ τίποτα καί στενοχωρηθώ. Τελικά προχωρώντας, αναγκάστηκε να τα πεί όλα.

Φαίνεται πώς ο πατέρας μου, όταν προ ημερών μου μίλησε, έκρυψε καί μερικές λεπτομέρειες. Έτσι ο Βασιλάκης μου είπε πώς όταν ο πατέρας πήγε στο Φωτιάδη δεν ήταν μόνο για τη διαθήκη του θείου Σπύρου. Ήταν και γιατί ο Φωτιάδης ήθελε να του ειπεί πως ο Ταρτούφης με ζήταγε για σύζυγό του. Και τον είχε βάλει προξενητή. Προτείνοντας πώς μέσα σ' όλη αυτή την ιστορία θάβρισκε καί την ομαλή λύση στο θέμα του τσιφλικιού και των χρεών του θείου

Σπύρου, που θα αναλάμβανε ο Ταρτούπης.

Ο Πατέρας αρνήθηκε το προξενειό για πολλούς λόγους. Πρώτα και κύρια δεν ήθελε να γίνουμε μείς αιτία να χαλάσει το προξενειό της Άννας Λουίζας. Και να είμαστε σαν οικογένεια μαλλιά κουβάρια. Έπειτα γιατί εμείς πρέπει να φύγουμε από την Καρδίτσα, να γυρίσουμε στην Κόνιτσα. Και φυσικά, αλλά αυτό δεν τόπε, θεωρούσε πως ο Ταρτούπης ήταν από άλλο κόσμο, καί δεν μας πήγαινε. Μαθεύτηκε έκ των υστέρων ότι σαν τάκουσε ο Ταρτούπης όλα αυτά, έκανε πως το κατάπιε, αλλά καθώς έδειξε, άλλαξε τακτική. Βάλθηκε να εξαγοράσει τους ανθρώπους μας και μέσω αυτών να πετύχει αυτό πού επιδιώκει.

- Πρώτος και καλύτερος έπεσε στην φάκα του ο Κόλιας. Το ομολόγησε ο ίδιος κλαίγοντας, στα πόδια του πατέρα, που τον έβλεπε άρρωστο κι αδυνατισμένο. Ίσως και η Μπριγκίτε να ήταν στο κόλπο. Ο πατέρας έτρεμε από τον πυρετό καί ανήμπορος, ζήτησε να έρθει από το Βόλο, ο Βασιλάκης, γρήγορα. Να δούμε όλοι μαζί τί πρέπει να γίνει. Ο Ταρτούπης απειλεί πως αν δεν γίνει τίποτα με το καλό θα με κλέψει παρά τη θέληση μου. Με τους ανθρώπους του. Και θα πάρει και το τσιφλίκι μας. Πρέπει λοιπόν να φύγω το ταχύτερο δυνατόν.

- Εγώ συμφωνώ με τον πατέρα. Εσύ πού είσαι η ενδιαφερόμενη, τί λες. Σκέψου και απάντησε γρήγορα. Καιρό δεν έχουμε.

- Τί να σκεφτώ! Δε χρειάζεται. Συμφωνώ κι εγώ μαζί σας.

Τα πόδια μου έτρεμαν. Η σκιά του Ταρτούπη άρχισε να σκοτεινιάζει τις γωνιές του χοιζερέ. Μετάνοιωνα για τις δυο φορές που είχα βγεί κι είχα συναντηθεί τυχαία με τον Ταρτούπη. Μετάνοιωσα για τίσ κουβέντες που είπαμε.:

Όμως στο βάθος, χωρίς βέβαια να το λέω σε κανέναν κρατούσα κάποιες επιφυλάξεις. Φοβόμουνα μη τον αδικούμε, έτσι που σκεφτόμαστε γι' αυτόν.

Οι πέντε κираτζίδες βλάχοι απ' τό Παλιοχώρι Συρράκου, με καρβάνι εικοσιπέντε μουλαριών, φορτωμένα από τους Καμινάδες, προτού καλά-καλά να φέξει, χαράματα με τ' άστρο της Αυγής, τ' αστρο του Καραβανιού που λένε οι ίδιοι, ξεκίνησαν αθόρυβα από το κονάκι. Στο προσωπικό του κονακιού που ξενύχτησε μαζί τους είπαν πως θα πάνε απ' τη γέφυρα της Σαλαμπριάς, για Λάρισα να δούμε τους συγγενείς κι από κεί να κατεβούμε Βόλο.

Αλλά λίγο μόλις βγήκαμε απ' την Καρδίτσα χωρίσαμε σε δυο ζυγιές. Και εγώ με τη μάνα μου τραβήξαμε για την Πύρνα ενώ η Μπριγκίτε με δυο άλλες φίλες της απ' τα χωριά του Πηλίου, τράβηξαν για τη Λάρισα μέσω Σαλαμπριάς..

Το ταξίδι ήταν σχεδιασμένο από τον πατέρα τον ίδιο, και το Βασιλάκη μας.

Η μάνα μου και γώ, βγήκαμε από το κονάκι, ντυμένες σαρακατσάνες -καραγκούνες. Στά ίδια ήταν κι η Μπριγκίτε με τις φίλες της. Βαρειά τα ρούχα καί στο δρόμο καθώς ανεβαίναμε προς την Πόρτα, σκάσαμε. Αλλά τι να κάνουμε? Έπρεπε. Υπήρχαν φόβοι. Το δρομολόγιό μας ήταν έξω από το Φανάρι μια ώρα.

Έπειτα, Πύρρα δυο ώρες. Πύρρα Γαρδίκι, άλλες δυο ώρες Γαρδίκι Μελισουργοί (δρόμος απότομος. Πέρασμα από το Φαρμάκι, στο Αυτί. Ώρες αμέτρητες.. Χωριά καμένα απ' τους Αρβανίτες του Σουλειμάν μπέν Φράσαρη με τον ξεσηκωμό του Θόδωρου Γρίβα. Κάπου εδώ κοντά λένε ότι σκοτώθηκε και ο Ζεινέλμπενς, ο πατέρας του Περτέφ και του Ισμαήλ)

Καί ξενυχτήσαμε εκεί, στους Μελισουργούς. Σ' ένα χάνι της κακιάς ώρας. Έπειτα πάλι το πρωί, χαράματα για Καλαρρύτες, κάτω από το Μοναστήρι της Κεπίνης και συνέχεια Κράψη, Γότισα, Δεμάτι, Τριστενίκο. Εκεί κονέψαμε ξανά σένα σπίτι που μας φιλοξένησαν. Τόξεραν οι κिरατζήδες και μας φέρθηκαν πολύ καλά. Το σπίτι ήταν γιομάτο ωραία βλάχικα υφαντά, με ατρντές κι ένα σωρό άλλα πλουμίδια. Είναι βλέπεις Ζαγόρι. Κι απ' τό Τριστενίκο την Αυγή, φύγαμε για το Γυφιόκαμπο. Λεσνίτσα, Παλιοσέλι, Κόνιτσα Τέρμα..

Είχαμε ζαλιστεί καί οι δυο απ' τον ήλιο. Περάσαμε έξι φορές ποτάμια. Τα σαρακατσάνικα ρούχα καί οι ατέλειωτες ώρες στον καυτό Αύγουστο. Απ' όπου περάσαμε καραβάνια. Βλάχοι ανέβαιναν στα χωριά τους για το Δεκαπενταύγουστο. Εκεί τους καρτερούσαν γάμοι, βαφτίσια καί γλέντια. Όλος ο βαρύς κι ασήκωτος χρόνος στο Κουρμπέτι, κάθε βλάχου, ξαλαφρώνει από τη σκέψη του Δεκαπενταύγουστου στο χωριό.

Πολύ αργότερα με γράμμα του Βασιλάκη μάθαμε πως παρά τρίχα γλίτωσα την απαγωγή από τον Ταρτούπη. Στο γιοφύρι της Σαλαμπριάς κοντά στα Τρίκαλα, απ' την πλευρά του Κουβρουλί το καραβάνι των Κιρατζήδων που πήγαινε στη Λάρισα τη Μπριγκίτε με τις φίλες της έπεσε σε ενέδρα. Βρέθηκε χωρίς να το καταλάβει περικυκλωμένο από δέκα αρματωμένα παλληκάρια. Ως που να καταλάβουνε περί τίνος πρόκειται, μιά από τις τρεις γυναίκες λυποθύμισε κι οι άλλες δυο έτρεμαν σαν το φύλλο. Έπειτα εμφανίστηκε ο Ταρτούπης κι άρχισε να τις ανακραίνει. Ζήταγε να μάθει κατά πού πήγαμε μείς, η μάνα μου και γώ, ή που μας έχουν κρυμμένες, να πάνε να μας βρούνε. Ήτανε ζόρικοι κι έρριξαν χαστούκια στους κिरατζήδες Αλλά κανένας δε μαρτύρησε. Όλοι έκαναν τον ανήξερο. Δεν μας είχαν ιδεί από το πρωί που φύγανε απ' τις Καμινάδες. Ο Ταρτούπης δεν μπόρεσε να κωνέψει ότι την είχε πάθει. Τράβηξε στην άκρη τη Μπριγκίτε και της έβαλε τίσ φωνές.

Η καημένη η Μπριγκέτε σφάδαζε σαν να της έβγαινε η ψυχή, τάχε χαμένα, ξέχναγε τα ελληνικά και ανακάτευε λέξεις γερμανικές. Τελικά όμως κράτησε χαρακτήρα. Είδε κι έπαθε ίσαμε να τον ξεφορτωθεί. Τελικά βέβαια, η Γερμανίδα κατάφερε να μην του πεί για που τραβήξαμε.

(συνέχεια και τέλος στο επόμενο)

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗ Η ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Γράφει η Δρ. Ειρήνη Οικονόμου - Σταματάκη
Ειδικός Παθολόγος-Καρδιολόγος- Διπλ. Ψυχολόγος

Οι αρχαίοι έλληνες έδιναν μεγάλη σημασία στις διατροφικές τους συνήθειες. Συνέδεαν τη σωστή και συνετή επιλογή της διατροφής με την υγεία. Επιπλέον πίστευαν, ότι η σωστή διατροφή είναι και θεραπεία. "Η διατροφή μας είναι και η θεραπεία μας" δίδαξε πρώτος ο Ιπποκράτης. Αλλού πάλι επισημαίνει: " Η τροφή σου είναι το γιατρικό σου".

Έδην από τότε κυριαρχούσαν στα γεύματα τα φρούτα, τα ψάρια, τα λαχανικά, το λάδι, το ψωμί, το κρασί και ελάχιστο κρέας. Τόσο στην Αθήνα, όσο και στην Κρήτη, τη μινωική εποχή τα γεύματα περιείχαν τις ίδιες τροφές.

Το πρωινό στην αρχαιότητα περιείχε ένα δυναμωτικό, το "ακράπισμα" το οποίο ονόμαζαν "κυκεώνα" με ελιές, ξερά σύκα, κόκκινο κρασί, τυριά και κριθαρένιο ψωμί. Επειδή οι Αθηναίοι πήγαιναν στις δουλειές τους πολύ νωρίς, δηλ. με το χάραμα, παίρνανε το πρωινό τους πολύ νωρίς. Το μεσημέρι ακολουθούσε το "άριστον", δηλ. το μεσημεριανό τους. Συνήθως το ελάμβαναν στις διάφορες ταβέρνες της αγοράς. Το γεύμα, το "άριστον", περιλάμβανε πολλά είδη ψωμιού πάνω από δέκα, σταφιδόψωμο, τυρόψωμο, ψωμί με μέλι, ψωμί με διάφορα μπαχαρικά, ψωμί με γάλα κ.α. Το ψωμί συνδυαζόταν με διάφορα παστά ψάρια

ή κρέας, τυριά, ελιές, φρούτα, κρασί, μπίρα και διάφορα σιρόπια με χιόνι κάπσαν γρανίτα θα λέγαμε σήμερα. Όλα τα εδέσματα τα συνόδευαν διάφορα αρωματικά και μπαχαρικά. Το γεύμα ήταν συνήθως ελαφρύ γιατί ακολουθούσε κάτι το απόγευμα. Τελικά το πιο δυνατό ήταν το δείπνο, το βραδινό ή "δόρπο" όπως το ονόμαζαν. Αυτό ήταν το συμπόσιο. Ήταν η στιγμή που ο αρχαίος Έλληνας απολάμβανε τα καλύτερα εδέσματα που διέθεταν. Αυτά τα συνόδευαν οινοποσία, "προσφάγια" ή "τραγήματα". Τα τελευταία ήταν αλμυρά μεζεδάκια ή γλυκοί μεζέδες.

Από κανένα συμπόσιο δεν έλειπαν οι συζητήσεις. Αυτά συνέβαιναν εν καιρώ ειρήνης. Όταν πολεμούσαν ή όταν γίνονταν οι Ολυμπιακοί αγώνες, οι ελιές, οι γαλέτες, το ψωμί, τα τυριά, οι ξηροί καρποί, κυρίως τα αποξηραμένα σύκα αποτελούσαν την κύρια τροφή τους. Βέβαια αυτός ο τρόπος σίτισης, ανήκε στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις. Το τραπέζι των φτωχών περιείχε λαχανικά κυρίως, φρούτα και ψωμί όχι και τόσο καλής ποιότητας, το οποίο μάλιστα ονόμαζαν "μάζα".

Η αγορά της Αθήνας ήταν πολύ πλούσια σε περιεκτικότητα και διάθεταν μεγάλη επιλογή και προσφορά τροφών. Τα τρόφιμα προμηθεύονταν

οι αρχαίοι από πολλά μέρη της Ελλάδας αλλά και το εξωτερικό π.χ. τη Μαύρη θάλασσα. Η αγορά ελάμβανε χώρα σε χώρους γεμάτους με πλατάνια, που είχε φυτέψει ο Κίμωνας. Επίσης τα κρασιά τα προμηθεύονταν από άλλα μέρη π.χ. τη Θάσο, τη Λήμνο, τη Χίο, και αλλού. Για τις εισαγωγές των τροφίμων υπήρχαν αυστηροί αγορανόμοι. Στην αγορά εκτός των τροφών αγόραζε κάποιος ρούχα, οικιακά σκεύη, καθώς επίσης ενοικιάζανε προσωπικό, όπως μουσικούς, αρτοποιούς, μάγειρες κλπ. Ο κάθε τόπος είχε τις δικές του παραδόσεις, συνήθειες ή αρχές που τηρούσαν αυστηρά. Ο τρόπος σερβιρίσματος ήταν επίσης αυστηρός, π.χ. το κρασί σύμφωνα με τον αθηναϊκό τρόπο προσφερόταν μέσα σε ένα κρατήρα (ειδικό δοχείο) και μεταγγιζόταν με την οινοχόη σε ειδικά κύπελλα (σκύφος και κύλικα).

Γενικά οι αρχαίοι προσάρμοζαν τις διατροφικές τους συνήθειες με το περιβάλλον τους, τις ανάγκες και την παραγωγή τους. Για το λόγο αυτό υπήρχαν συγκεκριμένα ονόματα, ανάλογα με τις διατροφικές τους συνήθειες. Τους Θρακιώτες τους ονόμαζαν "βουτυροφάγους" για την υψηλή κατανάλωση βουτύρου. Οι Αθηναίοι έτρωγαν πολύ ψάρι, ενώ οι Κρητικοί Μινωίτες ελάχιστα, έως καθόλου. Η διατροφική συμπεριφορά των αρχαίων τους χάριζε διάφορους χαρακτηρισμούς όπως και σήμερα, "καλοπερασάκηδες", "χοντροκομμένοι", κλπ. Μέχρι και σήμερα από περιγραφές διαπιστώνουμε ότι η σχέση της διατρο-

φής των αρχαίων με τη μεσογειακή διαίτα είναι καθοριστική.

Ακόμη και σήμερα συναντάμε συνταγές φαγητών, που οι καταβολές τους έχουν τις ρίζες στην Αρχαία Ελλάδα. Η παρασκευή πολλών ειδών ψωμιών είναι ίδια με παλιά π.χ. η παρασκευή του ψωμιού στη γάστρα, τα γεμιστά με πλιγούρι, του χοιρινού με διάφορα φρούτα, όπως δαμάσκηνα, κυδώνι, μέλι σε συνδυασμό με τυρί, της λαγάνας κλπ. Η ιστορία της λαγάνας π.χ. ξεκινάει από την αρχαιότητα και φθάνει μέχρι τις μέρες μας με το ίδιο ακριβώς όνομα. "Λαγάνα πέπεται" δηλ. οι λαγάνες ψήνονται αναφέρει ο Αριστοφάνης στις "εκκλησιάζουσες". Ο Οράτιος ονομάζει τη λαγάνα "το γλύκισμα των φτωχών".

Στην Ελλάδα η κατανάλωση κρέατος σχεδόν σε ημερήσια βάση, των λιπαρών και γλυκών είχε σαν αποτέλεσμα τη ριζική αλλαγή των διατροφικών συνηθειών μας. Διετεράχθει η ισορροπία μεταξύ του εδεσματολογίου και την αρμονία με βάση τις τοπικές μας ανάγκες, το περιβάλλον μας, τις κλιματολογικές μας συνήθειες, τον τρόπο εργασίας και το καθημερινό μας πρόγραμμα.

Οι ξένες επιρροές, η έλλειψη χρόνου, η κατάργηση να κάθεται γύρω από το οικογενειακό τραπέζι, η αδυναμία της νοικοκυράς να μαγειρεύει η ίδια το καθημερινό φαγητό, η ευκολία του έτοιμου φαγητού οδήγησαν τα τελευταία χρόνια στο να αλλάξει ο τρόπος της διατροφής μας.

ΥΓΙΕΙΝΟΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΟΑΓΓΕΙΑΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής, η καθημερινή υπεραφθονία, η υπερκατανάλωση υλικών αγαθών δηλ. η ευζωία, η καθιστική ζωή και το καθημερινό της άγχος προδιαθέτουν στην παχυσαρκία και σε καρδιαγγειακά νοσήματα. Η συχνότητα στεφανιαίας νόσου και καρκίνου στη χώρα μας πριν τρεις δεκαετίες ήταν από τις μικρότερες στον ευρωπαϊκό χώρο, τα τελευταία χρόνια όμως σχεδόν εξισωθήκαμε με τους Ευρωπαίους. Αυτό συμβαίνει διότι οι μεν ευρωπαίοι υιοθέτησαν το λεγόμενο "μεσογειακό τρόπο ζωής" με στόχο τη μείωση των ποσοστών νοσηρότητας και θνησιμότητας από στεφανιαία νοσήματα, ενώ η Ελλάδα μιμούμενη τον "Ευρωπαϊκό τρόπο ζωής" οδνηγήθηκε στην αύξηση των ποσοστών αυτών.

Σε ένα συνέδριο Αγωγής Υγείας ανακοινώθηκε ότι τα 3/4 του ανήλικου πληθυσμού της χώρας μας πάσχει από στεφανιαία νόσο, αποτελεί δε την πρώτη αιτία θανάτου για τις ηλικίες 40 - 80 ετών. Εάν μάλιστα αναλογιστούμε ότι πριν 100 χρόνια η στεφανιαία νόσος ήταν σχεδόν άγνωστη και ότι μόνο το 20% του πληθυσμού πέθαινε από αυτή. Σήμερα το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 50%, καταλαβαίνουμε ότι η πρόληψη των καρδιαγγειακών νοσημάτων μας αφορά όλους. Σημαντικό ρόλο για την πρόληψη στεφανιαίας νόσου παίζει η σωστή διατροφή καθώς και η κατάργηση "κακών συνηθειών" όπως του καπνίσματος, η κατάχρηση αλκοολούχων ποτών, η καθιστική

ζωή και το καθημερινό άγχος. Η καθημερινή δαπάνη για τη διατροφή μας ανέρχεται σε υψηλότατα ποσά, τα οποία μετά γίνονται υπέρογκα για την αντιμετώπιση της στεφανιαίας νόσου εάν τελικά προσβληθούμε από αυτή.

Αποκαλυπτικά είναι επίσης τα στοιχεία του Ελληνικού Ιδρύματος Καρδιολογίας που αναφέρει, ότι σήμερα η στεφανιαία νόσος δεν αποτελεί πλέον προνόμιο μόνο των ανδρών αλλά αφορά εξίσου και τις γυναίκες από τη στιγμή που υιοθέτησαν τον ίδιο τρόπο ζωής με το ανδρικό φύλο (κάπνισμα, καθιστική ζωή, παχυσαρκία, άγχος κλπ). Ίσως η μόνη διαφορά συνίσταται στο ότι οι γυναίκες για ορμονικούς λόγους εμφανίζουν στεφανιαία καρδιοπάθεια αργότερα από ότι οι άνδρες.

Η καλύτερη αντιμετώπιση των καρδιαγγειακών νοσημάτων για άνδρες και γυναίκες είναι η πρόληψη.

Κύριο ρόλο στην πρόληψη των καρδιαγγειακών παθήσεων έχουν οι συνήθειες της διατροφής μας:

1. Στη διατροφή μας πρέπει να είναι μειωμένη η ποσότητα των ζωικής προελεύσεως και λιπαρών τροφών.

2. Η διατροφή μας πρέπει να είναι πλούσια σε κατανάλωση ψαριών, πουλερικών, λαχανικών, φρούτων, οσπρίων δηλ. όλων των καρπών της γης οι οποίες θεωρούνται οι ιδανικότερες τροφές για την καρδιά μας. Το ελαιόλαδο είναι η καλύτερη λιπαρή ουσία και μπορεί να χρησιμοποιείται καθημερινά. Η ποσότητα όμως του ελαιολάδου στην παρασκευή των γευ-

μάτων πρέπει να είναι σε λογικά επίπεδα και η παρασκευή των τροφών κατά προτίμηση με ωμό λάδι.

Οι κανόνες υγιεινών συνηθειών και υγιεινής διαίτας έχουν σκοπό να προλάβουν δυσάρεστες, για τον πάσχοντα από καρδιαγγειακά νοσήματα, συνέπειες για την υγεία του. Η περιττή κόπωση, οι συγκινήσεις και ιδιαίτερα οι αγχώδεις καταστάσεις πρέπει να αποφεύγονται από τους καρδιοπαθείς. Ο ύπνος όσων πάσχουν από καρδιαγγειακά νοσήματα πρέπει να είναι αρκετός και ήρεμος. Να φροντίζουν οι ασθενείς αυτοί επίσης τη λειτουργία του εντέρου τους με τη βοήθεια του ιατρού που τους παρακολουθεί. Πρέπει να αποφεύγεται η προσπάθεια.

Οι καρδιοπαθείς δεν πρέπει να παραφορτώνουν το στομάχι τους. Τα γεύματα τους να είναι μικρά και πολλά. Να τρώνε πολλές φορές από λίγο και να μασάνε καλά την τροφή τους. Ποτέ να μην κάνουν ακόμη και ελαφρές εργασίες με φορτωμένο το στομάχι τους. Να μην σηκώνονται από το τραπέζι παραχορτασμένοι. Επίσης όταν έχει πολύ ζέστη ή πολύ κρύο να αποφεύγουν το πολύ φαγητό.

Ο καρδιοπαθής πρέπει να αποφεύγει τις σκάλες και τον ανήφορο. Να μην σηκώνεται απότομα από το κρεβάτι ή από την καρέκλα. Όλοι όσοι πάσχουν από καρδιαγγειακά νοσήματα πρέπει να προσέχουν το σωματικό τους βάρος. Τα βράδια να τρώνε κάτι ελαφρύ και αρκετά νωρίς, ώστε να μην ξαπλώνουν με γεμάτο το στομάχι. Οι καρδιοπαθείς

πρέπει επίσης να αποφεύγουν τις συγκινήσεις και να επιδιώκουν την ψυχοσωματική τους ηρεμία.

Το ντους επιτρέπεται, πρέπει όμως να αποφεύγονται τα πολύ θερμά ή πολύ κρύα λουτρά.

Οι μικροί περίπατοι, το βάδισμα χωρίς άγχος και με ψυχική ηρεμία επιτρέπονται και με την σύμφωνη γνώμη του γιατρού τους. Η παχυσαρκία θεωρείται ένας παράγοντας κινδύνου για καρδιαγγειακά νοσήματα. Εάν είναι παχύσαρκος ο καρδιοπαθής πρέπει να μπει σε ένα σωστό πρόγραμμα απίσχνασης από τον γιατρό του. Το σωματικό του βάρος πρέπει να μειώνεται σταδιακά. Να χάνει περίπου 1 κιλό την εβδομάδα. Είναι αρκετό για ένα παχύσαρκο καρδιοπαθή. Η τροφή του πρέπει να είναι εύπεπτη. Όλα τα φαγητά που είναι δύσπεπτα πρέπει να αποφεύγονται, όπως επίσης τα τηγανητά, τις σάλτσες, τα άγουρα φρούτα, οι μεγάλες ποσότητες οσπρίων, λαχανικών και ξηρών καρπών, τα οινοπνευματώδη ποτά, τα αλλαντικά κ.α.

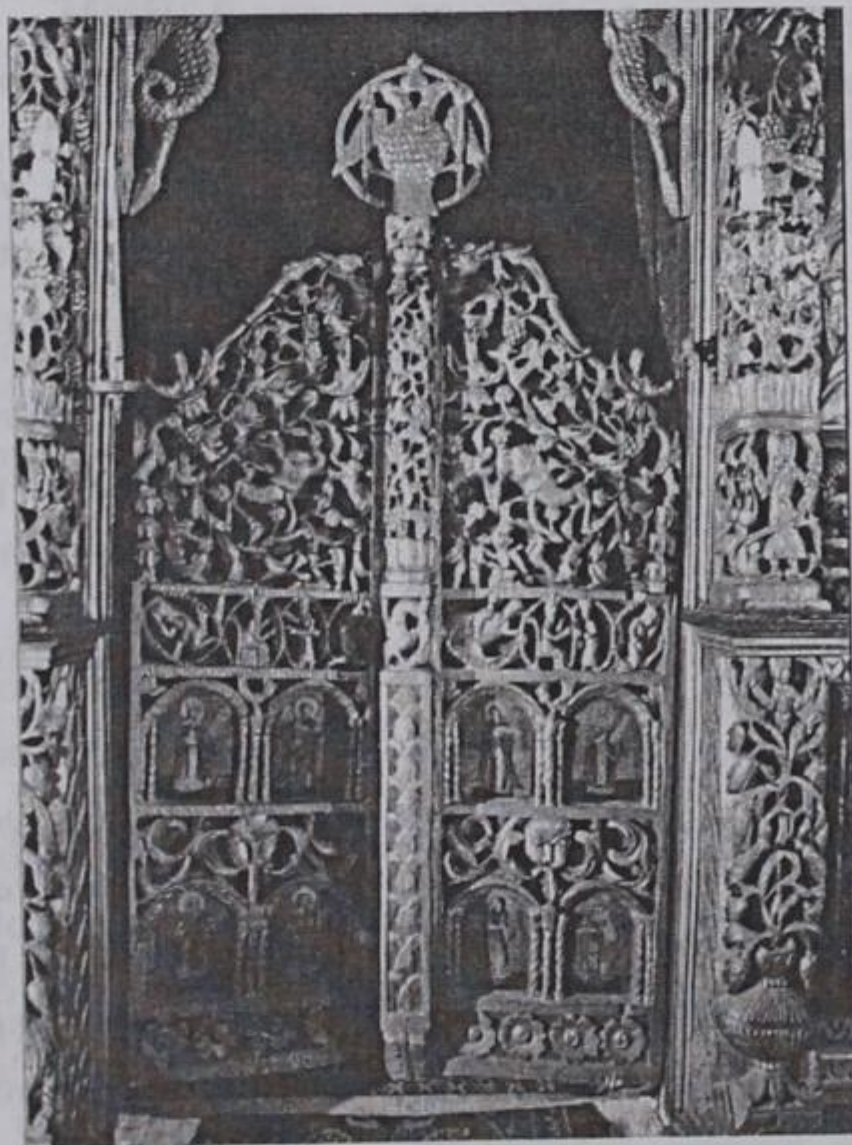
Οι καρδιοπαθείς πρέπει να αποφεύγουν τα ξενύχτια και την χαρτοπαιξία. Απαγορεύεται ρητά το κάπνισμα για τους καρδιοπαθείς. Οι καλύτερες διατροφικές συνήθειες είναι να τρώνε πολλά φρούτα, λαχανικά, ψάρια, δημητριακά, και όλες τις τροφές με μέτρο. Ο καρδιοπαθής πρέπει να έχει συχνή επαφή με το γιατρό του. Η πιστή εφαρμογή υγιεινοδιαιτητικών κανόνων είναι μεταξύ άλλων η καλύτερη πρόληψη καρδιαγγειακών νοσημάτων.

ΔΙΑΣΩΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙΟΥ

επιστολή που δημοσιεύεται στο παρόν τεύχος του περιοδικού "Κόνιτσα" αποτελεί την τελευταία προς τους αρμοδίους έκκληση για την διάσωση του Ναού της Αγίας Παρασκευής Παλαιοσελλίου και εντάσσεται σε ένα σύνολο ενεργειών η αρχή των οποίων χρονολογείται το έτος 1995 και συμπίπτει με την θητεία του τελευταίου Κοινοτικού Συμβουλίου, πριν τη δημιουργία των Καποδιστριακών Δήμων. Το Κοινοτικό Συμβούλιο της τελευταίας εκείνης τετραετίας απεφάσισε να πολιτευθεί πολύ διαφορετικά από τα προηγούμενα. Κύριο μέλημα μας ήταν η ανάπτυξη του ορειβατικού τουρισμού με επίκεντρο τον Σμόλικα και δευτερευόντως την απέναντι Τύμφη (Γκαμήλα). Στον τομέα αυτό επιτύχαμε την δημιουργία του πρώτου ορειβατικού καταφυγίου του Σμόλικα στη θέση " Νάνε", η λειτουργία του αναμένεται τον Μάιο με Ιούνιο, επίσης ξεκινήσαμε την ανέγερση σύγχρονου ξενώνα ο οποίος πιστεύουμε ότι θα ολοκληρωθεί μετά την ένταξή του στο ΕΑΠΕΚ. Επίσης πρωτεύον μέλημα μας ήταν η ανάπλαση του κέντρου του χωριού μας όπου δεσπόζει ο Ναός της Αγίας Παρασκευής. Ο εν λόγω

Ναός παρουσιάζει έντονη κλίση λόγω καθίζησης της νοτιοανατολικής γωνίας του.

Προβληματισμένοι για την τύχη του Ναού ο οποίος αντιπροσώπευε το παλαιό χωριό που πυρπολήθηκε από τους Γερμανούς Ναζί το Νοέμβριο του 1943, με την βοήθεια του φίλου μας αρχιτέκτονα Θεοχάρη Φλίντρα προθήκαμε στη σύνταξη σχετικής μελέτης η οποία χρηματοδοτήθηκε με το ποσό των εξήντα εκατομμυρίων από το ΕΑΠΕΚ. Επί της μελέτης η οποία προέβλεπε την δημιουργία τεσσάρων αντηρίδων προέβαλε ενστάσεις τόσο η 8η Εφορεία Βυζαντινών Μνημείων, όσο και το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Οι αιτιάσεις των ανωτέρω Υπηρεσιών επικεντρώνονταν στην σύσταση του υπεδάφους και στον ενδεχόμενο κίνδυνο οι αντηρίδες να συμπαρασύρουν το όλο οικοδόμημα του Ναού και

Βημόθυρο Ναού Αγίας Παρασκευής

για τον λόγο αυτό ετίθετο θέμα σύνταξης εδαφολογικών μελετών.

Πραγματοποιήσαμε τις αναγκαίες εδαφολογικές μελέτες με την βοήθεια του Περιφερειακού Εργαστηρίου της Περιφέρειας Ηπείρου τις οποίες αποστείλαμε στο Υπουργείο Πολιτισμού αναμένοντας την τελική έγκριση της συνολικής μελέτης. Αντί της έγκρισης από το Υπουργείο Πολιτι-

σμού λάβαμε το με αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΔΑΒΜΜ /30047 /1345/16 Νοεμβρίου 1998 έγγραφο με το οποίο στην ουσία μας εζητείτο η σύνταξη νέας μελέτης. Αξίζει νομίζω η δημοσίευση του ως άνω εγγράφου για να διαπιστώσουν και οι αναγνώστες του περιοδικού πόσο επίπονη είναι η προσπάθεια διάσωσης οποιoδήποτε μνημείου

ΘΕΜΑ: “Μελέτη Αποκατάστασης του Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής στο Παλαιοσέλλι Κόνιτσας”

Μετά την εξέταση της μελέτης, που μας διαβιβάστηκε με το απ' αριθμ. 955/18-6-1998 έγγραφο της 8ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων θα θέλαμε να σας γνωρίσουμε τα ακόλουθα:

Όπως προκύπτει από τη μελέτη που μας υποβάλλατε το μνημείο παρουσιάζει σειρά βλαβών και προβλημάτων (αποκλίσεις από την κατακόρυφο, ρηγματώσεις, τοπικές παραμορφώσεις κ.λ.π.) που εκτιμάται ότι οφείλονται κυρίως στο έδαφος θεμελίωσης. Για το λόγο αυτό και λόγω της σοβαρότητας των βλαβών του μνημείου είναι απαραίτητη η υποβολή των παρακάτω συμπληρωματικών στοιχείων.

β) Η συμπλήρωση της υποβληθείσας αποτύπωσης του μνημείου με σχέδια παθολογίας, στα οποία να απεικονίζονται με μεγάλη ακρίβεια τα υλικά δομήσεως, οι σημαντικότερες βλάβες του (αποκλίσεις, ρωγμές τοπικές παραμορφώσεις κλπ.).

γ) Η λεπτομερής αποτύπωση του υπάρχοντος φέροντος οργανισμού της ξύλινης στέγης (κάτοψη στέγης, όψη τυπικών ζευκτών, λεπτομέρειες συνδέσεων), εφ' όσον είναι εφικτό.

δ) Η πραγματοποίηση στατικής-αντισεισμικής μελέτης από την οποία θα προκύ-

ψει η επεξήγηση των κύριων αιτιών των βλαβών του μνημείου, η διαμόρφωση των προτεινόμενων επεμβάσεων, η τεκμηρίωση της επάρκειας τους και η διαστασιολόγησή τους. Η επάρκεια των προτάσεων δομικής αποκατάστασης και ενίσχυση του μνημείου θα πρέπει να τεκμηριώνεται με επανέλεγχο της εντατικής κατάστασης του φορέα λαμβάνοντας υπόψη τις προτεινόμενες επεμβάσεις.

Για την καλύτερη ενημέρωση του μελετητή επισυνάπτεται απόσπασμα των σχετικών προδιαγραφών σύνταξης μελετών της ΔΑΒΜΜ.

ε) Η πληρέστερη φωτογραφική τεκμηρίωση του εσωτερικού και εξωτερικού του μνημείου και των σημαντικότερων βλαβών του.

2. Σε ό,τι αφορά στις εργασίες επισκευής και ενίσχυσης που προτείνονται στην υποβληθείσα μελέτη, θα θέλαμε να θέσουμε υπ' όψη σας τις παρακάτω υποδείξεις:

α) Η πρόταση ενίσχυσης του μνημείου με την κατασκευή τεσσάρων αντηρίδων σε τμήμα της νότιας πλευράς του, δεν μας βρίσκει σύμφωνους καθώς δεν αντιμετωπίζει τα αίτια του προβλήματος του μνημείου αλλά περιορίζεται στην αντιμετώπιση αποτελεσμάτων του, και μάλιστα ανεπαρκώς. Είναι δε δυνατόν να δημιουργήσει και προβλήματα στο μέλλον. Επιπλέον, πρόκειται για μεγάλη επέμβαση τόσο στην μορφολογία όσο και στην μηχανική συμπεριφορά του μνημείου

β) Η ανακατασκευή της στέγης του Ναού θα μπορούσε να εξετασθεί μόνο εάν μετά από τον επί τόπου έλεγχο προκύψει ότι τα υπάρχοντα ξύλινα φέροντα στοιχεία έχουν αστοχήσει και δεν επαρκούν. Η πρόταση επισκευής ή ανακατασκευής της

θα πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους απαραίτητους ελέγχους διαστασιολόγησης των φερόντων στοιχείων και των λεπτομερειών σύνδεσής τους μεταξύ τους και με τις φέρουσες τοιχοποιίες. Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να ληφθεί ώστε να εξασφαλιστεί η ενίσχυση της διαφραγματικής λειτουργίας της στέγης.

γ) Τα κονιάματα και ενέματα που θα χρησιμοποιηθούν θα πρέπει να είναι συμβατά με εκείνα των υλικών του μνημείου, τόσο ως προς την τελική τους αχόρωση όσο και ως προς τα φυσικοχημικά και τα μηχανικά χαρακτηριστικά τους (αντοχή, πορώδες κλπ). Για το λόγο αυτό θα πρέπει να εξετασθούν τα υπάρχοντα υλικά και να διαμορφωθούν συγκεκριμένες προτάσεις για τη σύνθεση των νέων

δ) Η πρόταση της κατασκευής τάφρου αποστράγγισης, θα πρέπει να επανυποβληθεί στα πλαίσια των προτάσεων της γεωτεχνικής μελέτης και να συνοδεύεται από σχέδια λεπτομερειών.

Τα παραπάνω συμπληρωματικά στοιχεία και υποδείξεις αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων του μνημείου και για το λόγο αυτό, θα παρακαλούσαμε να εξαντλήσετε κάθε δυνατότητα εκ μέρους σας για την ολοκλήρωση της μελέτης σε συνεργασία με το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο και την Μητρόπολη.

Όπως γίνεται κατανοητό η σύνταξη της νέας μελέτης ξεπερνούσε τις οικονομικές αντοχές της Κοινότητάς μας, ο δε Καποδιστριακός Νόμος καταργώντας την Κοινότητα έθεσε στο περιθώριο τους φυσικούς προστάτες του Ναού και εκείνους οι οποίοι είχαν χρέος να νοιάζονται για την διάσωσή του.

Από το 1999 μέχρι και σήμερα έγιναν κάποιες παρεμβάσεις αλλά στερούνταν κάθε δυναμικής και δεν τελεσφόρησαν και τούτο διότι δεν εκκινούσαν από τα αρμόδια θεσμικά όργανα

Πιστεύουμε ότι η τελευταία επιστολή που ακολουθεί και κοινοποιείται στον Επίσκοπο της Ιεράς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ Ανδρέα, στους Βουλευτές του Νομού μας, στον Νομάρχη, στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στο Υπουργείο Πολιτισμού, στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ηπείρου, στον Αθηναϊκό και Τοπικό Τύπο, ίσως αποτελεμάτωση την όλη υπόθεση και φέρει το ποθητό αποτέλεσμα της διάσωσης του Ιερού Ναού της Αγίας Παρασκευής Παλαιοσελλίου.

ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Αξιότιμοι Κύριοι

Η παρούσα μας επιστολή ίσως και να είναι η τελευταία έκκληση για την διάσωση του Ιερού Ναού της Αγίας Παρασκευής Παλαιοσελλίου Κονίτσης, ο οποίος αποδεδειγμένα αποτελεί μνημείο της νεώτερης ορθόδοξης χριστιανικής λατρευτικής μας παράδοσης, και κινδυνεύει άμεσα με κατάρρευση. Βρισκόμαστε στο έτος 2004 και ολόκληρο το πανελλήνιο ζεί την αγωνία επιτυχίας των Ολυμπιακών Αγώνων με ημερομηνία έναρξης την 13η Αυγούστου. Ο Πρόεδρος της κυβέρνησεως κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός της Ολυμπιάδας ΑΘΗΝΑ 2004 ανέλαβε προσωπικά το Υπουργείο Πολιτισμού.

Παραδεχόμαστε ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 είναι μια πρόκληση για την χώρας μας, της οποίας το κύρος θα αναβαθμισθεί από την πιθανολογούμενη επιτυ-

χή έκβασή τους. Τώρα ας γυρίσουμε τις σελίδες της ιστορίας του Παλαιοσελλίου κατά εκατόν σαράντα χρόνια πίσω και ας σταθούμε στο έτος 1863. Τότε το Παλαιοσέλλι είχε ακόμη μπροστά του πενήντα χρόνια σκλαβιάς και δεν ήταν κάποιο αστικό κέντρο με πλούσιους εμπόρους και βιοτέχνες. Το Παλαιοσέλλι πριν την απελευθέρωση ήταν όντως ένα μεγάλο κεφαλοχώρι με κατοίκους του καθημερινού μόχθου και πολλούς αποδήμους κυρίως στην Μακεδονία. Και όμως, ούτε ο κατακτητής, ούτε η οικονομική ανέχεια δεν εμπόδισαν τους Παλαιοσελλίτες να ανεγείρουν περικαλή Ναό αφιερωμένο στη μνήμη της Οσιομάρτυρος Αγίας Παρασκευής. Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς σε αυτόν τον Ναό, το εσώγλυπτο τέμπλο με παραστάσεις από την Παλαιά και Καινή Διαθήκη, τις αγιογραφίες με αναφορές στον βίο του Ιησού, την περίτεχνη οροφή με τους θαυμάσιους απαλούς χρωματισμούς, την πολυπλοκότητα της τεχνικής του εσωτερικού της στέγης. Όλα είναι αξιοθαύμαστα αλλά πάνω από όλα άξιον θαυμασμού είναι το "κινούν αίτιο" δημιουργίας του Ναού αυτού που δεν είναι άλλο παρά η βαθειά χριστιανική πίστη των Παλαιοσελλιτών της εποχής εκείνης καθώς και ολόκληρου του Ελληνισμού, αυτή η οποία και μόνο εξεδίωξε τον βάρβαρο κατακτητή, αυτή η οποία και μόνο επεξέτεινε τα όρια του τότε μικρού Ελληνικού Βασιλείου, αυτή η οποία και μόνο μας επιτρέπει σήμερα ως ελεύθερο έθνος να διοργανώνουμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Σε μερικούς μήνες οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα περάσουν στην ιστορία και η χώρα μας θα εισπράξει από την διεθνή κοινότητα τα εύσημα, τα εύγε και τον έπαινο της επιτυχούς τέλεσης των αγώνων. Αλλά πώς να μην επιτύχουν οι αναμενόμενοι Ολυ-

μπιακοί Αγώνες όταν αρδεύθηκαν από ποταμούς δισεκατομμυρίων. Η Πόλις των Αθηνών στα τόσα λαμπρά κτίρια απέκτησε και άλλα, καλωπίστηκε, ευπρεπίστηκε και γίνεται συζήτηση για μια συνεχώς ανανεούμενη μεταολυμπιακή Αθήνα.

Τι όμως και αν επιτύχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004. Η λαμπρότητά τους, η επισημότητα τους, η υστεροφημία τους, δεν είναι αρκετά για να θαμπώσουν και να υπερβούν ό,τι μεγάλο και ωραίο προηγήθηκε σε αυτή τη γωνιά του πλανήτη που λέγεται Ελλάδα. Το "κινούν αίτιο" της Ολυμπιάδας του 2004 και ό,τι σπουδαίο πραγματοποιείται στην σύγχρονη εποχή μπορούμε να το αναζητήσουμε στα ιδεώδη και τα ιδανικά του παρελθόντος τα οποία ταπεινά και με όλες τους τις δυνάμεις υπηρέτησαν οι Παλαιοσελλίτες εγκαινιάζοντας το 1863 τον περικαλή Ναό της Αγίας Παρασκευής, στον οποίον αντανακλώνται οι αρετές του Ελληνικού Γένους που ακόμη κατά το μεγαλύτερο μέρος του τελούσε υπό καθεστώς βάρβαρης δουλείας.

Ο Ναός σήμερα έφθασε σε οριακό σημείο επικινδυνότητας και πιθανής κατάρρευσης στο εγγύς μέλλον λόγω της έντονης κλίσης του. Χρήζει άμεσης επέμβασης για να αποφευχθεί το μοιραίο.

Σεβόμενοι την μνήμη των προγόνων μας οι οποίοι με όλο το είναι τους υπηρέτησαν τα Ελληνοχριστιανικά ιδεώδη

Ποιούμεθα:

Την ύστατη έκκληση και καλούμε όλους Εσάς σε συστράτευση για τη διάσωση του Ιερού Ναού της Αγίας Παρασκευής Παλαιοσελλίου, ο οποίος πρέπει να παραμένει εσαεί όρθιος, φάρος τηλαυγής των ιδεωδών και του μεγαλείου της φυλής μας και του έθνους.

Παλαιοσέλλι

Απριλίου 2004

Ανοιξιιάτικες τρίλιες

Ανοιξη!

Χαρά θεού η Φύση.

Στα γυμνοκόρφια των βουνών

τα χιόνια λιώνουν

κι οι ποταμοί, θεριά χορτάτα

στης μάνας θάλασσας την αγκαλιά,

βιάζονται να χυμήξουν.

Λουλούδια μύρια, διάσπαρτα,

μοσχοβολιές σκορπίζουν

κι εγώ διαβάτης ταπεινός

χάνομαι στα ρουμάνια.

Ξάφνου, καθώς στ' ακρούρανα

πέφτει το δείλι

και το περπάτημα με οδηγεί

στο ερημικό ξωκλήσι

λαλιά απδονιού τεντώνεται στα ύψη

μέσ' από της ιτιάς τα φυλλοκλώνια.

Περίτεχνα, μελωδικά αναβοσβιούν οι νότες.

Σύνθημα δόθηκε, κι ευθύς άλλο κελάδημα

γλυκό

ακούγεται πιο πέρα

κι άλλα και άλλα... παρεκεί γεμίζουν τον

αγέρα.

Ω! τι ορχήστρα ζηλευτή,

τι θεία συναυλία,

στου δειλινού τ' ανάσασμα

στης νύχτας τη μαγεία!...

Σ.Τ.

Παλιές Φωτογραφίες

Παλαιоссέλλι 1964 (Αρχ. Π. Αθανασίου).

ΚΑΤΑΓΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ, ΔΙΑΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΧΑΡΙΛ. Γ. ΓΟΥΤΟΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η προσωπικότητα κάθε ανθρώπου διαμορφώνεται στην παιδική και εφηβική ηλικία, κυρίως υπό την επίδραση της κληρονομικότητας και του οικογενειακού, του κοινωνικού και του φυσικού περιβάλλοντός του. Για τούτο, στις βιογραφίες μνημονεύονται και οι τόποι καταγωγής του βιογραφούμενου και των γονέων του, οι δε καταγόμενοι από ορισμένο τόπο καυχώνται για τα πρόσωπα “που ανέδειξε ο τόπος τους”, δηλαδή που διακρίθηκαν, εκεί ή αλλού, σε κάποιον τομέα της ιστορίας, όταν θεωρούν ότι ο τόπος τους διαθέτει παράδοση που μπορεί να συντελεί στην επανάληψη παρόμοιων επιτυχιών.

2. Καθώς οι ιστοριογραφικές αφηγήσεις για τον χώρο της σημερινής επαρχίας της Κόνιτσας ήσαν μέχρι πρόσφατα πενιχρές¹, δεν είχε επιχειρηθεί να καταγραφούν συνθετικά τα πρόσωπα που κατάγονταν από τον χώρο αυτό και που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως “διακεκριμένα” λόγω της σημαντικής ή αξιόλογης δράσης τους σε θέσεις κρατικής εξουσίας ή σε κάποιον τομέα της οικονομίας ή στα γράμματα, στις τέχνες, σε θρησκευτικό ρόλο κλπ.

Η παρούσα μελέτη αναφέρεται κυρίως σε 55 τέτοια διακεκριμένα πρόσωπα της περιόδου της τουρκοκρατίας (με συμβατικό καταληκτικό όριο το έτος 1899 ως προς τον χρόνο γέννησής τους), αποσκοπώντας αφ’ ενός να σχηματισθεί με τα βασικά βιογραφικά τους στοιχεία μια πρώτη εικόνα της ομάδας αυτών των προσώπων της επαρχίας και αφ’ ετέρου να υποκινηθούν και άλλοι στην καταγραφή πρόσθετων ειδήσεων γι’ αυτά, καθώς και για άλλα. Στην ομάδα τούτη εντάχθηκαν και πρόσωπα που κατάγονταν εκ της επαρχίας της Κόνιτσας μόνον από την πλευρά της μητέρας τους. Στο τέλος, γίνεται λόγος και για κάποια άλλα αξιόλογα πρόσωπα, γηγενή ή ξένα της ίδιας περιόδου.

Μια τέτοια βιογραφική συλλογή, έστω και μη πλήρης, είναι χρήσιμη, αφ’ ενός επειδή παρέχει την βασική πληροφόρηση για την ζωή των μελών της εν λόγω ομάδας, ατομικά και συλλογικά και για την σχετική βιβλιογραφία, αφ’ ετέρου δε επειδή διευκολύνει τους ειδικούς να αξιοποιήσουν τα χρονικά, τα τοπικά, τα ποσοτικά και τα ποιοτικά στοιχεία της, ώστε, σε συνδυασμό με άλλες

1. Βλ. Χ. Γκούτος, Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί τουρκοκρατίας, 2003 σελ. 13 επ.

μαρτυρίες, να οδηγηθούν σε πορίσματα που θα ελαπώσουν κάποιες από τις πολλές σιωπές που παραμένουν στην τοπική ιστορία της τουρκοκρατίας μέχρι τους ύστερους χρόνους της.

3. Τα εν λόγω 55 πρόσωπα, με κριτήριο την κυριότερη ιδιότητά τους που τα ανέδειξε, μπορούν να διαιρεθούν στις εξής κατηγορίες: πολιτικοί διοικητές 11, γραμματικοί (γραμματείς, σύμβουλοι) αξιωματούχοι 6, στρατιωτικοί ή κλεφταρματολοί 7, μεγαλοεπιχειρηματίες 5, εκκλησιαστικοί 9, εκπαιδευτικοί 3, λογοτέχνες 3, αρχιτέκτονες 4, νομικοί 3, γιατροί 2.

Με κριτήριο τον οικισμό της επαρχίας από τον οποίο κατάγονταν, τα εν λόγω 55 πρόσωπα ομαδοποιούνται ως εξής: Κόνιτσα 18, Βούρμπιανη 14, Διπαλίτσα 4, Σταρίτσανη 3, Οστανίτσα, Λούψικο, Φούρκα, Πυρσόγιαννη και Χιονιάδες ανά 2, Καστάνιανη, Μόλιστα, Ζέρμα και Δερβένι ανα 1.

Από τους διακριθέντες ως άνω 18 Κονιτσιώτες, οι 12 ήσαν μωαμεθανοί. Σχετικά με, τις δύο θρησκευτικές κοινότητες της πόλης έχουν γραφεί τα ακόλουθα το 1879: Η Κόνιτσα “εγέννησε μεγάλους άνδρας Μωαμεθανούς, διοικήσαντας και τον τόπον αυτόν και άλλους τόπους και δη εις τα Ιωάννινα εγένοντο διοικηταί (βαλλήδες), ... χριστιανούς δε εγέννησε εμπόρους, και μεγαλεμπόρους μάλιστα, ως τους της μεγάλης οικογενείας Σκουμπουρδή, τους της οικογενείας Λιάμψη, ης και νυν υπάρχουν απόγονοι εν Ιωαννίνοις, αλλ’ εξελλήνισαν το Λιάμψη εις Λιάμψη... Και αι Μωαμεθανικαί και έλκουσι το γένος εκ χριστιανικών Ελληνικών οικογενειών”².

Εκ των ως άνω 55 διακριθέντων προσώπων, τα 12 γεννήθηκαν μέχρι το 1760 και κατάγονταν κυρίως από την Κόνιτσα, την Διπαλίτσα και την Οστανίτσα. Το γεγονός τούτο υποδηλώνει μάλλον ότι οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες της επαρχίας, μέχρι την εποχή εκείνη παρείχαν δυνατότητες ανάπτυξης και ανάδειξης κυρίως στους κατοίκους αυτών των οικισμών της³, ενώ έκτοτε άλλαξαν, με συνέπεια να αναδειχθούν και κάτοικοι άλλων οικισμών της, ιδίως Βουρμπιανίτες. Στην αλλαγή αυτή συνετέλεσε ίσως η ίδρυση σχολείων και σε άλλους οικισμούς της επαρχίας υπό την επίδραση του Κοσμά του Αιωλού, από το 1777 και εφεξής^{3α}, δηλαδή συνετέλεσε η μόρφωση που δόθηκε από τα σχολεία αυτά, των οποίων οι αρχικοί μαθητές γεννήθηκαν μετά το 1760.

2. Αντ. Γεωργίου, Πολιτικόν κάτοπτρον, εν Αθήναις 1879 σελ. 108.

3. Από τον 13ο αιώνα μέχρι το 1687 τουλάχιστον, η κοιλάδα της Καραμουρατιάς άκμαζε οικονομικά και εκκλησιαστικά (βλ. στην ως άνω μελέτη μου, σελ. 14, 22, 45).

3α. Βλ. σχετική μελέτη μου υπό δημοσίευση στον Ηπειρ. Ημερολόγιο.

Β. ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ

1. **Ιωάννης Γκιούρμας ή Γκόρμας**, από την Διπαλίτσα, έζησε περίπου κατά τα έτη 1490-1550. Διετέλεσε διοικητής (μέγας μπάνος) της Μικράς Βλαχίας (Ρουμανίας). Χρηματοδότησε την ανέγερση στο Βουκουρέστι μεγάλου ξενοδοχείου (Χάνι Γκραίτσι) και άλλων προσοδοφόρων κτηρίων, των οποίων τα εισοδήματα αφιερώθηκαν στην εδώ Μολυβδοσκεπάστη μονή. Μέγας μπάνος έγινε επίσης ο εγγονός του Κωνσταντίνος, που πέθανε το 1645⁴.

2. **Λουφτή πασάς**, από την Κόνιτσα, 1510 (;) - 1590. Ήταν χριστιανός τιμαριούχος που εξισλαμίσθηκε. Διετέλεσε πασάς των Ιωαννίνων κατά τα έτη 1550-1590 και χρηματοδότησε την κατασκευή της γέφυρας του Λυκόστομου (Λαψίστα)⁵.

3. **Ματθαίος**, από την Διπαλίτσα, 1550-1621. Μετά από σπουδές και δράση στην Πάδουα, στην Πολωνία και στην Μολδοβλαχία, το 1605 χειροτονήθηκε τιτουλάριος μητροπολίτης Μυρέων (Μ. Ασίας). Το 1610 εκλέχθηκε πατριαρχικός έξαρχος της μονής Εικοσιφοινίσσης της Δράμας, πλην όμως εγκαταστάθηκε στην Βλαχία. Ο ηγεμόνας της του παραχώρησε την εκεί μονή Ντάλου, όπου ασχολήθηκε με την συγγραφή θεολογικών μελετών και με την αντιγραφή χειρογράφων κωδίκων. Υπήρξε δεινός θεολόγος και βαθύς γνώστης της ελληνικής γλώσσας⁶.

4. **Λουκάς**, από την Διπαλίτσα (Πωγωνιανή), γεννήθηκε το 1555 (;). Διετέλεσε μητροπολίτης Μπουζαίου της Βλαχίας και υπήρξε σπουδαίος βιβλιογράφος. Ήταν αδελφός του προαναφερθέντος Ματθαίου και του Ίσαρη Αγγελέτου⁷.

5. **Πάνος Νικ. Μπέρκος**, από την Κόνιτσα, γενν. το 1640. Ήταν μεγαλέμπορος στα Γιάννενα, μάλλον δε και τιμαριούχος, όπως ήταν ίσως και ο πατέρας του, που συνεισέφερε χρήματα για την οικοδόμηση της εκκλησίας του

4. Και ο γαμβρός του Μικαλέσκο αφιέρωσε στην μονή εισοδήματα άλλων ακινήτων. Βλ. Β. Δήμου, Η ιερά μονή των Ταξιαρχών Γκούρας... 1983 215, 217, Ι. Λαμπρίδης, Ηπειρ. μελετήματα, τχ ΣΤ' 1888 28, 31, Σ. Γκατσόπουλος, Κόνιτσα, τχ 32-34/1964.

5. Π. Αραβαντινός, Περιγραφή της Ηπείρου, τ. Γ' 1966 327, Ι. Λαμπρίδης, Ηπειρ. μελετήματα, τχ Α' 1887 48, Αν. Ευθυμίου, Σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας, 1997 102.

6. Σ. Γκατσόπουλος, Ηπειρ. Εστία, 1961 99 επ. και Ηπειρ. Εστία 1975 613-615. Π. Αραβαντινός, ό.π., 215, Λ. Βρανούσης, Πεπραγμένα Β' Κρητολογικού Συνεδρίου, τ. Γ' 1968 368.

7. Βλ. Γκατσόπουλος, Ηπ. Εστία, 1961 103, 318.

αγίου Νικολάου στην Κόνιτσα το 1612. Είχε συγγενείς εγκατεστημένους στην Βενετία. Τον διαδέχθηκε ο γιος του Νικόλαος, που μνημονεύεται σε έγγραφο του 1729⁸.

6. *Ιωαννίκιος Πογώνης*, από την Οστανίτσα, 1680-1743. Διετέλεσε από το 1722 ηγούμενος της Εκκλησίας των Γραικών στο Βουκουρέστι και από το 1726 πιουλάριος μητροπολίτης Σταυρουπόλεως της Βλαχίας, όπου ίδρυσε μονή και πολλά προσοδοφόρα κτήρια, των οποίων τα εισοδήματα εκληροδότησε στην μονή της Γκούρας, της Οστανίτσας (Αηδονοχωριού)⁹.

7. *Νικόδημος*, από του Λούψικο (Λυκόρραχη), γενν. το 1700 (;). Έγινε μοναχός και έκτισε με δαπάνες του τον ναό της μονής Ρογγοβού, κοντά στο Τσεπέλοβο το 1749¹⁰.

8. *Παναγιώτης Χαϊζηνίκος*, από την Κόνιτσα, 1709-1796. Ύστερα από τον θάνατο του πατέρα του, ο οποίος ήταν γουνοποιός και γουνέμπορος και είχε μετοικήσει στα Γιάννενα, μετέφερε το κέντρο της επιχείρησής του στο Βουκουρέστι, όπου εγκαταστάθηκε μαζί με τον προστατευόμενο και έπειτα συνεταίρο του Ζώνη Καπλάνη, ενώ ακολούθως κατοίκησε στην Τρανσυλβανία. Από την περιουσία που απέκτησε εκεί ως τραπεζίτης, διέθεσε σημαντικά χρηματικά ποσά για τα σχολεία και για τους πτωχούς της Κόνιτσας και για άλλες αγαθοεργίες στα Γιάννενα και στην Τρανσυλβανία¹¹.

9. *Μάνθου Κωνσταντίνος και Λάμπρος*, τέκνα του Ιωάννη Μάνθου, από την Κόνιτσα, γενν. περί το 1720. Ήσαν ευκατάστατοι έμποροι στα Γιάννενα το 1759 και ευεργέτες της Κόνιτσας. Ο γιος του Κωνσταντίνου Ιωάννης Μάνθου (1740; - 1813) είχε επιχείρηση στην Νίζνα της Ρωσίας και διέθεσε χρήματα για την σχολή της Κόνιτσας¹².

10. *Άνθιμος Γκανιάτης*, από την Διπαλίτσα, γενν. περί το 1750. Έγινε αρχιεπίσκοπος της Πωγωνιανής το 1787¹³.

11. *Ζήσης Αναστ. Καραπάνος*, από την Κόνιτσα, 1750 (;)-1829. Έζησε κατά το πλείστον στην Ρουμανία ως μεγαλέμπορος. Χρηματοδότησε την επι-

8. Βλ. *Ι. Λυμπερόπουλος*, Ηπειρ. Ημερολόγιο, 1986, ο ίδιος, Κόνιτσα τχ 52, 53κ/1993, τχ 53, 54 / 1994, ο ίδιος, Κόνιτσα. Ιστορία και πολιτισμός, 2001 41 επ.

9. Βλ. *Β. Δήμου*, ό.π., 213, *Ι. Λαμπρίδης*, Ηπειρ. μελετήματα τχ. Στ' 32.

10. *Φ. Οικονόμου*, Η εκκλησία της Ηπείρου 1982 127.

11. *Ι. Λυμπερόπουλος*, Ηπ. Ημερολόγιο, 1981, ο ίδιος, Κόνιτσα. Ιστορία και πολιτισμός, 2001 62 επ.

12. Αραβαντινός, Χρονογραφία της Ηπείρου, 1856 τ. Β 167, 270, ο ίδιος Περιγραφή της Ηπείρου, 1966 τ. Γ 236, 237, Κόνιτσα, τχ 3/1962 και τχ. 19-20/1963.

13. *Λαμπρίδης*, Παρνασσός, τ. Α' 1887 273 *Γκατσόπουλος*, Ηπ. Εστία, 1975 778.

σκευή της μονής Αγίου Ιωάννου στο Βουκουρέστι και κληροδότησε την μεγάλη περιουσία του στην Κόνιτσα (για συντήρηση εκκλησιών, μισθοδοσία δασκάλων και φιλανθρωπίες), στα Γιάννενα και στο Βουκουρέστι, αλλά η κόρη του ζήτησε να ακυρωθεί η διαθήκη του¹⁴.

12. Αλή πασάς, 1750-1822. Μητέρα του ήταν η Κονιτσιώτισσα Χάμκω (1725-1792), θυγατέρα του Ζεϊνέλ μπέν, και πατέρας του ο Τεπελενιώτης Βελής μπέν, ο οποίος πέθανε όταν ο Αλής ήταν 9 ετών. Ο Αλής έλεγε ότι όφειλε τα πάντα στην μητέρα του. Μία από τις συζύγους του ήταν Κονιτσιώτισσα, από το γένος Γιαγιά μπέν, κληρονόμος μεγάλης περιουσίας. Κάμποσοι συνεργάτες του κατάγονταν από τον καζά της Κόνιτσας¹⁵.

13. Κώστας Ντούμαρης ή Γραμματικός, από την Βούρμπιανη, 1760-1838. Διετέλεσε γραμματέας (σύμβουλος, “υπουργός”) του Αλή πασά και ακολούθως άλλων τοπαρχών επειδή εθεωρείτο έξυπνος και έμπειρος. Ήταν ιδιοκτήτης και μισθωτής πολλών ακινήτων και τοκιστής. Απέτρεψε την τσιφλικοποίηση χωριών του καζά και ενδιαφέρθηκε για ζητήματά του. Συχνά διέμενε στην Βούρμπιανη, όπου διατηρούσε πλούσια βιβλιοθήκη¹⁶.

14. Νικόλας Γραμματικός, από την Καστάνιανη, περίπου 1760-1822. Διετέλεσε γραμματέας στην αυλή του Αλή Πασά και είχε μυηθεί στην Φιλική Εταιρία. Πιθανώς είχε γιό τον Ζήση Νικολάου, που ήταν προεστός της Καστιάνιανης κατά τα έτη 1825-1843¹⁷.

15. Άγιος Ιωάννης ο εκ Κονίτσας, 1760;-1814. Ήταν γιός σεΐχη της Κόνιτσας, έγινε δερβίσης σε ηλικία 20 ετών, ταξίδευσε εις Ιωάννινα, Άρτα, Αγρίνιο και Επάνησα, βαπτίσθηκε χριστιανός και εγκαταστάθηκε σε χωριό του Αγρινίου ως αγροφύλακας, αλλά εκεί, επειδή αρνήθηκε να ξαναγίνει μουσουλμάνος, βασανίσθηκε και αποκεφαλίσθηκε¹⁸.

14. Λυμπερόπουλος, Κόνιτσα, τχ 110/2003.

15. Για την Χάμκω και για την Κονιτσιώτισσα σύζυγο του Αλή, βλ. *Ι. Λυμπερόπουλος, Ο Αλή πασάς και οι βαθύτερες καταβολές των πολιτισμικών επιδιώξεών του, 1998 40 επ., Ι. Λαμπρίδης, Ηπειρ. μελετήματα τχ Β 43, 24.*

16. Βλ. *Αραβαντινός, Χρονογραφία... Α 401, ο ίδιος Περιγραφή... Γ 299, Ευρ. Σούρλας, Ηπ. Χρονικά, ΙΓ 1938 1 επ. Β. Δημάρατος / Ν. Ρεμπέλης, Ιστορία της Βούρμπιανης, 1996 67 επ., 137 π., Αν. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, 1987 43 επ., Β. Χρήστου, Απομνημονεύματα, 2002 168, Χ. Γκούτος, Η επαρχία της Κόνιτσας ... 31-32.*

17. Βλ. *Χ. Γκάσιος, Ιστορία της Καστάνιανης Κονίτσας, 1971 15, Γκούτος ό.π. 33.*

18. Βλ. *Γ. Παΐσιος, Κόνιτσα, τχ 19-23/1964, Δ. Τάτσης, Ο Άγιος νεομάρτυς Ιωάννης ο εκ Κονίτσας 1979, Φ. Οικονόμου, Η εκκλησία της Ηπείρου, 1982 215.*

16. Γούσιας Λούφικας ή Σδούκος, από το Λούφικο (Λυκόρραχη), 1760-1840. Υπηρέτησε ως αξιωματικός στον οθωμανικό στρατό, ανδραγάθησε στον πόλεμο της Ουκρανίας και γι' αυτό ο σουλτάνος αποδεχθηκε το αίτημά του να γίνει πάλι το χωριό του Κεφαλοχώρι (αυτοκέφαλο, ελευθεροχώρι)¹⁹.

17. Ισμαήλ μπέης Κονίτσης, από την Κόνιτσα, γενν. το 1760(;), ανεψιός της Χάμκως, μπέρας του Αλή Πασά. “Εξ οικογενείας αρχαίας ορμώμενος, υπήρξεν ευνοϊκός και πιστός προς τον Αλή Πασάν και εν τη ακμή αυτού ισχύων κατά την χώραν της Κονίτσης, υπηρέτησε τον τύραννον εκείνον εις πολλάς περιστάσεις και κατά την εν έτει 1803 παράδοσιν του Σουλίου αναφέρεται υπογεγραμμένος εις την συνθήκην μεταξύ των αρχηγών του Αληπασαλικού στρατού (Περραιβός 151)”. Ο Μακρυγιάννης που τον γνώρισε το 1821 στην Άρτα τον χαρακτήρισε ως δίκαιο, ευγενικό και φιλόανθρωπο. Το 1823 ήταν διοικητής των Ιωαννίνων²⁰.

18. Σουλεϊμάν μπέης Κονίτσας, από την Κόνιτσα, γενν. το 1780 (;). Ο πατέρας του Γιακούπ μπέης ήταν διοικητής της Κονίτσας επί Αλή πασά. Το 1822 ο Σουλεϊμάν διετέλεσε αναπληρωτής του Ομέρ Βρυώνη, πασά των Ιωαννίνων. Ακολουθώς διοίκησε την ερχία της Κονίτσας επί πολλά έτη και είχε οικονομικές διενέξεις με τον Κώστα Γραμματικό. Υπήρξε “διώκτης άγρυνος των εν τη εποχή εκείνη κλεπαρχών”, επρώτευσε σε φρόνηση και σε τοπική επιρροή μεταξύ των συμπατριωτών του και απολάμβανε “πλείστην όσπν υπόληψιν” από τους άλλους τοπάρχες²¹.

19. Λιατίφ εφέντης Κονιτσιώτης, από την Κόνιτσα, γενν. το 1780 (;). Υπηρέτησε “ως πολιτικός υπάλληλος” τον διοικητή της Ηπείρου Κιουταχή “με πολλήν σύνεσιν και αξιότητα, ως τοιούτος δε διωρίσθη και τοποτηρητής του Κιουταχή (1826-1828)” μαζί με τον γιό εκείνου, καθώς και τοποτηρητής του Σελήμ πασά το 1829²².

20. Δημήτριος Παπαϊωάννου η Τζιότζιου, από την Βούρμπιανη, περίπου 1780-1840. Διετέλεσε γραμματέας του Βελή πασά, γιου του Αλή πασά, και το 1829 γενικός προεστός του καζά της Κονίτσας²³.

19. Γκατσόπουλος, Κόνιτσα, τχ 13-14/1963, Ν. Σδούκος, Κόνιτσας, τχ 34-35/1982.

20. Βλ. Αραβαντινός, Περιγραφή της Ηπείρου, τ. Γ 1966 289, Ευθυμίου, Σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας, 1997 106, 109, Λυμπερόπουλος, Ο Αλή πασάς... 25.

21. Βλ. Αραβαντινός, ό.π., 294, ο ίδιος, Χρονογραφία, Α 377, Ευθυμίου, ό.π., 105.

22. Βλ. Αραβαντινός, Περιγραφή, Γ 291, ο ίδιος, Χρονογραφία, Α 382, 385, Ευθυμίου, ό.π. 107.

23. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, 1987 25, 27, 29.

21. Κωνσταντίνος Δημάρατος, από την Βούρμπιανη, 1780;-1856. Πρώτος εξάδελφος του Κώστα Γραμματικού (ανωτ. αριθ. 13), μαθητής του Κοσμά Μπαλάνου και αξιόλογος λόγιος. Διετέλεσε γραμματέας του Μαλίκ πασά Λιμποχοβινού μέχρι του θανάτου του²⁴.

22. Αναστάσιος Γκίνος ή Σύψας, από την Κόνιτσα, 1782-1849. Σπούδασε στα Γιάννενα και έπειτα εργάστηκε “οιέ μεν δασκαλεύων εις διαφόρους πόλεις της Ηπείρου, οίε δε γραμματεύων” μέχρι το 1836, ενώ έκτοτε διορίσθηκε ως τρίτος διδάσκαλος στην Ζωσιμαία σχολή²⁵.

23. Γεώργιος Τζούνης, από την Σταρίσανη (Πουρνιά), μάλλον 1785-1865. Σπούδασε στην σχολή του Ψαλλίδα και στην Ιόνιο Ακαδημία και έγινε δάσκαλος στο Μοναστήρι (Μπόλια). Μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία και αγωνίσθηκε στην επανάσταση του 1821. Επί Καποδίστρια, ίδρυσε σχολείο στην Αίγινα, δίδαξε στο Ναύπλιο και στάλθηκε για διπλωματικές διαπραγματεύσεις στην Πετρούπολη, στο Λονδίνο και στο Παρίσι. Κατά την ομιλία του για την δολοφονία του Καποδίστρια, κακοποιήθηκε από αντιφρονούντες, με συνέπεια να αρρωστήσει. Αργότερα δίδαξε στην Κόνιτσα και στην Μόλιστα²⁶.

24. Ιερόθεος Μπάνιος, από την Οσανίτσα, 1790;-1848. Επίσκοπος Σμύρνης μέχρι το 1840 και Βελλάς και Πωγωνιανής έκτοτε. Απέθανε στο Βουκουρέστι²⁷.

25. Γεώργιος Δερβένας, από το Δερβένι Καβασίλων, 1790;-1826. Από το 1821 ήταν “επικίνδυνος κλεπάρχης” στις περιοχές Κόνιτσας, Γρεβενών και Ζαγορίου, “προς παύσιν δε των επιδρομών του, διωρίσθη οπλαρχηγός της Κονίτσης και Σαμαρίνας, αλλ’ επειδή εξήσκει εμμέσως και το πρώτον του επιτήδευμα, εφονεύθη δι’ ενέδρας υπό Αλβανών, αποσταλέντων παρά του Σουλεϊμάν μπέη Κονίτσα, διοικητού όντος της Κονίτσης”²⁸.

26. Καραγιώργος Φουρκιώτης, από την Φούρκα, γενν. το 1790; Ήταν “κλεπάρχης και ακολούθως οπλαρχηγός εν τη χώρα της Κονίτσης [...], τρομερός κατά των εχθρών και καταδιωκτών του [...], σύγχρονος και φίλος των Ζακαίων” (γύρω στο 1824)²⁹.

24. Αραβαντινός, Βιογραφική συλλογή λογίων της τουρκοκρατίας, 1960 34, Ευθυμίου, ό.π., 29.

25. Αραβαντινός, ό.π. 43, ο ίδιος, Περιγραφή της Ηπείρου, Γ 190.

26. Γ. Παπαβασιλειάδης, Κόνιτσα, τχ 47/1966.

27. Λαμπρίδης, Παρνασσός, τ. Α 1887 275, Φ. Οικονόμου, ό.π., 32, Β. Δήμου, Ηπειρ. Χρονικά, 1985 239.

28. Αραβαντινός, Περιγραφή της Ηπείρου, Γ 92, 309.

29. Αραβαντινός, ό.π., 309.

27. Μήτσης Λέζης ή Καραμήτσης, από την Βούρμπιανη, 1790-1838. Πολέμησε ως οπλαρχηγός στην Νάουσα και στον Όλυμπο το 1822, στο Μεσολόγγι και αλλού. Κληροδότησε στην Βούρμπιανη τα εκεί κτήματά του υπέρ των σχολείων της³⁰.

28. Νουρετίν αγάς Κονίτσας, από την Κόνιτσα, γενν. το 1795 (;), αδελφός του Λιατίφ εφέντη (ανωτ. 19). Υπηρέτησε ως υπάλληλος τον Εμίν πασά στην Ήπειρο και στην Θεσσαλία και διοίκησε μισθοφόρους Αλβανούς πολλές φορές στην Θεσσαλία εναντίον των ανταρτών και των κλεφτών. Ένεκα των ικανοτήτων του, έλαβε τον τίτλο του μπέν το 1854 και διορίσθηκε ως μέλος του Γενικού Συμβουλίου του βιλαετιού των Ιωαννίνων το 1869³¹.

29. Παναγιώτης Χρησιίδης, από την Σταρίτσανη (Πουρνιά), μάλλον 1800-1860. Σπούδασε στα Γιάννενα, αγωνίσθηκε στην επανάσταση του 1821 και διετέλεσε γραμματέας του αρματολού Δήμου Τσέλιου (Γεροδήμου), γι' αυτό του παραχωρήθηκαν εθνικές γαίες στο Αγρίνιο³².

30. Ρίζος Δημάρατος, από την Βούρμπιανη, 1800-1870; Ήταν πρωτεξάδελφος του Κώστα Γραμματικού (ανωτ. 13), σπούδασε στο Βουκουρέστι και στην Γερμανία, διετέλεσε γραμματέας του Αλ. Υψηλάντη, καθώς και των ανακτόρων του Όθωνα, και ίσως συνέταξε τον όρκο που δόθηκε κατά την επανάσταση του 1843 εναντίον του Όθωνα. Μετέφρασε βιβλία από την γαλλική γλώσσα³³.

31. Χρήστος Ζούμης, από την Βούρμπιανη, 1803-1890. Αγωνίσθηκε ως πρωτοπαλλήκαρο του Καραμήτση (ανωτ. 27) και παρασημοφορήθηκε από τον Όθωνα. Έπειτα έγινε πρωτομάστορας - εργολάβος στην εκκλησία της Χρυσοσπηλιώτισσας και σε άλλα κτήρια της Αθήνας, μέλος της διοίκησης της Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας Βούρμπιανης και ευεργέτης³⁴.

32. Δημήτριος Γιόσης, από την Βούρμπιανη, 1813-1867. Ήταν λαϊκός αρχιτέκτονας που έκτισε στα Γιάννενα τρεις μεγάλες εκκλησίες και μέγαρα³⁵.

33. Αχμέτ εφέντης, από την Κόνιτσα, περίπου 1815-1890. Έγινε καϊμακάμης (διοικητής) στα Σέρβια του Δούναβη (περί το 1874), στην Κόνιτσα

30. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη... 30-33, ο ίδιος, Σελίδες από την ιστορία της Κονίτσας, 1997 56, Β. Δημάρατος / Ν. Ρεμπέλης, ό.π. 151.

31. Αραβαντινός, Περιγραφή... Γ 294, Ευθυμίου, Σελίδες ... 108.

32. Γ. Παπαβασιλειάδης, Κόνιτσα, τχ 47/1966.

33. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη ... 28, 27, Β. Δημάρατος / Ν. Ρεμπέλης, ό.π., 92 επ.

34. Ευθυμίου, ό.π., 33.

35. Ευθυμίου, ό.π., 98.

(περίπου 1882-1888) και στο Λεσκοβίκι³⁶.

34. Βασίλειος Χ. Έξαρχος, από την Σταρίτσανη (Πουρνιά), 1820;-1900. Ήταν ίσως γιος του Χρ. Σταριτζιώτη, γενικού προεστού του καζά του 1825. Από το όνομά του προήλθε το τοπωνύμιο της Αθήνας “Εξάρχεια”, επειδή στην περιοχή αυτή ήταν ο σημαντικότερος ιδιοκτήτης καταστημάτων (αρτοποιείο, παντοπωλείο, μεγειρείο). Κληροδότησε την περιουσία του στο χωριό του για αγαθοεργίες³⁷.

35. Ζήσης Έξαρχος, από την Φούρκα, πιθανώς 1820-1880. Ήταν επιχειρηματίας στην Ρουμανία, όπου επήγε το 1840, και διετέλεσε δημαρχος στο Παζαρτζίκ. Οι γιοί του, αρχιτέκτονες, έκτισαν, μεταξύ άλλων, την Ακαδημία Βουκουρεστίου³⁸.

36. Ναμίκ Κεμάλ, από την Κόνιτσα, 1840-1888. Η μητέρα του ήταν κόρη του Κονιτσιώτη Αμπουλατίφ πασά, πλησίον του ο Ναμίκ έζησε τα παιδικά του χρόνια. Σπούδασε στην Σόφια, εργάστηκε στην Πόλη και στο Λονδίνο ως δημοσιογράφος αντιπολυτευόμενος την κυβέρνηση και εξορίστηκε για τρία έτη στην Κύπρο, ενώ έπειτα έγινε γερουσιαστής και Νομάρχης Μυτιλήνης και Ρόδου. Υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους οθωμανούς ποιητές, καθώς και πεζογράφος και μεταρρυθμιστής που επηρέασε τον Κεμάλ Ατατούρκ³⁹.

37. Περτέφ Ζαϊνέλ μπέης, από την Κόνιτσα, 1840; - 1920. Διετέλεσε διοικητής Φιλιππιάδας (1893-1897), Πρέβεζας (1900-1903) και Δεδέαγατς (1904-1906)⁴⁰.

38. Ισμαήλ Ζαϊνέλ πασάς, από την Κόνιτσα, 1845; - 1910; αδελφός του Παρτέφ (ανωτ. 37). Διετέλεσε υπουργός δικαιοσύνης του σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ⁴¹.

39. Νικόλαος Χαρισιάδης, από την Βούρμπιανη, 1847-1924. Ήταν νομικός σύμβουλος της ελληνικής πρεσβείας στην Πόλη, καθηγητής σε γυμνάσια και συγγραφέας των βιβλίων “Στοιχεία οθωμανικής νομοθεσίας”, “Πολιτική οικονομία”, “Σύστημα λογιστικής” κ.ά. Το 1890 εγκαταστάθηκε στον

36. Ευθυμίου, Σελίδες... 120.

37. Χ. Χρησιτίδης, Πουρνιά Κονίτσας - Ιωαννίνων. Το χωριό μου, 1991 221 επ. Υπήρχε και άλλος Βασ. Εξάρχου (βλ. Γκούτος, ό.π., 33, Κόνιτσα, τχ 81 (1998).

38. βλ. Χ. Έξαρχος, Η Φούρκα της Ηπείρου, 1987 235.

39. βλ. Τρ. Ευαγγελίδης, Κόνιτσα, τχ 91/2000, Ευθυμίου, Σελίδες ... 108, Λυμπερόπουλος, Κόνιτσα, τχ 84/ 1999.

40. Ευθυμίου, Σελίδες ... 100-101.

41. Ευθυμίου, ό.π., 100-101.

Βόλο ως δικηγόρος. Ευεργέτης της Βούρμπιανης και του Βόλου⁴².

40. Γεώργιος Παπαϊωάννου ή Παπαδάκης, από την Βούρμπιανη, περίπου 1852-1927. Αρχιτέκτονας, με σπουδές στην Αθήνα. Στα έργα του περιλαμβάνονται το Παπάφειο Θεσσαλονίκης και το σχολείο του χωριού του⁴³.

41. Γιαννούλης Ζέρμας, από την Ζέρμα, 1854-1906. Αγωνίσθηκε στην Δ. Μακεδονία το 1877 και μετέπειτα ως οπλαρχηγός, μαζί με τον Λεωνίδα, τον Νταβέλη και τον Π. Μελά και ήταν μέλος της Εθνικής Εταιρείας⁴⁴.

42. Κωνσταντίνος Α. Σούρλας, από την Πυρσόγιαννη, γενν. το 1856. Ήταν δικηγόρος στα Γιάννενα· το 1909 εκλέχθηκε βουλευτής στην τουρκική βουλή⁴⁵.

43. Αθναγόρας, Αριστοκλής Σπύρου, 1866-1972. Γιός της Κονιτσιώτισσας Ελένης Μοκόρου και του Τσαραπλανιώτη ιατρού Σπύρου. Σπούδασε στην Κόνιτσα, στην Ζωσιμαία σχολή και στην σχολή της Χάλκης και υπηρέτησε ως διάκονος στο Μοναστήρι (Μπιτόλια, 1910-1919) και ως γραμματέας στην αρχιεπισκοπή Αθηνών. Εκλέχθηκε μητροπολίτης Κερκύρας (1930), αρχιεπίσκοπος Αμερικής (1930) και Οικουμενικός Πατριάρχης (1948)⁴⁶.

44. Αλέξιος Τράντας, από την Βούρμπιανη, 1867-1961. Σπούδασε στην Ζωσιμαία σχολή, στην Αθήνα και στο Παρίσι. Εργάσθηκε στην Πόλη μέχρι το 1922 (και ως γιατρός του σουλτάνου, πατριαρχών κλπ), έπειτα στην Αθήνα και εδημοσίευσε 200 περίπου επιστημονικές μελέτες. Υπήρξε οφθαλμολόγος διεθνούς φήμης και ευεργέτης⁴⁷.

45. Θωμάς Χατζής, από την Κόνιτσα, 1872-1927, δημοσιογράφος που εξέδιδε στην Αθήνα την ελληνοαλβανική εφημερίδα "Αστήρ Ίλ" (1904-1912)⁴⁸.

46. Μεχμέτ και Φαϊκ Σίσκο ή Κόνιτσα, αδέρφια, από την Κόνιτσα, γενν. περί το 1880. Σπούδασαν στην Ζωσιμαία σχολή και στην Πόλη και αγωνίσθηκαν για την ανεξαρτησία της Αλβανίας. Ο Μεχμέτ διετέλεσε πρόξενος της Τουρκίας στην Άρτα και στον Πειραιά και πρεσβευτής της Αλβανίας

42. Βλ. Ηπειρ. Χρονικά, Παράρτ. Α' 1927 58, *Ευθυμίου*, Η Βούρμπιανη ... 96.

43. Βλ. *Ευθυμίου*, Η Βούρμπιανη... 97.

44. Βλ. Κόνιτσα, τχ 11/1980.

45. Π. Φρόντζος, Η παιδεία στην Πυρσόγιαννη επί τουρκοκρατίας, 1980 37, 38.

46. Κόνιτσα, τχ 13-14/1963 και 15-16/1963, *Ένωση Πωγωνησίων Ηπειρωτών*, Πνευματικές φυσιογνωμίες του Πωγωνίου, 1984 131 επ.

47. Κόνιτσα, τχ 28-29/1964, Β. Δημάρατος/Ν. Ρεμπέλης, ό.π. 112, 142, *Ευθυμίου*, Η Βούρμπιανη ... 219, Β. Χρήστου, Απομνημονεύματα, 2002 153.

48. Τ. Παπαδημούλης, Η Κόνιτσα που έφυγε, 1972 67, *Εκδοτική Αθηνών*, Ήπειρος, 1997 363.

στο Λονδίνο. Ο Φαϊκ επρότεινε στην ελληνική κυβέρνηση το 1911 να σχηματισθεί δυαδικό κράτος Ελλάδας-Αλβανίας και διετέλεσε διευθυντής αλβανικής εφημερίδας στο Βουκουρέστι (περί το 1914) και έπειτα πρεσβευτής της Αλβανίας στις ΗΠΑ⁴⁹.

47. Γεώργιος Σιράτος, από την Βούρμπιανη, γενν. περί το 1880; Σπούδασε στην Αθήνα και στο Βέλγιο. Σχεδίασε το φράγμα της λίμνης του Μαραθώνα και τα πολεοδομικά σχέδια της Φλώρινας και της Μυτιλήνης⁵⁰.

48. Βασίλειος Τζαλόπουλος, από το Μποτσιφάρι της Μόλιστας, 1887-1952. Σπούδασε στην Ζωσιμαία σχολή, στην Αθήνα και στην Βιέννη. Ήταν στομαχολόγος-διαιτολόγος στην Πόλη, όπου διηύθυνε την παθολογική κλινική του Ερυθρού Σταυρού (1918-1924), και στην Αθήνα, συγγραφέας και πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Αδελφότητας⁵¹.

49. Νικόλαος Σωκ. Ζωγράφος, από τις Χιονιάδες, 1887-1962. Σπούδασε στην Ζωσιμαία σχολή και μετανάστευσε το 1905 στην Αμερική, όπου διακρίθηκε ως δικηγόρος και διετέλεσε νομικός σύμβουλος των ελληνικών προξενικών αρχών⁵².

50. Σωκράτης Δημάρατος, από την Βούρμπιανη, 1889-1966. Σπούδασε στα σχολεία της Βούρμπιανης και της Κορυτσάς και στην Σχολή Ευελπίδων. Έλαβε μέρος στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, στην Μικρασιατική εκστρατία, στον πόλεμο του 1940 και στον ΕΛΑΣ και αποστρατεύθηκε το 1946 με τον βαθμό του αντιστράτηγου. Εκλέχθηκε βουλευτής Ιωαννίνων το 1952 και ε χρημάτισε υφυπουργός Εθνικής Αμύνης (1952-1954)⁵³.

51. Ευριπίδης Σούρλας, από την Πυρσόγιαννη, 1890-1984. Σπούδασε στην Ζωσιμαία και στην Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών και μετεκπαιδεύθηκε ως παιδαγωγός στην Γερμανία και στην Αυστρία. Δίδαξε εις Βούρμπιανη, Ιωάννινα (διηύθυνε την Ζωσιμαία), Πρέβεζα, Κέρκυρα και Αθήνα⁵⁴.

52. Γεώργιος Παΐσιος, από τις Χιονιάδες, 1895-1982. Υπηρέτησε ως ιερέας σε χωριά της Κόνιτσας και αλλού, όπου κατέγραψε παλαιές επιγρα-

49. *Τ. Παπαδημούλης*, ό.π., 37, *Ευθυμίου*, Σελίδες... 113, *Λυμπερόπουλος*, Κόνιτσα, τχ. 91/2000.

50. *Ευθυμίου*, Η Βούρμπιανη... 220.

51. *Β. Χρήστου*, εφημ. Ηπειρωτικόν Μέλλον, 1.12.1952, *Γκούτος*, Η επαρχία ... 65.

52. *Ευρ. Σούρλας*, Κόνιτσα, τχ. 11/1963.

53. *Ευθυμίου*, Κόνιτσα, τχ 55/1966, *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα*. τ. 20 167.

54. *Π. Φρόντζος*, ό.π. 47.

φές και ενθυμίες, οι οποίες, μαζί με άλλα πρωτότυπα δημοσιεύματά του, αποτελούν βασικές πηγές της τοπικής ιστορίας⁵⁵.

53. Δημήτριος Πάνος, από την Βούρμπιανη, 1895-1985. Διπλωματούχος της Γεωργικής Ακαδημίας της Βόννης και διδάκτωρ πολιτικών επιστημών του πανεπιστημίου της Βόννης, εργάστηκε από το 1924 στο Υπ. Γεωργίας και από το 1936 στην Αγροτική Τράπεζα ως αρμόδιος για τους συνεταιρισμούς, εδημοσίευσε 150 μελέτες⁵⁶.

54. Κωνσταντίνος Δόβας, από την Κόνιτσα, 1898-1981. Αποφοίτησε από την Σχολή Ευελπίδων (1918) και τις σχολές πολέμου της Αθήνας (1933) και του Παρισιού (1935) και έλαβε μέρος στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, στην Μικρασιατική εκστρατεία, στον πόλεμο του 1940 και στην μάχη της Κόνιτσας (1947). Διετέλεσε αρχηγός του ΓΕΕΘΑ (1954-1959), αρχηγός του Στρατιωτικού Οίκου των ανακτόρων (1960) και πρωθυπουργός στην υπηρεσιακή κυβέρνηση του 1961. Διέθεσε την περιουσία του στην Κόνιτσα⁵⁷.

55. Τέλλος Άγρας, ψευδώνυμο του Ευάγγελου Γ. Ιωάννου, από την Βούρμπιανη, 1899-1944. Γεννήθηκε στην Καλαμπάκα, όπου ο πατέρας του ήταν σχολάρχης, σπούδασε νομικά και εργάστηκε στην Εθνική Βιβλιοθήκη. Θεωρείται ως ένας από τους αξιολογότερους Έλληνες ποιητές και κριτικούς της γενιάς του⁵⁸.

Γ. ΆΛΛΑ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

1. Τα βιβλία και τα τοπικά περιοδικά που περιέχουν αφηγήσεις για το παρελθόν του οικισμού της Κόνιτσας ή ενός χωριού της επαρχίας εκάστοτε (και είναι αυτά κάμποσα)⁵⁹ αναφέρονται συνήθως και στα πρόσωπα που κατάγονταν από ένα από των οικισμών αυτών και που διακρίθηκαν εκεί ή αλλού για κάποια ιδιότητα ή ικανότητά τους. Σ' αυτά, περιλαμβάνονται κυρίως: προεστοί-κοινοτάρχες, δάσκαλοι, ιερείς, επιστήμονες (γιατροί, δικηγόροι κλπ), έμποροι, τεχνίτες, καλλιτέχνες, αγωνιστές, στρατιωτικοί, κρατικοί υπάλληλοι, ευεργέτες, καλοί κυνηγοί κ.ά. Και οι πληροφορίες αυτές, εάν εξετασθούν

55. Ευθυμίου, Κόνιτσα, τχ. 33/1982.

56. Ν. Ρεμπέλης, Κόνιτσα, τχ 3/1985.

57. Τ. Παπαδημούλης, ό.π., 20, Κόνιτσα, τχ 18-19/1981, Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λάρου, Μπριπάνικα, τ. 21. 211.

58. Β. Κραψίτης, Ηπειρώτες λυρικοί, 1958 107, Λυμπερόπουλος, Κόνιτσα, τχ 3/1962.

59. Βλ. Γκούτος, Η επαρχία... 14-15, για τα βιβλία και passim.

μεθοδικά, μπορούν να οδηγήσουν σε ενδιαφέροντα πορίσματα για την τοπική ιστορία.

Το ίδιο ισχύει και για τις ειδικές πληροφορίες που συναντώνται σε άλλα δημοσιεύματα για τέτοια πρόσωπα. Σχετικά παραδείγματα είναι τα ακόλουθα: α) Στέφανος Κοκκινάς, 1495 (;)-1539, “άρχων εξ πόλεων”: Ιωαννίνων, Οστανίτσας, Διπαλίτσας, Μεσαριάς, Αβαρίτσας και Βαλοβίτσας· καταγόταν μάλλον από κάποιο εκ των χωριών αυτών· οι Τούρκοι τον εφόνευσαν για να του αφαιρέσουν την εξουσία· ο γιός του Νικόλαος (1528-1590) αιχμαλωτίστηκε σε πλοίο που ταξίδευε για την Βενετία⁶⁰. β) Μίνος ή Τζαβάρας, από την Κόνιτσα, γενν. το 1800 (;), πολέμησε υπό τον Αλ. Υψηλάντη το 1821 κατά την διάβαση του Προύθου, ήταν γιός του Ι. Δούκα Μίνου που κατοικούσε στο Δελβινάκι και που τον απαγχόνισε ο Αλή πασάς στην Κόνιτσα⁶¹. γ) Ιωαννίκιος Πολύδωρος Βενετόπουλος, από την Οστανίτσα, γενν. περί το 1800, διετέλεσε δάσκαλος στην Βίτσα και ηγούμενος μονής στην Βλαχία⁶². δ) Βασίλειος Παπα Τζούμα, από την Κόνιτσα, γενν. το 1810 (;) ήταν δάσκαλος στην σχολή της Βήσσανης από της ιδρύσεώς της το 1827 μέχρι το 1833⁶³. ε) Δημήτριος Δ. Δερδέκης, από την Κόνιτσα, 1810 (;)-1881, ασχολήθηκε με το εμπόριο στην Ρουμανία από το 1836 και χρηματοδότησε την ίδρυση νηπιαγωγείου στην Κόνιτσα⁶⁴. στ) Βαρθολομαίος, από Χιονιάδες, 1831-1904, έγινε ηγούμενος στην μονή Κακιωμένου της Β. Ηπείρου⁶⁵. ζ) Αντώνιος Γ. Σούρλας (γενν. το 1849) και Αντώνιος Κ. Βετσόπουλος, από την Πυρσόγιαννη, είχαν τραπεζικό γραφείο στην Πόλη με υποκατάστημα στο Λεσκοβίκι⁶⁶. η) Νικόλαος Παπακώστας, από το Πεκλάρι, 1865-1938, σπούδασε στην Ζωσιμαία σχολή και ήταν σχολάρχης στην Κόνιτσα (1876-1926) και συνεργάτης του μητροπολίτη Σπυριδωνα⁶⁷. θ) Απόστολος Ι. Εξάρχου, από την Βούρμπιανη, γενν. το 1874 (;), γιατρός και λογοτέχνης στην Πόλη⁶⁸. ι) Χαράλαμπος Ρεμπέλης, από την Βούρμπια-

60. Π. Ζερλέντης, Σημειώματα περί Ελλήνων εκ των Μ. Κρουσίου Σουηκικών χρονικών, 1922 29-30.

61. Ευθυμίου, Σελίδες... 62.

62. Ηπειρ. Χρονικά, Δ' 1929 94, Β. Δήμου, Η ιερά μονή... 165.

63. Λαμπρίδης, Ηπειρ. μελετήματα, τχ Ζ' 46.

64. Ν. Τσάκας, Κόνιτσα, τχ 9/1962.

65. Γ. Παΐσιος, Ηπειρ. Εστία, 1959 477.

66. Π. Φρόντζος, ό.π., 39.

67. Γκατβόπουλος, Κόνιτσα, τχ 19-20/1963, Τ. Παπαδημούλης, ό.π., 14-16, Κόνιτσα, τχ 18-19/1981, Ευθυμίου, Σελίδες... 67.

68. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη... 219.

νη, 1887-1947, σπούδασε εις Ζωσιμαία και Μαράσλειο, από το 1910 ήταν δάσκαλος⁶⁹.

2. Διαφορετική είναι η κατηγορία των προσώπων, τα οποία διαδραμάτισαν αξιόλογο ρόλο στον καζά της Κόνιτσας επί τουρκοκρατίας, αλλά κατάγονταν από αλλού. Μεταξύ άλλων, στην κατηγορία αυτήν ανήκουν: οι διοικητές και οι ιεροδίκες του καζά, εάν κατάγονταν από αλλού⁷⁰, οι καπετάνιοι του αρματολικιού Γρεβενών Ανασελίτσας και Κόνιτσας, όπως ήταν οι: Ζήδρος (1660-1750), Τόσκας (1730-1780), Πρίφτης και Μπουκουβάλας (1743) Ν. Ζιάκας (1780-1810), Θ. Ζιάκας (1821-1834) και οι επίσκοποι της επισκοπής ή μητρόπολης Βελλάς και Κονίτσης, όπως ήταν οι: Παχώμιος (1656-1664), Παΐσιος ο Μικρός (1761-1778), Δοσίθεος (1808-1812), Γερμανός (1863-1876), Σπυρίδων

Βλάχος (1906-1916)⁷¹.

Άλλα παραδείγματα τέτοιων ξένων είναι τα ακόλουθα: α) Καρα Μουράτης, απόγονος του Ισαήμ, καταγόμενος από χωριό γεπονικό του Λεσκοβικιού, ο οποίος περί το 1550 κατέκτησε και κατέστρεψε την περιοχή της Κόνιτσας⁷². ε) Σιλχτάρης Μπότας, από χωριό της Κολώνιας, στενός συνεργάτης του Αλή πασά και έπετα αναπληρωτής του πασά των Ιωαννίνων και δυνάστης της επαρχίας⁷⁶. στ) Χρύσανθος Λαϊνάς, από την Άρτα, ιερομόναχος με φιλανθρωπική δράση στην επαρχία κατά τα έτη 1836-1886⁷⁷. ζ) Ιωάννης Μαντσίνι, γιος του ιταλού επαναστάτη Ιωσήφ Μαντσίνι, γιατρός στην Κόνιτσα κατά τα έτη 1853-1870⁷⁸. η) Γεώργιος Χατζής-Πελλερέν, από τα Γιάννενα, δημοσιογράφος και λογοτέχνης, ο οποίος το 1906 ήταν δάσκαλος στην Βούρμπιανη και συγκέντρωσε εκεί λαογραφικό υλικό⁷⁹.

69. Χ. Ρεμπέλης, Κονιτσιώτικα, 1953, πρόλογος Ν. Ρεμπέλη

70. Ευθυμίου, Σελίδες... 16. επ. 26.

71. Για τους καπετάνιους και τους επισκόπους, βλ. Γκούτος, Η επαρχία ... 50 επ. 58.

72. Λαμπρίδης, Ηπειρ. μελετήματα, τχ Ζ' 40, Χ. Λέσιος, ο Ηπειρώτης, 1899 64.

73. Βλ. σημ. 3α.

74. Κ. Βοβολίνη, Μέγα ελληνικόν βιογραφικόν λεξικόν, τ. Ε' 1962 188, Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λάρους Μπριτάνικα, τ. 43 20.

75. Αραβαντινός, Περιγραφή... Γ' 209, Κ. Θεσπρωτού και Αθ. Ψαλίδα, Γεωγραφία Ηπείρου και Αλβανίας, 1964 7-29.

76. Βλ. Γκούτος, Η επαρχία ... 48.

77. Γ. Παΐσιος, Ηπειρ. Εστία, 1957 581, Γκατσόπουλος, Κόνιτσα, τχ. 19-20/1963, Τ. Παπαδημούλης, Κόνιτσα, τχ 9/1963.

78. Ευθυμίου, Κόνιτσα, τχ 10/1963, Λυμπερόπουλος, Κόνιτσα, τχ 13-14/1963.

79. Β. Κραψίτης, Ηπειρώτες λυρικοί, 1958 130.

λέξεις - λέξεις - λέξεις

ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

Polonius: What do you read, my Lord;

Hamlet: Words, words, words.

"Hamlet" Shakespeare

Υπάρχει μια πολύ ωραία σκηνή, στον "Hamlet" του Τζεφινρέλι¹. Εκεί ο Άμλετ, παριστάνοντας τον τρελλό, κάθεται ψηλά, στο τελευταίο ράφι της βιβλιοθήκης του Πύργου της Δανιμαρκίας και διαβάζει².

Μπαίνει ο Πολώνιος, ο πατέρας της Οφηλίας, με φανερή την πρόθεση, να εξιχνιάσει την παράξενη τρέλλα του Άμλετ, και τον ρωτά: "Τι διαβάζεις, κύριέ μου;" κι εκείνος του απαντά: "λέξεις, λέξεις, λέξεις"³.

Ο "Hamlet", ίσως δεν αξίζει για τίποτε άλλο, παρά μόνο για την έκφραση της απορίας, με λέξεις, με λέξεις πολλές με λέξεις αλληγορίες, με λέξεις σύμβολα, με λέξεις γλυκές με λέξεις φαρμακερές, με λέξεις, λέξεις.

Αλλά, όλη αυτή η φιλολογία, δεν είναι παρά μια περιγραφή της απραξίας, μια περιγραφή της θλίψης και της μελαγχολίας, κάτι που ειπώθηκε, μέσα στο ίδιο το έργο, με δυο μόνο λέξεις: "to be or not to be;".

Κι ενώ, ο Άμλετ, αγάπησε τον κόσμο, με λέξεις, μίσησε τον κόσμο με

τις λέξεις αυτές σε τίποτε δεν τον χρησίμευσαν, δεν ήταν, παρά ελάχιστα φιλοσοφικά ψήγματα, παρά ελάχιστα σύμβολα και μεταφορές, σε μια ζωή πικρή και φαρμακωμένη.

Τίποτε, λοιπόν, δεν σημαίνουν οι λέξεις;

Μα, πώς! Έχουμε κατονομάσει τα πάντα μ' αυτές. Κι ενώ τα ονομάζουμε, νομίζοντας ότι θα ψυχάσουμε απ' όλα αυτά εκείνα υπάρχουν, χάριν των λέξεων που τα ορίζουν, που ορίζουν την ουσία τους και το είναι τους.

Ωστόσο υπάρχουν λέξεις, που η ουσία τους δεν βρίσκεται σ' αυτές, αλλά στον κύκλο, που αυτές ανήκουν.

Ποιά είναι για παράδειγμα η ουσία της λέξης "Τέχνη". Έχει αυτή ουσία, χωρίς το έργο Τέχνης, χωρίς τον δημιουργό Καλλιτέχνη;

Να ποιός είναι ο κύκλος της: Τέχνη, έργο τέχνης, καλλιτέχνης.

Αλλά, υπάρχουν και λέξεις, που πρέπει να λείψουν απ' το λεξιλόγιό μας, όπως η λέξη "δίκαιο", για να είμαστε εντάξει, και με τον εαυτό μας και με τους άλλους.

1. Τζεφινρέλι; Ιταλός σκηνοθέτης. Σκηνοθέτησε τον Άμλετ, στον ομώνυμο ρόλο ο Μέλ Γκίπσον.

2. Η αυθεντική σκηνή, όπως την παρουσίασε ο Σαίξπηρ, είναι λίγο διαφορετική: Ο Άμλετ, μπαίνει διαβάζοντας, στο δωμάτιο που βρίσκεται ο Πολώνιος (Β' πράξη, Β' σκηνή).

3. Εδώ, ο ήρωας της νεώτερης τραγωδίας (Άμλετ), καταγγέλλει τις λέξεις, με λέξεις. Κι έχει πολύ ενδιαφέρον πράγματι, αυτός ο συμβολικός διάλογος, του Άμλετ με τον Πολώνιο.

Υπάρχουν λέξεις, που νομίζουμε ότι μας εκφράζουν, λέξεις που μας κοροϊδεύουν, λέξεις που δεν λένε τίποτε, λέξεις χρήσιμες σε ακρηστία, λέξεις φοβερές, λέξεις όμορφες, λέξεις σπάνιες.

Υπάρχουν προτάσεις, που οι λέξεις τους είναι Βάλσαμο για την ψυχή, και προτάσεις, που οι λέξεις τους, σαν αυτές στο στόμα της Μήδειας, σφυρίζουν σαν φίδια, λέξεις τρομερές, τραγικές⁴.

Υπάρχουν όλες αυτές οι λέξεις, που μας περιέχουν, που ζούμε μ' αυτές, προσδιοριζόμενοι και κατονομαζόμενοι.

Ω! Λέξεις, αγαπημένες!

Κι εσείς, που πιστεύετε, ότι η "σιωπή είναι χρυσός", μην αυταπατάσθε, ως προς την αξία της, γιατί ακόμη κι η κατασίγαση αυτής της ίδιας της σιωπής, διαρκεί μόνο ένα "momentum", τόσο λίγο, όσο κι ο απόηχός της. Κι ύστερα, αρκεί μόνο να σκεφθείτε, "Εγώ", και τότε, όλες οι λέξεις, που σας περιέχουν, αυτές, που εκφράζουν τη σκέψη σας, τη συνείδησή σας, την καρδιά σας, το είναι σας ολόκληρο, θα εμφανιστούν απειλητικές και αμείλικτες.

Αυτές, που τις έτρεφε ο καιρός, όσο

το δρολάπι λυσομανούσε μέσα σας, σαν χείμαρρος, με φοβερή κατεβασιά, θα επιχειρήσουν να σας παρασύρουν.

Και τότε, εύχομαι για σας, να είστε τεχνίτες του λόγου, να είστε φιλόσοφοι, να είστε ποιητές, για να αντισταθείτε στην ορμή τους.

*"Και με χέρια εμπύρετα
ανεβείτε*

*σε ράχες και κεφάλια περισπεριών"*⁵

για να μην σας πνίξουν οι λέξεις, οι λέξεις, οι λέξεις!

Αναγνώσματα:

1. "Τα όρια της Γραφής" Τζίνα Πολίτη Άγρα 1996 Αθήνα.
2. "Περί λογοτεχνίας" Μαντάμ ντε Στάελ Εξάντας 2004 Αθήνα.
3. "Η προέλευση του έργου Τέχνης" Χάι-ντεγκερ Δωδώνη 1986.
4. "Ο κύριος Τέστ". Πωλ Βαλερύ Ολκός - μικρή Άρκτος 1995.
5. "Άμλεϊ" Σαίξπηρ επικαιρότητα 1997 Αθήνα.
6. "Προς την πλανητική σκέψη" Αξελός Εστία 1996
7. "Παράδοξα Δώρα" Απ. Ζώτος πλανόδιον 2003.

4. Ίσως να υπερβάλλουμε, λέγοντας ότι οι αρχαίες τραγωδίες είναι μεστές μεταφυσικών νοημάτων. Εκείνο, που πραγματικά εκπλήσσει τον σημερινό αναγνώστη της αρχαίας τραγωδίας, είναι το γεγονός, ότι οι αρχαίοι ποιητές γνώριζαν πολύ καλά τις λέξεις.

Όχι μόνο τη γραμματική και το συντακτικό τους, αλλά και τον ήχο τους, το άκουσμά τους, τον αντίκτυπό τους στους θεατές, και διάλεγαν τις κατάλληλες σε κάθε περίπτωση.

Είναι τόσο εύστοχα διαλεγμένες τόσο "ψυχολογικές" ώστε φαντάζουν μεταφυσικές και γεμάτες από φιλοσοφικές έννοιες!

5. Οι σίχοι από το ποίημα "Απειλή" του Απ. Ζώτου. Από την ποιητική του συλλογή "Παράδοξα Δώρα".

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ, ΤΟ ΕΤΟΣ 1894

Επιμέλεια Χ. Γκούτος

Από την αθηναϊκή εφημερίδα "Φωνή της Ηπείρου", φ. της 11.2.1894, αναδημοσιεύεται το παρακάτω κείμενο, το οποίο, μολονότι είναι βραχύ, περιέχει πολλές ενδιαφέρουσες σύγχρονες πληροφορίες για την Κόνιτσα και για πολλά από τα χωριά της. Ως υπογραφή φέρει τα στοιχεία Κ.Π.

Η Κόνιτσα κείται προς βορράν των Ιωαννίνων, εις τας υπωρείας των Βοείων ορέων και συνδέεται μετ' αυτών δι' αμαξιτής οδού. Έχει δε υπέρ τας 7 χιλ. κατοίκους ως το ήμισυ είναι οθωμανοί. Εν αυτή ομιλείται η ελληνική γλώσσα και συντηρείται ελληνικόν σχολείον, ων και δύο δημοτικά και παρθεναγωγείον τη προστασία του αρχιερέως και τινων φιλομούσων ανδρών. Αξιοθέατα κτίρια εν αυτή είναι η Μητρόπολις, η ελλ. σχολή, η οικία Φλώρου, Πατέρα και πλείστα άλλα. Άνωθεν της Κονίτσης υψούνται τα Βόεια όρη κεκαλυμμένα υπό πεύκων. Απέναντι των Βοείων ορέων υψούται το όρος Προφήτου Ηλίου εν ω υπάρχει η ομώνυμος Μονή. Εις το άκρον δε της Κονίτσης, επί του Αώου ποταμου, υπάρχει η υψηλοτάτη λιθίνη γέφυρα η συνδέουσα την φοβεράν φάραγγα, την μεταξύ των Βοείων ορέων και των βουνών του Παπίγκου. Εις το μέσον της φάραγγος ταύτης εγείρεται η Μονή της Υπεραγίας Θεοτόκου. Η Κόνιτσα διοικείται νυν υπό δικαιοτάτου καϊμακάμη και προε-

ξάρχουσιν οι κ.κ. Γ. Μπεκιάρη, Χαρ. Φλώρου, Ιω. Φλώρου και Ν. Παπακώστα.

Πλησίον της Κονίτσης, εις τας υπωρείας των Βοείων ορέων, κείται το Πεκλάριον, έχον 700 κατοίκους. Το χωρίον τούτο δις κατεστράφη υπό των ληστών. Η δε καταστροφή αύτη εστοίχισεν εις αυτό 10 χιλ. λίρας. Οι κάτοικοι αυτού διακρίνονται των άλλων δια την φιλοξενίαν των, την φιλομουσίαν και την φιλακαλίαν και εδαπάνησαν δια την ανέγερσιν καταλλήλου κτιρίου δια το σχολείον υπέρ τας διακοσίας λίρας. Ενταύθα ήκμασαν άνδρες ικανοί, διανύσαντες τον βίον αυτών εν Βουκουρεστίω, ως οι ασίδιμοι Αναγν. Πάππος, Νικ. Αθανασούλας και άλλοι, ως και ο ζων έτι κ. Παναγ. Ι. Κίτσιος, ο γνωστός εις άπασαν την επαρχίαν Κονίτσης, όστις συλληφθείς και υπό των ληστών αιχμάλωτος κατέβαλεν ως λύτρα 2 χιλ. λίρας. Επίσης, προς απαλλαγήν αυτών υπό των ληστών παρ' ων είχαν συλληφθή, κατέβαλον ο μεν Βασ. Καραϊωάννης πλέον των 2500 λιρών, ο δε Σπυρ. Κίτσιος 1700 λίρας κλπ. Εις τα άκρα του χειμάρρου Πεκλαρίου κείται το περι-

βόλιον αυτού Μπούσον.

Τρεις ώρας προς ανατολές του Πεκλαρίου κείται το Γρυσπάνιον (Κρύσπανη) εξ 100 οικογενειών. Οι κάτοικοι αυτού αγαπώσι την ψαλτικήν και τα γράμματα. Εν αυτώ διακρίνεται ο Στέργιος Τζενέρος. Εις τας υπωρείας του Σμολίκου κείται το Παλποσέλι εκ 250 οικογενειών, Πάδες εκ 300 οικογενειών, Φούρκα, εν η διακρίνονται οι βαθύπλουτοι Γιτσαίοι και εξ ης λέγεται ότι κατάγεται και ο εν Αθήναις πρεσβευτής της Σερβίας Βλάδαν Γεώργεβιτς, Μπράζα και Κεράσοβον.

Προς βορράν του Σμολίκου κείται το Κάντσκον, Νιέντσκον, εν ως διακρίνεται ο Δ. Ρεμέτας, Σταρίτσανη έχουσα κατοίκους φιλομούσους, Μόλιστα και Πρισόγιαννη. Η Μόλιστα συνίσταται από συνοικίας τρεις,

του Γαναδιού, Μεσαριάς και Μπετσφάρ. Έπι δε η Κορτίνιτσα, εν η αι γυναίκες εκλέγουσι τον μουχτάρην του χωρίου, οι δε άνδρες δεν αναμιγνύονται εις τα κοινά, επιδιδόμενοι εις την καλλιέργειαν των αγρών, ξύλευσιν κλπ., Βράνιστα έχουσα άνδρας γενναίους και ασχολουμένους εις την θήραν, Ζελίστα κώμη εξ 70 οικογενειών, έχουσα άνδρας φιλοξένους και αγαπώντας τα ελληνικά γράμματα εν αυτή διακρίνεται ο Χρ. Μήτσιος. Τα δε προς νότον χωρία Καβάσιλα, Κοτσούφλιανη, Ντερβένη και Λιατοβούνι δεν επεδόθησαν εις τα γράμματα και εισί στάσιμα προόδου· διαφέρει η Γορίτσα, κειμένη προς το Ζαγόριον. Η δε Κλυδωνίουσα, εν τω Ζαγορίω κειμένη, παραδόξως υπάγεται εις την επαρχίαν Κονίτσης.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο 369 τ.μ. στην Άνω Κόνιτσα

Πληροφορίες: Τηλ. 01.06611423

■ **@ccountant**

Λάππας Μάκης
Λογιστικά · Φοροτεχνικά

Αριστοτέλους 38 • 501 00 ΚΟΖΑΝΗ
Τηλ. 04610 49955 - Fax: 04610 49966 • Κιν. 0942411090
E-mail: lappmez@otenet.gr

*Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας*

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Με αφορμή την ανόητη και θρασύτατη δήλωση του Πρύτανη του Παν/μίου Κων/λης, δήλωση που δεν θα την έκανε και ο πιο αμόρφωτος βαρκάρης του Κερατίου κόλπου, ότι δηλ. η Τουρκία μπορεί με 135.000 νεκρούς να καταλάβει την Ελλάδα και την Κύπρο, θα ήθελα να σημειώσω τούτο:

Θα έπρεπε κάποιος Έλληνας πολιτικός ή στρατιωτικός, να υπενθυμίσει στον Πρύτανη την απάντηση, που έδωσε ο Λεωνίδας στις Θερμοπύλες, το 480 π.Χ., στον Ξέρξη, όταν αυτός ζήτησε από τους Έλληνες να παραδώσουν τα όπλα. “Μολών λαβέ” του είπε. Έλα να τα πάρεις. Απάντηση απλή και λακωνική. “Πάσσαλος πασσάλω εκκρούεται”.

Ευκαιριακά, ας αναφέρω ότι η πατρίδα μας έδωσε στο παρελθόν, κατά καιρούς, στους διαφόρους εχθρούς της, θαρραλέες απαντήσεις, που εκφράζουν, στο σύνολό τους, την αδάμαστη θέληση του ελληνικού λαού να ζήσει ελεύθερος και να αντισταθεί κατά πάσης εχθρικής πρό-

κλήσης κι επιβουλής.

Σταχυολογώ μερικές:

Λίγο πριν από τους Περσικούς πολέμους, ο βασιλιάς Δαρείος έστειλε κήρυκες σε πόλεις της Ελλάδος, για να ζητήσουν “γην και ύδωρ” (σημεία υποταγής). Λέγεται ότι οι Αθηναίοι τους έριξαν σε πηγάδι και οι Σπαρτιάτες σε βάραθρο λέγοντάς τους να πάρουν απ’ εκεί όση γην και ύδωρ θέλουν.

Πριν από τη μάχη των Πλαταιών (479 π.Χ.) ο Πέρσης Μαρδόνιος διεβίβασε στους Αθηναίους δελεαστικές προτάσεις, αν συμμαχήσουν με αυτόν. Οι Αθηναίοι απάντησαν: “Όσο ο ήλιος ακολουθεί την ίδια πορεία, ποτέ κι εμείς δεν πρόκειται να γίνουμε σύμμαχοί σας (Ηρόδ. Θ. 143).

Αξίζει να παραθέσω το πιο κάτω ιστορικό ανέκδοτο: Το 146 π.Χ. οι Ρωμαίοι κατέλαβαν την Κόρινθο. Ο ύπατος Μόμμιος είδε μερικά παιδιά συγκεντρωμένα, για να σταλούν στα σκλαβοπάζαρα της Ρώμης και θέλοντας να δοκιμάσει τη νοημοσύνη τους, πήρε αβάκια και τα διέταξε να γράψουν ό,τι ήθελαν. Ένα παιδί έγραψε σίχους του Ομήρου:

*“Χαρά στους Δαναούς και δυό και τρεις φορές χαρά τους,
που για χατίρι χάθηκαν των Ατρείδων στην Τροία.*

Δεν ήτανε να πέθαινα και να με πάρ’ ο χάρος

τη μέρα που’πεφταν βροχή τα χάλκινα κοντάρια.

Και μνήμα θα’χα κι οι Αχαιοί τη δόξα μου θα λέγαν.

Μα τώρα με πικρό χαμό μου είναι γραφτό να λειώσω”.

Φυσικά, ο ύπατος ενόησε τί ήθελε να πει το Ελληνόπουλο. Εθαύμασε το θάρρος του και αμέσως απελευθέρωσε όλα τα παιδιά.

Το 626 μ.Χ. οι Άβαροι πολιορκούν την Κων/λη και ο Χαγάνος προτείνει στους πολιορκουμένους να φύγουν. Διαφορετικά, τους είπε ότι μόνο τότε θα σωθούν, αν γίνουν ψάρια και φύγουν δια θαλάσσης ή πουλιά και πετάξουν στον αέρα. Θαρραλέα και αποστομωτική ήταν η απάντηση του μαγίστρου Βώνου: “Ούτε ψάρια ούτε πουλιά θα γίνουμε, αλλά υπερασπιστές του πατρίου εδάφους”.

Το 1453 ο Κων/νος ΙΑ΄ Παλαιολόγος έδωσε τη γνωστή ιστορική απάντηση στο Μωάμεθ, που του ζήτησε να παραδώσει την Πόλη: “Το δε την πόλιν σοι δούναι, ούτ’ εμόν εστί ούτ’ άλλου των οικούντων ενταύθα. Κοινή γαρ γνώμη πάντες αυτοπροαιρέτως αποθανούμεν, μη φειδόμενοι της ζωής ημών”.

Κι όταν οι Τούρκοι πολιορκούσαν το Μεσολόγγι και ζήτησαν την παράδοση της πόλης, πήραν την απάντηση:

“Τα κλειδιά της πόλης είναι κρεμασμένα στα κανόνια ελάτε να τα πάρετε”.

Ας θυμηθούμε, τέλος, το ιστορικό “ΟΧΙ” που είπε ο Ιω. Μειαξάς στον Ιταλό Γκράτσι κ.λ. κ.λ.

Δεν κρίνω άσκοπο να αναφέρω και τη φράση, που είπε (κάπου εκεί

το 1964-65) ο Γεώργιος Παπανδρέου στους δυτικούς συμμάχους, και δι’ αυτών, εμμέσως, στους Τούρκους, που απειλούσαν τότε απόβαση στην Κύπρο:

“Υπό τας σημερινάς συνθήκας πολεμική σύρραξις Ελλάδος και Τουρκίας αποτελεί παραφροσύνην. Αν, όμως, η Τουρκία αποφασίσει ν’ ανοίξει πρώτη την θύραν του φρενοκομείου, θα ακολουθήσομε κι εμείς”.

* * *

Καλό θα είναι ο Πρύτανης να μετράει τα λόγια του και θα έλεγα να εγκύψει περισσότερο στη μελέτη της ελλην. ιστορίας και, μάλιστα, της ελλην. επανάστασης του 1821.

Πολλά έχει να διδαχθεί και από τα Δερβενάκια και το Βαλιέτσι κι από το Μανιάκι, όταν ο Αιγύπτιος Ιμπραήμ, που ήρθε με στρατό να βοηθήσει τους Τούρκους, αφού θαύμασε τον ηρωισμό του Παπαφλέσσα, διέταξε να τον στήσουν -όπως όπως- όρθιο σ’ ένα δέντρο και, αφού τον καμάρωσε από μακριά, τον πλησίασε και “εφίλησε παρατεταμένον φίλημα τον όρθιον νεκρόν!”. (βλ. διήγημα Μ. Μητσάκη: το φίλημα).

Τέλος, ας συνειδητοποιήσει η γειτονική χώρα ότι με τέτοιες νοοτροπίες, προθέσεις, και εμπρηστικές δηλώσεις (φευ της μωρίας!) δεν θα γίνει ποτέ μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

*Λίγα για την έκθεση ζωγραφικής του Ζήκου Δέδου
(Γκαλερί της Έρσης, Μάρτης 2004 ΑΘΗΝΑ)*

ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

*"Αυτό που θέλεις Γη, δεν είναι, αδώρητη
ν' αγαγεργιέσαι, μέσα μας;
Δεν είναι τ' όνειρό σου,
ράσουνε μια φορά αδώρητη; - Γη αδώρητη".*

R.M. Rilke (9η Ελεγεία του

Θάθελα κι εγώ, να πω δυό λόγια, για τη ζωγραφική του παλιού μου συμμαθητή Ζήκου Δέδου, όπως την είδα με τα δικά μου μάτια και ίσως και με μιά φιλοσοφικώς παραδεκτή μέθοδο σκέψης ή όπως θα λέγαμε στη γλώσσα του Adorn με μια "ηθική σκέψη" (καμιά σχέση με την θρησκευτικότητα).

Με την πρώτη ματιά, αυτό που με ξενίζει στις αίθουσες τέχνης είναι, ότι τα έργα που εκτίθενται εκεί, φαντάζουν ξένα προς το χώρο, κι είναι αλήθεια ότι αυτά, έχουν ξεριζωθεί από τον τόπο της παραγωγής τους, από τον τόπο που στην πραγματικότητα ανήκουν.

Πιστεύω ότι χρειάζεται να καταβάλουμε κάποια προσπάθεια για να εναρμονιστούμε με τα έργα και το περιβάλλον αυτών των αιθουσών.

Οι μέθοδοι, που χρησιμοποιούνται από τη σκέψη για την απόκτηση γνώσεων, είναι χρήσιμες σε τέτοιες περιπτώσεις. Το έργο τέχνης, χρειάζεται να απομονωθεί πρώτα από τα

πάντα, να αναγνωριστεί ως τέτοιο που είναι, μόνο του, κι ύστερα να επανέλθει φυσιολογικά στο χώρο που βρίσκεται, να αναγνωριστεί και μέσα στο σύνολο που ανήκει. Και συνήθως η κρίση που απορρέει από αυτή τη διαδικασία, συμβαίνει να είναι η σωτηρία, ή ο χαμός τους.

Η απομόνωση πρώτα, λοιπόν, κι ύστερα η συνύπαρξη, είναι η σειρά με την οποία θα έπρεπε, να ατενίζουμε τα έργα της ζωγραφικής.

Αυτή, είναι η "ηθική σκέψη", η διαλεκτική μέθοδος, που οφείλουμε ν' ακολουθούμε πάντα, για οποιαδήποτε απόκτηση γνώσης, ή για να έρθουμε σ' επαφή με τον "κόσμο".

Μπαίνοντας από τη μικρή πόρτα στην Γκαλερί της Έρσης, στο Κολωνάκι, σκεπόμενη όλα αυτά, είδα τα έργα του Δέδου, να αναπαύονται με ηρεμία στο "είναι" τους. Ένα "είναι" απλό, φανερό και ξάστερο.

Αλλά και ποιός αρνείται, ότι τα φαινόμενα είναι αυτά, που μας συνδέουν με τη ζωή και τον κόσμο, κι ότι πρώτιστα, είμαστε αυτό που φαι-

νόμαστε;

Φαίνεται ότι στη ζωγραφική του Δέδου, αρκεί προς το παρόν τουλάχιστον το “έξω”.

Αυτό δεν σημαίνει, ότι η ζωγραφική του, είναι ευκολότερη, από το αν ζωγράφιζε την “εσωτερικότητα”, κάθε άλλο!

Οι πίνακές του, είναι παραστάσεις της γης, της δικής μας γης, με παράθυρα ολάνοιχτα στη θέα, είτε αυτή είναι βουνά και ποτάμια, είτε θάλασσες, είτε πρόσωπα, που η ζωή μόλις τώρα, αρχίζει ν’ αφήνει τα χνάρια της πάνω τους, είτε χτίσματα, κάτι που ο Δέδος καταφέρνει τέλεια, κι όλα αυτά, εναρμονισμένα με καταπληκτικούς ουραμούς.

Θάλεγα ότι ο Δέδος είναι τελειομανής (αν κανείς παρατηρήσει τις γραμμές του στα αντικείμενα), χωρίς ωστόσο να φωτογραφίζει.

Η Τέχνη του δεν είναι κραυγαλέα, ούτε συναρπαστική, μπορείς εύκολα να συνομιλήσεις μαζί της, χωρίς να διαλυθείς, ώστε βγαίνοντας από της “Έρσης” να χρειαστείς ανασυγκρότηση.

Αναπαύεσαι ήρεμα, πάνω στα έργα του. Το “είναι” τους είναι ο μόχθος μας, τα όνειρά μας, η πορεία της ζωής μας, πάνω σ’ αυτή τη γη της πατρίδας.

Θα είναι λάθος, να προσπαθήσουμε να ανιχνεύσουμε, τα συναισθήματα του ζωγράφου στους πίνακές του. Το καλλιτεχνικό έργο, έχει την

αρχή του στον καλλιτέχνη, αλλά στην πορεία της ανάπτυξής του, ξεφεύγει απ’ τις θελήσεις του δημιουργού του, σε σημείο, που κι εκείνος ο ίδιος, να λησμονεί πολλές φορές την πρωτογενή του επιθυμία, κατά την πορεία της επίμονης αναζήτησής του, γι’ αυτό που θα τον εκφράσει περισσότερο. Όσοι έχουν διαβάσει το “άγνωστο αριστούργημα” του Μπαλζάκ, καταλαβαίνουν τι εννοώ.

Η ενδεχόμενη σκέψη ορισμένων, ότι ο Δέδος σαν ζωγράφος, δεν ικανοποιεί το γούστο τους, είναι μια σωστή σκέψη.

Ωστόσο η ίδια η τέχνη, έχει πάρει οριστικό διαζύγιο από το γούστο.

Το γούστο ρυθμίζει, κάνει τα πράγματα αποδεκτά, αλλά η γέννηση, η δημιουργία, δεν είναι δική του υπόθεση. Πιστεύω ότι στον δημιουργό δεν είναι απαραίτητο το γούστο.

Γούστο, σημαίνει εκλεπτυσμένη αίσθηση, δεν κάνει τίποτε, απλώς δέχεται.

Η έννοια του γούστου, σε τελική ανάλυση, είναι να συμφωνεί αυτό που αναμένουμε, με τη φαινομενικότητα. Ωστόσο ο Καλλιτέχνης δεν έρχεται στη γη αυτή, για να ικανοποιεί τις επιθυμίες μας, αφού καλά-καλά κι ο ίδιος, προς στιγμήν ικανοποιεί, και ίσως απατηλά, τις δικές του!

Αν, τα έργα τέχνης αφηνόταν στο γούστο μας, η Τέχνη θα καταστρεφόταν κι είναι σωτηρία γι’ αυτήν το

ότι, οι Αισθητικές θεωρίες δεν έχουν καθόλου γούστο!

Διασώζουν τα έργα τέχνης, και κρατούν κάποια τάξη σ' αυτό τον κύκλο: Τέχνη - έργο τέχνης· Καλλιτέχνης.

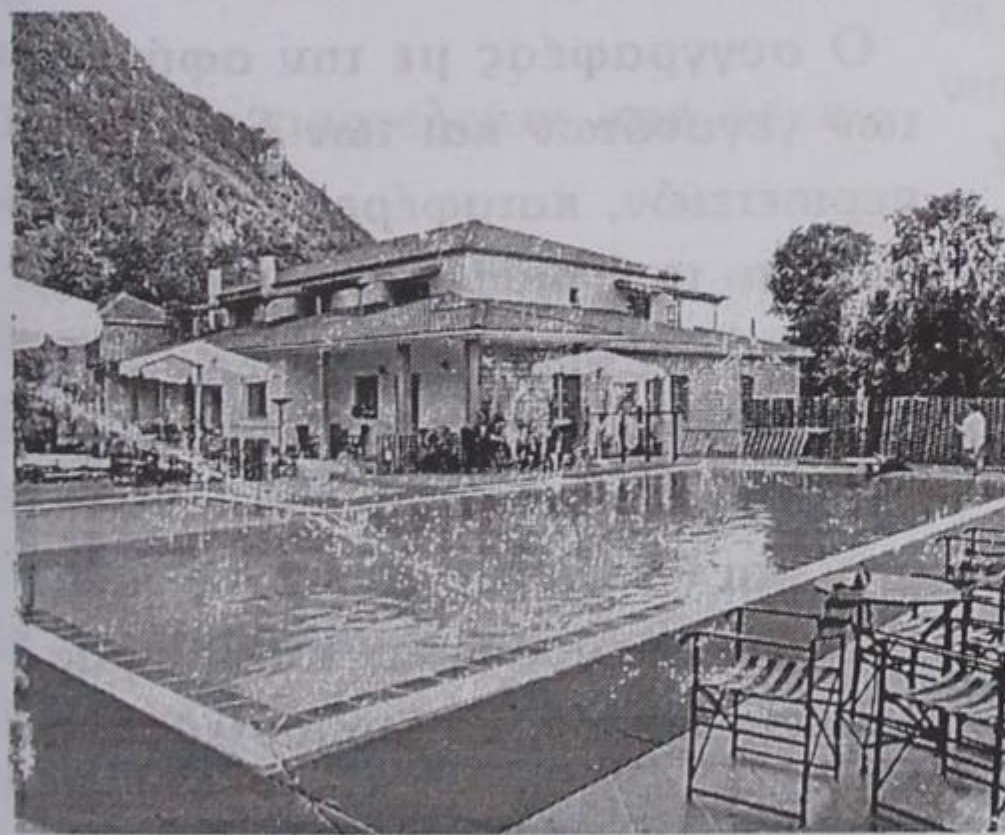
Τα έργα του Δέδου είναι προσιπά στα μάτια μας. Δεν απαιτούν μια κλειστή αίθουσα, όπου φυλλάγονται για εξαιρετικές περιστάσεις έργα της ζωγραφικής, δύσκολα κι απρόσιτα. Η ζωγραφική του Δέδου, είναι σαν τον άσσο στο μανικι του χαρτοκλέφτη. Με μια κίνηση μπορείς ν' αναπαυθείς, σε μια γη ονειρεμένη, ήρεμη και φιλόξενη και ίσως, και ποιητική, αφού δεν μπορεί να σε καταδυναστεύσει, αλλά ούτε και να σε κατευθύνει.

Και μην επιχειρήσετε, να του κάνετε υποδείξεις, γιατί όπως όλοι οι καλλιτέχνες, θα έχει κι αυτός την α-

πάντησή του, που θα μοιάζει σίγουρα πολύ, μ' αυτή, του χαριτωμένου, μικρούλη Μότσαρι: Ο Μότσαρι, παιδί όντας ακόμη, έπαιξε μπροστά στο Βασιλιά της Αυστρίας ένα έργο του, στο πιάνο. Εκείνος άκουσε προσεκτικά, χειροκρότησε μ' ενθουσιασμό, κι όταν τον ρώτησαν, πως του φάνηκε απάντησε: "πολλές νότες, πολλές νότες!" Κι ο Μότσαρι, που ο καλός Θεός, τούριχνε τις νότες με το τσουβάλι, απάντησε αγέρωχα: "Τόσες ακριβώς, όσες χρειάζονται, Μεγαλειότατε!" κόκκαλο ο Ειδήμονας!

Οι Καλλιτέχνες, ούτως η άλλως, χρειάζονται τη συμπαράσταση και την αγάπη μας.

Υποφέρουν άλλωστε αρκετά, στα κλειστά τους δωμάτια, μόνοι, με την Τέχνη τους.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "Το Γεφύρι" Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θερμανση, πάρκιγκ κλπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα. Τηλ. 0655-23780

ΜΕΡΟΠΗ ΕΛ. ΣΟΥΡΛΑ

Συμβολαιογράφος

(αρχείο Ι. Γ. Παπαϊωάννου)

Κεντρική πλατεία 26, 44100 Κόνιτσα

Τηλ./fax: 26550 29377

e-mail: surlams@otenet.gr

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο άρτιο και οικοδομήσιμο (352 τ.μ.) κάτω από το Αστ. Τμήμα Κόνιτσας.

Τηλ. 2655 22384

Κιν. 6977074672

ΒΙΒΛΙΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

(Επίσκοπος Κόνιτσας 1956-67)

Από τον συγγραφέα Βαγγέλη Λιάπη λάβαμε το νεοεκδοθέν βιβλίο του που αναφέρεται στη ζωή και τη δράση του συμπατριώτη του Ελευσινιώτη Δεσπότη Χριστοφόρου Χατζή.

Ο συγγραφέας που γνώριζε από κοντά τον Επίσκοπο, ξεκινάει από τη γέννησή του στην Ελευσίνα, εξιστορεί τη μετέπειτα πορεία του και το διάστημα που έμεινε στην Κόνιτσα και τελειώνει με το θάνατό του στην Αθήνα.

Αναφέρει ότι στην περιοχή Κόνιτσας φρόντισε για την ανέγερση και επισκευή - συντήρηση πολλών εκκλησιών, συνέλαβε την ιδέα ανέγερσης Ναού στη μνήμη του Αγίου Κοσμά, ιδέα που υλοποίησε αργότερα ο Επίσκοπος Σεβαστιανός.

Μένοντας έξω από πολιτικές διαμάχες βοήθησε πολύ κόσμο, έδωσε ζωή στο Ορφανοτροφείο, ανήγειρε το κτίριο της Πνευματικής Στέγης όπου στεγάστηκε για αρκετά χρόνια και η Δημ. Βιβλιοθήκη, φρόντισε για την αποκατάσταση της Μονής Μολυβδοσκεπάστης κ.α.

Είναι ένα βιβλίο που ανανεώνει τις μνήμες στους παλιότερους και πληροφορεί τους νεότερους για το παρελθόν του τόπου μας.

Σ.Τ.

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΗΡΩΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ

Τον πιο πάνω τίτλο έχει το βιβλίο που κυκλοφόρησε πρόσφατα. Συγγραφέας του ο συμπατριώτης μας Επαμεινώνδας Παπαχρήστου από την Οξυά, Αρχιτ. Μηχανικός.

Ο Ε.Π. με τις προσωπικές του μαρτυρίες μας μεταφέρει στα χρόνια του ελληνοϊταλικού πολέμου, την ιταλογερμανική κατοχή και στον εμφύλιο πόλεμο. Χρόνια πείνας εκτελέσεων και αγώνων. Χρόνια ηρωισμού και θυσίας, όπως τιτλοφορεί και το βιβλίο του.

Ο συγγραφέας με την αφήγηση των γεγονότων και των δικών του περιπετειών, καταφέρει να κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη από την αρχή ως το τέλος.

Είναι ένα βιβλίο που θα επαναφέρει πολλά στη μνήμη των παλιοτέρων και θα ενημερώσει τους νεότερους για την πρόσφατη ιστορία μας.

Αξίζει, λοιπόν, να διαβαστεί απ' όλους.

Σ.Τ.

ΑΓΡΙΟΓΙΔΟ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ

Με τον πιο πάνω τίτλο εκδόθηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, χωροταξίας και Δημοσ. Εργων και την Εταιρεία "ΠΙΝΔΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ" ένα βιβλίο εξαιρετικού ενδιαφέροντος όχι μόνο για ειδικούς, αλλά και για κάθε φυσιολάτρη που θέλει να γνωρίσει αυτό το περήφανο αγρίμι της ελληνικής Πανίδας.

Συγγραφέας του βιβλίου είναι ο συμπατριώτης μας Χαρητάκης Παπαϊωάννου, βιολόγος, ο οποίος ασχολήθηκε με τη μελέτη και παρατήρηση του αγριόγιδου για αρκετά χρόνια στα βουνά της περιοχής μας και σε άλλα βουνά της χώρας μας.

Το βιβλίο αποτελείται από δέκα κεφάλαια:

1. Συστηματική κατάταξη
2. Κατανομή (Ευρωπαϊκές και Ασιατικές χώρες)
3. Προέλευση
4. Το αγριόγιδο στην Ελλάδα.
5. Μορφολογικά χαρακτηριστικά
6. Βιότοπος
7. Βιολογία - Οικολογία
8. Οικολογική σημασία
9. Απειλές
10. Προστασία

Ο Χ.Π. στις 88 σελίδες του βιβλίου παραθέτει πολλές και καλές έγχρωμες φωτογραφίες που βοηθούν τον αναγνώστη στην καλύτερη ενημέρωσή του.

Στο τέλος ο συγγραφέας κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και προτείνει διάφορα μέτρα για την προστασία του ζώου.

Εμείς ως φυσιολάτρες και μέλη του Ορειβ. Συλλόγου νιώσαμε απερίγραπτη χαρά όταν συναντήσαμε στις ε-

ξορμήσεις μας κάποιο αγριόγιδο στα απόκρημνα "ζωνάρια" της Τύμφης και αγανάκτηση όταν άλλες φορές ακούσαμε τους φοβικούς πυροβολισμούς λαθροκυνηγών στα φαράγγια του Αώου. Επανειλημμένα

ενοχλήσαμε τις αρμόδιες Αρχές για τη λήψη μέτρων αλλά "φωνή βοώντος εν ερήμω...".

Συγχαίρουμε το φίλο Χαρητάκη για τη συγγραφή του μοναδικού στο είδος του βιβλίου και ευχόμαστε να συμβάλει τούτο πιο πολύ στην ευαισθητοποίηση των αρμοδίων για τη λήψη μέτρων προστασίας του αγριόγιδου.

Προτείνουμε σ' αυτούς που αγαπούν τη φύση και τα δημιουργήματά της να διαβάσουν το βιβλίο στις σελίδες του οποίου θα βρουν ό,τι έχει σχέση μ' αυτό το στολίδι των βουνών μας.

Π.Τ.

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΚΑΙ Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΟ 2004

Οπως κάθε χρόνο, έτσι και εφέτος ο σύλλογος μας οργάνωσε την γιορτή του κοψίματος της πρωτοχρονιάτικης πίτας στο ξενοδοχείο ΣΤΑΝΛΕΥ την Κυριακή της 25 Ιανουαρίου 2004, και επίσης επραγματοποίησε τον ετήσιο αποκριάτικο χορό το Σάββατο 28 Φεβρουαρίου 2004 στο ξενοδοχείο ΣΤΑΝΛΕΥ.

Και οι δύο εκδηλώσεις εστέφθησαν από μεγάλη επιτυχία.

Κατ' αρχήν η γιορτή τις πίτας έγινε στο garden Roof του ΣΤΑΝΛΕΥ. Είναι μια αίθουσα πολυτελείας, στην οποία υπήρχε μεγάλη περιποίηση από το προσωπικό του ξενοδοχείου.

Συγκεντρωθήκαμε ως συνήθως 70-80 ασημοχωρίτες με μεγάλη χαρά και ενθουσιασμό. Την εκδηλωσή μας αυτή την τίμησαν με την παρουσία τους ο πολιτευτής Ιωαννίνων Θανάσης Τζάλας, ο πολιτευτής και δημοσιογράφος Γεώργιος Παρταλίδης και ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας αδελφοτήτων Κόνιτσας δικηγόρος Μιχάλης Μαρτσέκης.

Στην αρχή απηύθυνε χαιρετισμό ο πρόεδρος του Συλλόγου Κώστας Νούτσης, ιατρός και εν συνεχεία ο Γενικός Γραμματέας Στέφανος Νούτσης απηύθυνε και αυτός το χαιρετι-

σμό του, αλλά αναφέρθηκε εν συντομία και στα πεπραγμένα του Συλλόγου. Εν συνεχεία μίλησαν ο Θανάσης Τζάλας, ο Μιχάλης Μαρτσέκης και ο Γιώργος Παρταλίδης, οι οποίοι αναφέρθηκαν στην αξιοθαύμαστη δραστηριότητα του Συλλόγου Ασημοχωριτών και είπαν πολλά επαινετά λόγια για τη διοίκηση.

Τέλος κόπηκε η πίτα από τον πρωτοπρεσβύτερο χωριανό μας Τιμόθεο Χρήστου.

Στους συνδαιτυμόνας εκτός από τους καφέδες και τα αναψυκτικά, προσφέρθηκε η πίτα και από ένα ποτηράκι κράνι από την παραγωγή του βετεράνου γέροντα του χωριού μας Τάκη Γεωργάκη.

Το νόμισμα, που αντιπροσώπευε 50 ΕΥΡΩ το βρήκε ο Ναπολέων Νούτσης, ο οποίος όμως χάρισε τα 50 ΕΥΡΩ στον Σύλλογο.

Στις 28 Φεβρουαρίου 2004 ημέρα Σάββατο έγινε ο αποκριάτικος χορός του Συλλόγου και είχε όπως κάθε χρόνο μοναδική επιτυχία. Είχε αποφασισθεί ο χορός να γίνει το Σάββατο 6 Μαρτίου 2004 αλλά λόγω βουλευτικών εκλογών μεταφέρθηκε στις 28 Φεβρουαρίου. Ο χορός έγινε στη ευρύχωρη και πολυτελή αίθουσα του ξενοδοχείου ΣΤΑΝ-

ΛΕΥ, όπου σερβιρίστηκε άριστο φαγητό και εδέσματα και μάλιστα υπήρχε και νησιτίσιμο φαγητό.

Προσήλθαν περί τα 200 άτομα, τα περισσότερα ήταν φίλοι των Ασημοχωριτών και μάλιστα αρκετές δεκάδες ήταν γιατροί με τις οικογένειές τους οι οποίοι ήταν φίλοι του προέδρου μας Ιατρού Κώστα Νούτση. Επίσης μερικές δεκάδες έμποροι, βιομήχανοι και γενικά επιχειρηματίες ήταν φίλοι του Ταμία μας Στεφάνου Πανταζή.

Τον χορόν μας αυτόν τον κάλυψε το περίφημο μουσικό συγκρότημα του πασίγνωστου στο Πανελλήνιον κλαρινίστα Νίκου Φιλιππίδη, ο οποίος με άφθαστη Μελωδία έπαιξε τους παραδοσιακούς μας χορούς, αλλά και χορούς όλης της Ελλάδος. Με λίγα λόγια ήταν ανεπανάληπτος.

Όλος ο κόσμος χόρευε με την ψυχή του αφού το ξενοδοχείο ΣΤΑΝΛΕΥ κατά παρέκκλιση μας επέτρεψε να κλείσουμε το χορό στις 4 το πρωί, που μέχρι εκείνη την ώρα είχε παραμείνει πολύς κόσμος και χόρευε και γλεντούσε.

Στην αρχή χόρευε το χορευτικό συγκρότημα του Ασημοχωρίου υπό τις οδηγίες της χοροδιδασκάλισσας Βασιλικής Τέλη. Τα λυγερά και πανέμορφα κορίτσια του Ασημοχωρίου ήταν ντυμένα με τις παραδοσιακές στολές του Συλλόγου και απέδωσαν περίφημα τους παραδοσιακούς χορούς με αποτέλεσμα να καταχειρο-

κροτηθούν από όλους.

Εν συνεχεία ο βετεράνος του κεφιού και του γλεντιού Στέφανος Νούτσης είχε σχηματίσει μια μικρή χορωδία από χωριανούς και χωριανές και με την διεύθυνσή του, τραγούδισαν από μικροφώνου τα ωραιότατα πέντε τραγούδια του χωριού μας, ήτοι, “Αρχοντοπούλα”, “Θέλω ν’ ανθίσουν βλάχα μ’ τα κλαδιά”, “κόρη μ’ πούσαι στον αργαλειό” “Βασιλική μου τρίκλωνε” και “θα σε ρωτήσω πεθερά”.

Εντύπωση έκανε ένα Γυμνάσιο από την Θεσσαλονίκη από 30 μαθητές και μαθήτριες, που βρισκόταν στο ξενοδοχείο ΣΤΑΝΛΕΥ και ετοιμάζονταν οι καθηγητές τους να τους πάνε στο θέατρο. Μόλις άκουσαν το κλαρίνο του Νίκου Φιλιππίδη παρακάλεσαν τη διοίκηση του Συλλόγου μας να τους κάμει κάποια έκπτωση στο εισιτήριο για να έλθουν ομού στην εκδήλωσή μας. Η διοίκηση του Συλλόγου Ασημοχωριτών ανταποκρίθηκε στην έκκλησή τους και τα παιδιά με τους 5 καθηγητές τους ήρθαν στο χορό μας και χόρεψαν για πολύ χρόνο τόσο όμορφα και ιδίως τα ηπειρώτικα τραγούδια και χορούς που μαζί με την ορχήστρα τα τραγουδούσαν όλα μαζί ώστε να κατενθουσιαστούν άπαντες. Ήταν μια εμπειρία ανεπανάληπτη.

Βέβαια ο πρόεδρος του Συλλόγου και ο ταμίας, που ήταν τελετάρχης, Κώστας Νούτσης και Στέφανος Πα-

νταζής απνύθυναν χαιρετιστήριους λόγους και διπύθυναν με μαεστρία όλη την εκδήλωση.

Εντύπωση έκανε και ο λόγος του Αντιπροέδρου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος κυρίου Ζών ο οποίος είπε επί λέξει τα εξής: Χαιρόμαστε που ένας τέτοιος Σύλλογος διοικείται από τέτοιους περίφημους επιστήμονας και μακάρι είπε, πολλές άλλες διοικήσεις ηπειρώτικες Συλλόγων να έχουν την δραστηριότητα του Συλλόγου Ασημοχωριτών.

Το μουσικό συγκρότημα του Νίκου Φιλίππιδη το βοήθησαν όλη την νύκτα οι περίφημοι ηπειρώτες τραγουδιστές Κόντης και Κούρτης. Η όλη εκδήλωση γράφηκε σε έγχρωμη κασέττα την οποία ο σύλλογος θα την διαθέτει στους ενδιαφερομένους

χωριανούς και φίλους μας.

Επίσης μεγάλη επιτυχία είχε και το λαχείο του συλλόγου που με ευρέπεια και μεγάλη διακριτικότητα διεξήχθη η όλη λαχειοφόρος αγορά χωρίς να σταματήσει την χορευτική μας εκδήλωση.

Την εκδήλωσή μας τίμησαν με την παρουσία τους ο πρόεδρος της ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας, δικηγόρος κ. Μιχάλης Μαρτσέκης, ο Αντιπρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας κ. Ζώνης, ο πολιτευτής και δημοσιογράφος κ. Γεώργιος Παρταλίδης, η δε παρέα του Συμβούλου του Συλλόγου μας Στέλιου Νούτση φιλοξένησε 2 ζευγάρια Αρειοπαγιτών τους κύριους Φρούτζον και Σιμόπουλον, επίσης και τον στρατηγό Σεργιάννη.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2004 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΝΟΥΤΣΗΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ. ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Ομήρου 6, 2ος όροφος
ΑΘΗΝΑΙ Τ.Κ. 10564

Τηλ: 3242626

Τηλ: - Fax.: 3244988

Κιν. 094-676109

ΕΥΗ ΣΚΟΥΡΤΗ-ΚΑΡΑΜΙΧΑΗΛΙΔΗ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Δέχομαι: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΡΙΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
9-12 π.μ. και 5-8 μ.μ.

28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 25
ΛΥΚΟΒΡΥΣΗ

Τηλ.: ΙΑΤΡ. 28.25.298
ΟΙΚ. 28.20.644

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
ΔΗΜΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΧΕΙΜΩΝΑ 2004

Με απόλυτη επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις χειμώνα 2004 για τους συγχωριανούς μας που είτε μένουν μόνιμα στο χωριό είτε σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Το ξεκίνημα έγινε με την κοπή πίτας της παροικίας της Καστοριάς. Βράδυ της 7/2/04 ημέρα Σάββατο, σε ιουσιική ταβέρνα στην Κολοκυνθού Καστοριάς. Παραβρέθηκαν περίπου 40 συγχωριανοί μας, καθώς και οι Κοτολούλης Γεώργιος και Τζίμος Γεώργιος, Πρόεδρος και Γραμματέας αντίστοιχα της Αδελφότητας. Την εκδήλωση οργάνωσαν οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι της Αδελφότητας για την Καστοριά, Κουτρομπίνα Ξταυρούλα, Μακρής Βασίλειος και Καρανικούλης Ιπποκράτης. Είχαν φροντίσει να έχουν βασιλόπιτα με το σήμα της Αδελφότητας και την κοπή της έκανε ο Πρόεδρος της Αδελφότητας. Το φλουρί, το οποίο συνοδεύονταν από μία ασημένια εικόνα, κέρδισε η συγχωριανή μας Νερατζούλα Ζηκούλη. Στην ομιλία του ο Πρόεδρος της Αδελφότητας ευχαρίστησε την επιτροπή για την άρτια και πολύ επιτυχημένη οργάνωση της εκδήλωσης, ευχήθηκε εκ μέρους του Δ.Σ. στους παρευρισκόμενους για την νέα χρονιά και αναφέρθηκε στις δραστηριότητες και τους νέους στόχους της Αδελφότητας. Η ατμόσφαιρα ήταν ευχάριστη και ικανοποίησε απόλυτα τους παρευρισκόμενους.

Καστοριά

Ακολούθησε ο χορός των συγχωριανών μας στα Γιάννενα. 14 Φεβρουαρίου, Σάββατο βράδυ, σε αίθουσα του ξενοδοχείου «Παλλάδιο» των Ιωαννίνων. Παραβρέθηκαν συνολικά 105 άτομα καθώς και ο Πρόεδρος της Αδελφότητας Γ.Κοτολούλης ως εκπρόσωπος του Δ.Σ.. Στην ομιλία του ευχαρίστησε τους διοργανωτές και αναφέρθηκε στα μελλοντικά σχέδια και δραστηριότητες της Αδελφότητας. Παραβρέθηκαν επίσης ο Δήμαρχος και δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Μαστοροχωρίων. Το χορό οργάνωσαν οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι της Αδελφότητας στα Γιάννενα, Παπαδημητρίου Δήμητρα, Νίκος Κουτουλούλης και Θανάσης Τσιγκούλης. Την εκδήλωση πλαισίωσε η δημοτική ορχήστρα του γνωστού μας Μιχ.Πανουσάκου και Χριστόπουλου Θανάση. Ο χορός ξεκίνησε στις 10 το βράδυ με την παρέα του Στέργιου Κοτσίνα και τελείωσε στις 5 το πρωί με την παρέα του Τσιγκούλη Γιάννη. Το κέφι ήταν πολύ μεγάλο και οι παρευρισκόμενοι διασκέδασαν με την ψυχή τους. Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης έγινε κλήρωση με βάση το κουπόνι της κάρτας, και το δώρο, ένα έπιπλο βιτρίνα, αξίας 300_ περίπου κέρδισε η παρέα του Τσιγκούλη Θανάση.

Γιάννενα

22 Φεβρουαρίου 2004. Απόκριες στη Δροσοπηγή. Αναβίωση εθίμων.

Μία παρέα , νέων ανθρώπων , συγχωριανών μας που ζουν κυρίως στα Γιάννενα αλλά και σε άλλες πόλεις , κάθε χρόνο προετοιμάζουν , με μεράκι και κέφι και οργανώνουν την αναβίωση των εθίμων της Αποκριάς , το καρναβάλι και το κάψιμο των κέδρων. Έτσι και φέτος από την παραμονή έκοψαν και συγκέντρωσαν στην πλατεία «Πατσιωτού» τα κέδρα.

Την νύχτα της Κυριακής της Αποκριάς άναψαν μεγάλη φωτιά και γύρω-γύρω χόρευαν και τραγουδούσαν οι νέοι ντυμένοι «καρναβάλια». Στην παρακείμενη ταβέρνα «Πατσιωτού» συνεχίστηκε το γλέντι με την συνοδεία της δημοτικής ορχήστρας του συγχωριανού μας Χαλκιά Δημητρίου. Ο χορός κράτησε ως το πρωί και με το κέφι ανεξάντλητο.

Στη διάρκεια της νύχτας έγινε και το έθιμο του «Χάσκαρου». Αυγό βρασμένο , δεμένο με κλωστή επάνω σε μία «ρόκα» πηγαινοέρχεται εμπρός από το στόμα , με τη σειρά σε κάθε παρευρισκόμενο. Αυτός , μέσα από τρεις προσπάθειες προσπαθεί να το πιάσει με το στόμα. Δεν είναι λίγοι αυτοί που το επιτυγχάνουν και ένα επόμενο αυγό είναι έτοιμο δεμένο για τον επόμενο «παίκτη». Όλες αυτές οι προσπάθειες δίνουν ένα ιδιαίτερο χρώμα και σκορπούν άφθονο γέλιο.

Δροσοπηγή

Οι εκδηλώσεις συνεχίζονται...

Σάββατο βράδυ , 28 Φεβρουαρίου. Συνεχίζονται οι εκδηλώσεις των απανταχού Δροσοπηγιωτών , των συγχωριανών που ζουν στην Θεσσαλονίκη και τις γύρω περιοχές.

Ο χορός έγινε στο κέντρο «Αρχόντισσα» και συμμετείχαν συνολικά 165 άτομα. Ανάμεσα στους παρευρισκόμενους υπήρχαν και πολλοί συνδημότες μας καθώς και φίλοι του συλλόγου. Η παρουσία της νεολαίας του χωριού μας ήταν αισθητή. Όπως και στα Γιάννενα έτσι και εδώ , η ορχήστρα του Μιχάλη Πανουσάκου με την γνωστή δεξιοτεχνία του και τα παραδοσιακά μας δημοτικά τραγούδια διασκέδασαν τους παρευρισκόμενους μέχρι τις 4 το πρωί.

Θεσσαλονίκη

Και οι εκδηλώσεις ολοκληρώνονται...

Παρασκευή 12 Μαρτίου το βράδυ , στην Αθήνα στο ξενοδοχείο «ΣΤΑΝΛΕΥ» , οι συγχωριανοί μας που ζουν μόνιμα στην Αθήνα διοργάνωσαν το δικό τους χορό. Σ'ένα όμορφο περιβάλλον , με την ορχήστρα του αγαπητού Νίκου Φιλιππίδη , ξεφάντωσαν μέχρι τις 3 η ώρα του πρωί. Ζωντάνεψαν μνήμες και θύμισες , σ'ένα αντάμωμα που τόσο πολύ το είχαν ανάγκη. Η απουσία αντίστοιχης εκδήλωσης την τελευταία 3ετία και η άρτια οργάνωση , ήταν η αφορμή για έναν υπέρμετρο ενθουσιασμό και ανεξάντλητο κέφι. Συμμετείχαν 134 άτομα.

Πολύ καλή δουλειά από τους εκλεγμένους εκπροσώπους της Αδελφότητας , Ζιώγα Θανάση , Τζιμούλη Κώστα και Ζιώγα Γιάννη. Στο χορό παραβρέθηκε και ο αντιδήμαρχος, συγχωριανός μας Σίμος Χαράλαμπος , ο οποίος στην ομιλία του αναφέρθηκε στα έργα που έχουν προγραμματιστεί να εκτελεστούν την φετινή χρονιά στο χωριό μας.

Αθήνα

Περί του γέροντος κυρού Χριστοφόρου Χατζή

Πέρασε από την Κόνιτσα πριν τρία χρόνια, κάποιος από την Ελευσίνα νομικός. Αυτός ήλθε στην Κόνιτσα για να συγκεντρώσει στοιχεία περί του τότε Μητροπολίτη κυρού Χριστοφόρου. Κυρίως όμως περί του παιδί μου Χριστοφόρου Χατζή. Ήλθε και στο σπίτι μου και με ζήτησε, γιατί κάποιος του είχε πει ότι μόνον αυτός γνωρίζει πολλά, γιατί συνεργάστηκε χρόνια μαζί του.

Κυκλοφόρησε και κάποιο βιβλίο με τον τίτλο "Χριστόφορος Χατζής". Ο πιο πάνω νομικός κατήγεται από την Ελευσίνα, και ήθελε να συλλέξει στοιχεία, γενικά, γύρω από την ποιμαντορία, της εποχής του Χριστοφόρου στην Κόνιτσα. Μάλιστα στο βιβλίο αυτό έχουμε στην σελ. (62) και μια φωτογραφία αγκαζέ. Είμαι, μου συστήθηκε, ο Βαγγέλης Λιάπης από την Ελευσίνα και θα μου επιτρέψεις να σε ρωτήσω μερικά πράγματα για τον αείμνηστο συμπατριώτη μου τον Χριστόφορο Χατζή.

- Ό,τι γνωρίζω, ευχαρίστως να τα θέσω στη διάθεσή σας.

Όλα τα χρόνια (11 περίπου) ήμουν πάντα μαζί του. Γνωρίζω λεπτομέρειες από τη ζωή του, τις οποίες, πολλάκις μου τις είχε διηγηθεί ο ίδιος, στην αδυναμία του να περιαυτολογεί πολύ. Μια φορά, μάλιστα, στην ακολουθία της αγάπης (στον εσπερινό του Πάσχα) είχαμε συσκευάσει κόκκινα αυγά δεμένα με τούλι 2, 2 ή 5 και έτυχε στο τραπέζι, δίπλα του να κάθεται ο αείμνηστος Γιάννης Τζέκας (τσαγκάρης)

με κοστούμι και ρεμπούμπληκα εμφανίσιμος καθ' όλα, αλλά ο ευλογημένος ο δεσπότης δεν γνώριζε κανένα. Σηκώνεται, λοιπόν, παίρνει ένα τούλι με 5 αυγά κόκκινα, τα δίδει και λέει Χρόνια πολλά κ. Δήμαρχε.

Ο Τζέκας τα πήρε και κατακόκκινος κατέβηκε τα σκαλοπάτια γιατί δεν ήταν Δήμαρχος και είχε λάθος ο δεσπότης. Το ίδιο βράδυ, όμως, ο μακαρίτης Κώστας Τζιάλλας του είπε: Δεσπότη μου δεν ήταν ο Δήμαρχος αυτός, εκάνατε λάθος. Και που ήθελες καλέ να ξεύρω εγώ ποιος ήταν αυτός, που εκάθητο δίπλα μου.

Αφού τελείωσε αυτή η ιστορία των αυγών, χαιρέτησαν όλοι το Δεσπότη και έφυγαν. Και μεις, αφού βγάλαμε την απαραίτητη φωτογραφία αρχίσαμε να λέμε την λειτουργία της ζωής του Δεσπότη στην Κόνιτσα. Δώδεκα μήνες έχει ο χρόνος, τους 10 καθόταν στον Πειραιά (Ακτή Θεμιστοκλέους 198) και το καλοκαίρι 2 μήνες στην Κόνιτσα.

Από παραξενιές και ιδιοτροπίες πάρα πολλές. Άμα του το καλούσε δεν ήθελε να σε ξέρει καθόλου και σου τραβούσε και ευρωπαϊκό βρισίδι. Ήταν μεγάλος από ηλικία, δεν είχε φίλους. Σπάνια λειτουργούσε. Στην εφορεία βιβλιοθήκης ήταν Πρόεδρος, και όταν συνεδρίαζε μιλούσε μόνο αυτός. Ήθελε να ακούγεται μόνο η δική του γνώμη. Δεν παραδεχότανε κανέναν άλλο. Το χάρμα ήταν άμα ερχόταν στρατηγοί να τον δούνε,

και τους έπαιζε μονότερμα με τη μικρά Ασία το 1922, τον πόλεμο. Ήταν στρατιωτικός ιερέυς. Τώρα πάμε στο Οικογενειακό του. Είχε αδελφές Σοφία, Παρασκευή, Παναγιώτα. Άνδρας της Σοφίας εφοπλιστής (20) καράβια στη Μεσόγειο. Σήμερα δεν ζει κανείς. Ήταν ευκατάστατος δεσπότης. Κατήγεται από την Ελευσίνα. Ήξερε τα Αλβανικά, και είχε και περιουσία. Ήταν σφικτός στα οικονομικά και δεν βοηθούσε εύκολα.

Εδώ στην Κόνιτσα τον ετοποθέτησε η Εκκλησία, ως Καρυουπόλεως γιατί ήταν σχολάζων ως παλαιοημερολογίτης, αλλά ο Μακαριώτατος κυρός Δωρόθεος ήταν φίλος του, και τον ετοποθέτησε στην Κόνιτσα.

Ο κ. Λιάπης πάντα είχε καλές διαθέσεις για τον Χριστόφορο και εγνώριζε ότι αν δεν γραφεί κάτι για τον αείμνηστο, μην ξεχασθεί. Σήμερα τον έχουν ξεχάσει στην Κόνιτσα οι πάντες, σαν να μην υπήρχε ποτέ.

Όταν επί χούντας έγινε ο νόμος περί ορίου ηλικίας και συμπεριέλαβε τον κυρό Χριστόφορο να συνταξιοδοτηθεί, ο αείμνηστος πίστευε ότι δεν τον έπιανε αυτό και έλεγε τι θα μου κάνει “θα μου φάει το μούσι αλλά πηγε το φορτηγό και τα φόρτωσε όλα για τον Πειραιά. Και μετά έστειλαν τον αοίδιμο κυρό Σεβαστιανό.

Ερώτησε στην Κόνιτσα ο κ. Λιάπης και αρκετούς άσχετους, και του είπαν πράγματα άσχετα και άγνωστα. Το πολύ του ενδιαφέρον να επισκεφθεί χωριά της Επαρχίας και να ρωτήσει περί του αειμνήστου και να μην πληροφορηθεί

τίποτε, είναι μεν προς έπαιμόν του, αλλά δεν πρόσφεραν σχεδόν τίποτε.

Όλο έλεγε κακοπαντρεύθηκα ήλθα στους Βλάχους και στους γύφτους. Βρωμιά καλέ και δυσωδία παντού. Η αλήθεια είναι: ότι η Πνευματική Στέγη έγινε επί των ημερών του. Άλλωστε υπάρχει και εντοιχισμένη ταμπέλα στο κτίριο που το αναφέρει αυτό.

Στο περιεχόμενο του βιβλίου είχε μια φωτογραφία. Είχε βρει τον παπά της Κάτω Κόνιτσας τον οποίο κατά λάθος τον αναφέρει “ο παπα Χρήστος Οικονόμου” αντί Αθανάσιο τον οποίο ερώτησε μερικά πράγματα περί “γέροντος” από τον οποίο πήρε καλές πληροφορίες για το Χριστοφόρο, και σωστές. Πράγματι δεν είχε Ι.Χ. αυτοκίνητο, αλλ’ ούτε και πήγαινε πουθενά. Με τον αοίδιμο κυρό Σεβαστιανό, καμμιά σύγκριση δεν υπήρχε. Ο δεύτερος ήταν το κάτι άλλο.

Γεγονός είναι ένα. Ότι φευγει κάποτε ο άνθρωπος και έκτοτε δεν τον θυμάται κανείς. Εκτός εάν τα έργα του βοούν, εννοώ τα κοινωφελή και η γενιά των ημερών θα τον ενθυμείται πάντα. Έπετα όμως, από κάποιο χρονικό διάστημα, θα τον έχουν ξεχάνει οι πάντες.

Είναι η κοινή μοίρα των ανθρώπων αυτή. Ούτε και γύρισε και κανείας από τον κάτω κόσμο να μας πει τι είδε εκεί. Ό,τι πιστεύουμε τα έχουμε διαβάσει στην Κοινή Διαθήκη ή στους Αγίους πατέρες της Εκκλησίας. Να έχουμε την ευχή του και ευλογία του από τον Ουρανό... Αμήν.

Αχιλλεύς Γ. Κολιός
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΚΑΓΙΑΚ ΣΛΑΛΟΜ

ΚΥΠΕΛΛΟ ΛΑΔΩΝΑ

Στις 20-21 Μαρτίου 2004 έγινε στον ποταμό ΛΑΔΩΝΑ στην περιοχή ΔΑΦΝΗ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ Διασυλλογικός Αγώνας Καγιάκ Σλάλομ με διοργανωτή το Σύλλογο ΝΑΟ ΔΑΦΝΗΣ σε συνεργασία με την ΕΟΚ-Κ. Ήταν μία πολύ ωραία οργάνωση με τη συμμετοχή των 10 καλύτερων Σωματείων του αθλήματος και 70 αθλητών/τριών.

Το Κύπελλο ΛΑΔΩΝΑ κατέκτησε η ΤΥΜΦΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ με τα 2 ΧΡΥΣΑ και 3 ΑΣΗΜΕΝΙΑ μετάλλια στις κατηγορίες ΑΝΔΡΩΝ-ΕΦΗΒΩΝ και ΠΑΙΔΩΝ και ΝΕΑΝΙΔΩΝ καθώς και ΠΑΜΠΑΙΔΩΝ.

Τα μετάλλια κατέκτησαν: 1) Μουρεχιδης Λάμπρος χρυσό στην Κατηγορία ΕΦΗΒΩΝ 2) Νικολόπουλος ΚΩΝ/ΝΟΣ χρυσό στην ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΜΠΑΙΔΩΝ 3) ΚΑΖΟΥΚΑΣ ΝΙΚΟΣ ασημένιο στην ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΔΡΩΝ 4) ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ στην ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΔΡΩΝ ασημένιο. 5) ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ασημένιο στην ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΙΔΩΝ και 6) ασημένιο μετάλλιο στην ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3x Κ ΑΝΔΡΩΝ ΟΜΑΔΙΚΟ με τους ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟ ΛΑΚΚΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ - ΜΟΥΡΕΧΙΔΗ ΛΑΜΠΡΟ.

Συνοδοί της ομάδος οι κ. ΑΓΟΡΟΥ ΚΩΣΤΑΣ - ΓΚΟΥΝΤΑΣ ΚΩΣΤΑΣ και ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΚΥΠΕΛΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ 2004

Ολοκληρώθηκε στις 26-28 Μαρτίου στην προπονητική πίστα του Εύνου το 5ο Πανελλήνιο Κύπελλο 2004 με τη συμμετοχή 12 Σωματείων Σλάλομ και 100 αθλητών/τριών.

Για μία ακόμη χρονιά η ΤΥΜΦΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ σάρωσε τα μετάλλια στις κατηγορίες που συμμετείχε. Συγκέντρωσε 4 χρυσά μετάλλια και 7 ασημένια, μια τέταρτη και μία όγδοση θέση.

Τα χρυσά κατέκτησαν οι 1) ΛΑΚΚΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ 2) ΛΑΚΚΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, 3) ΜΟΥΡΕΧΙΔΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ στην κατηγορία ΟΜΑΔΙΚΟΥ ΑΝΔΡΩΝ 3 x Κι και είναι ΚΥΠΕΛΟΥΧΟΙ ΕΛΛΑΔΟΣ το ΕΤΟΣ 2004. και 4) Στην κατηγορία ΝΕΑΝΙΔΩΝ Κι η ΚΑΡΑΚΟΓΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ.

Τα ασημένια κατέκτησαν οι: 2. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ στην κατηγορία ΑΝΔΡΩΝ Κι. 2) ΚΑΖΟΥΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ στην κατηγορία C1 ΑΝΔΡΩΝ 2) ο ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ στην κατηγορία Κι ΠΑΙΔΩΝ ο ΜΟΥΡΕΧΙΔΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ στην κατηγορία Κι ΕΦΗΒΩΝ.

Συμμετείχαν στα ατομικά και οι ΛΑΚΚΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 4ος στο ΑΝΔΡΩΝ, ΛΑΚΚΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ 6ος στο ΑΝΔΡΩΝ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 8ος στο ΑΝΔΡΩΝ και ο έφηβος ΔΕΡΒΕΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.

Στην Γενική βαθμολογία (Συμμετοχή αριθμητική η ΧΑΛΚΙΔΑ κατέλαβε την 1η θέση με 2η την ΤΥΜΦΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ και 3η την ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΚΑΓΙΑΚ.

Ο πρόεδρος του Σωματείου ΑΓΟΡΟΥ ΚΩΣΤΑΣ, ο αντιπρόεδρος του Δ.Σ. ΓΚΟΥΝΤΑΣ ΚΩΣΤΑΣ και το Δ.Σ. θέλουν δημόσια να ευχαριστήσουν 1) το Δήμο Κόνιτσας για την συνδρομή του, με την προσφορά στους αγώνες του λεωφορείου και την ΑΔΕΚ για την προσφορά των μεταφορικών μέσων.

2) Το Δ.Σ. του ιδρύματος Κλέαρχου Παπαδιαμάντη για την ενίσχυση προς επίτευξη των στόχων του Σωματείου.

Εκφράζεται η αγωνία για το προ-

πονητικό Κέντρο του Καγιάκ Σλάλομ στην Κόνιτσα και κάνει έκκληση σε κάθε φορέα για την πραγματοποίησή του. Η επιλογή του χώρου δεν ήταν τυχαία.

- Για το πρωτάθλημα Ελλάδος 1-2 Μαΐου 2004 αναζητούνται χορηγοί.

- Στις 3-4 Απριλίου διεξάγεται το Πρωτάθλημα Ελλάδος 70 μ. ΤΟΞΟΒΟΛΙΑΣ στο Εθνικό γήπεδο του Εθνικού Γ.Σ. στην ΑΘΗΝΑ. Το τμήμα Τοξοβολίας θα εκπροσωπηθεί από 8 αθλητές/τριες.

- Εγγραφές στα τμήματα γίνονται καθημερινά για τα Καμπ Τοξοβολίας και Καγιάκ Σλάλομ πληροφ. στα τηλ. 2655023162-23935 - 23226

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

ΠΑΣΧΑ ΑΓΑΠΗΣ ΣΤΗ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ

Πλήθος πιστών παρακολούθησε με ευλάβεια στην Παναγία της Βούρμπιανης, τις κατανυκτικές ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας, που τέλεσε με τη γνωστή ιεροπρέπεια του ο πρωτοπρεσβύτερος π. Δημήτριος Μαργαρίτης.

Αποκορύφωμα ο εσπερινός της αγάπης την Κυριακή του Πάσχα, όπου μετά από πολλά χρόνια αναβίωσε το έθιμο, που θέλει τους ανθρώπους τούτη τη μέρα μονοιασμένους. Στο τέλος της ακολουθίας, μετά το προσκύνημα της εικόνας της Αναστάσεως και του Ευαγγελίου που κρατάει ο ιερέας, οι συγχωριανοί σε σειρά που δημιουργούν ο ένας δίπλα στον άλλο στο προαύλιο της Παναγίας, ανταλλάσσουν υποχρεωτικά ευχές και είναι μια μοναδική ευκαιρία για συμφιλίωση. Παλαιότερα ακολουθούσε χορός, με τη συμμετοχή όλου του χωριού και τη συνοδεία οργανοπαιχτών, παράδοση που πιστεύεται ότι τον επόμενο χρόνο θα επαναληφθεί.

Στη συνέχεια βρέθηκαν όλοι κάτω από τη φιλόξενη στέγη του νεόκτιστου Ενοριακού Πνευματικού Κέντρου Βούρμπιανης, όπου η ευγενική Ευδοκία Γιαϊλόγλου πρόσφερε τα κεράσματα της εκκλησίας, που ήταν κόκκινα αυγά, κουλούρια και τσουρέκια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΪΛΟΓΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΚΟΝΙΤΣΑ" ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ
ΤΥΠΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΚΩΣΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ ΠΡΟΕΔΡΟ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ ΝΙΚΑΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΗΝ Κ. ΚΑΤΙΑ ΚΡΟΚΟΥ- ΠΡΟΕΔΡΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

*Σας εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες για την παραχώρηση
της αίθουσάς σας.*

Η εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 29/03/2004 με θέμα: "Τα ήθη και έθιμα των Πολωνών σχετικά με τις γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα", που φέτος συμπίπτει με το δικό μας, είχε πολύ ενδιαφέρον. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν οι εξής:

1. Η κ. Μάτα Μπόρλα εκ μέρους των Πολωνών που μένουν στην Αθήνα, που αρκετά χρόνια υπήρξε Πρόεδρος του Συλλόγου τους.

2. Ο μαθητής της 5ης τάξης του 14ου Δημοτικού Σχολείου Νίκαιας πολωνικής καταγωγής Szymon Nowakowski- Σάϊμον Νοβακόφσκι με τη μητέρα του - συμπαθέστατη κ. Ελζμπιέτα και τη γιαγιά του, που ήρθαν από τη Βαρσοβία της Πολωνίας Εκτίμησα πάρα πολύ αυτή τη στάση τους, που ήρθαν από τη Βαβαρία της Πολωνίας, γιατί πρόσφατα "χάσανε" τον άνθρωπό τους δηλαδή τον πατέρα του Σάϊμον που ήταν μόλις 36 ετών.

3. Το Σύλλογο Γυναικών εκπροσώπησε η κ. Ευγγελία Νικολάου. Μ' ενδιαφέρον παρακολούθησε τη γιορτή και έκανε τις ανάλογες ερωτήσεις προβληματίζοντάς μας.

4. Η κ. Ποτηροπούλου Μαρία-εκπ/κός Δευτεροβάθμιας εκπ/σης καθηγήτρια αγγλικών στο 14ο Δημοτικό Σχ. Νίκαιας και

Υπεύθυνη για την Περιβαλλοντική Εκπ/ση και συνεργαζόμασταν μαζί, λάτρης της Ηπείρου και της επαρχίας Κόνιτσας.

Μετεκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μεταπτυχιακές σπουδές στην Αγγλία και ερευνητής. Δεν είμαι σε θέση ν' αναφέρω όλα της τα προσόντα σχετικά με την επιστημονική της κατάρτιση. Σήμερα ήρθε βιαστικά από το Γυμνάσιο στην Αγ. Βαρβάρα όπου ασχολείται με την εκπ/ση των Τσιγγανοπαίδων και μου έλεγε κάποτε, ότι αποτελούν μια ομάδα που κάνει καταπληκτικά πράγματα. Στην εκδήλωση ήρθε με την κόρη της Σοφία "μπιμπελό" θα την έλεγα και τη φίλη της που μένει κοντά στο 14ο Δημ. Σχολ. Νίκαιας, για να την προσέχουν.

Πολλές φορές συζητάμε με τη Μαρία και τους γονείς της, γνωρίζομαστε χρόνια τώρα. Η Μαρία είναι και ορειβάτης. Κάποτε είχε περάσει μπροστά από το σπίτι μας στο χωριό, αλλά λόγω ακατάλληλης ώρας, δεν μας ανησύχησε. Μας υποσχέθηκε ότι θα μας επισκεφτεί το τριήμερο το Μάιο, θάχουμε τι να λέμε.

Θάπρεπε ν' αναφέρουμε για τη νέα τάση στην ψυχολογία που μας έλεγε η Μαρία, για τη διπλή ταυτότητα αν θυμάμαι καλά.

5. Ο κ. Σδούκος Δημήτριος του Παύλου, επί χρόνια Πρόεδρος “της Αδελφότητας Λυκόρραχης” στην Αθήνα και τώρα αντιπρόεδρος, μέλος του Συλλόγου Ηπειρωτών Καλλιθέας, επίσης χορωδίας που ιδρύθηκε πρόσφατα για να διατηρηθούν τα δημοτικά τραγούδια από την περιοχή μας δηλαδή Κόνιτσας.

Κάνουμε μάλιστα εντατικές πρόβες κάθε Τετάρτη και Σάββατο 6-9 μ.μ. Αμέσως μετά το Πάσχα θάχουμε ηχογράφιση, θα εκδοθεί CD και θα διανέμεται δωρεάν.

6. Η κ. Τσάνου-Κίτσου Γεωργία - Γραμματέας του “Συλλόγου” Πύργου Κόνιτσας ή “Αδελφότητας”, μέλος του Συλλόγου Ηπειρωτών Καλλιθέας και της χορωδίας μας.

Η Γεωργία είναι εξαιρετικός άνθρωπος πάντα χαμογελαστή και πρόθυμη να προσφέρει. Πρώτη στο γλέντι, στο χορό, όμως και στη δουλειά. Ζαχαροπλάστης, το επάγγελμά της, και πάντα μας εξυπηρετεί στην “Κοπή της Πίπτας” της Αδελφότητας και σε άλλες εκδηλώσεις.

Η κυρία Όλγα από την Καστάνιανη Κονίτσης, μέλος της χορωδίας μας και δραστήριος, άνθρωπος. Από που αντλεί τόση δύναμη; Αναρωτιέμαι.

Ενδιαφέρεται για τα πάντα αρκετά έχει κάνει στην Ηλιούπολη, όπου κατοικεί. Νομίζω, ότι είναι Πρόεδρος του Συλλόγου κι έχει εξασφαλίσει επιχορηγήσεις.

7. Ο κ. Παγούνης Απόστολος τραπεζικός υπάλληλος, ανώτατο στέλεχος του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας. Ο μικρότερος αδερφός μου.

8. Η δασκάλα κ. Όλγα Υφαντίδου αντιπροσώπευε το 14ο Δημ. Σχολ. Νίκαιας, πολύ δραστήρια όπως πάντα, προβληματισμένη και πολύ μας βοήθησε κυρίως στα

θρησκευτικά θέματα που δεν τα γνωρίζαμε επαρκώς.

Αξίζει ν’ αναφέρουμε ότι τα χωριά μας Πλαγιά (Ζέρμα) και (Λυκόρραχη) Κεφαλοχώρι Κονίτσης επίσης Καστάνιανη, απ’ όπου κατάγεται η Όλγα όπως και ο μαέστρος μας Αλέκος Παπαχρήστος, υπάγονται στο Δήμο Μαστοροχωρίων με έδρα την Πυρσόγιαννη Internet Mastorochoia και έχουν κάνει πολλά αξιόλογα πράγματα. Στο Κεφαλοχώρι λειτουργεί το μοναδικό δημοτικό σχολείο, ολοήμερο, νηπιαγωγείο, έδρα TAXI (ξενώνας, δυο ταβέρνες, καφεενεία, Super Market, γυνακείο συγκρότημα που τραγουδάει τοπικά τραγούδια με παραδοσιακές στολές γνωστό στην επαρχία μας, νομό Ιωαννίνων και στην Αθήνα.

Συμμετέχουν αγρότισσες και λειτουργούν μόνες τους, χωρίς μαέστρο.

Τραγουδούν πολύ ωραία τραγούδια του γάμου και άλλα σχετικά με διάφορα ήθη και έθιμα του χωριού.

Οι ταβέρνες λειτουργούν αξιοποιώντας τοπικά προϊόντα, αφού έχουν κτηνοτροφικές μονάδες δικές τους.

Έχουμε και πολλά άλλα να δείξουμε. Αυτό θάναί όμως έκπληξη για τους εκδρομείς.

Ο κόσμος εκεί είναι πολύ φιλόξενος και δε νομίζω, να μετανοιώσετε αν γνωρίσετε το χωριό μας, την επαρχία μας όπου θ’ απαλλαγείτε από το νέφος.

Στην Κόνιτσα υπάρχει Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Το χωριό μας το επισκέφτηκαν οι εξής δάσκαλοι από τη Νίκαια από το 14ο Δημ. Σχ. ο Ηλίας Σάμιος με τη γυναίκα του Άντζελα παρέα κι οι κουμπάροι τους Βαγγέλης Χατζηθωμάς με τη σύζυγό του Γεωργία που τότε εργα-

ζότανε στο σχολείο μας.

Από το υιοθετημένο χωριό μας από την Άνω Βαθεία Εύβοιας οι φίλοι μας: Αλέκος και Δέσποινα Στουρούτη εργαζόμενοι στον Δήμο Ερέτριας ως ανώτεροι υπάλληλοι Προϊστάμενος και Προϊσταμένη Γραμματείας στην Αμάρανθο στο Δήμο Αμαρυθίων, με το γιό τους Αντώνη.

Ο μαθηματικός Κώστας Κηρύκος με τη σύζυγό του Μαιρούλα και τα παιδιά τους μιλήσαμε επίσης και για τον εμφύλιο πόλεμο που τις επιπτώσεις του τις νοιώσαμε στο “πετσί μας” και πως βρεθήκαμε στην Πολωνία. Αυτό το θέμα είχε πολύ ενδιαφέρον, υπήρξαν πολλές ερωτήσεις και ήρθαμε σ’ αντιπαράθεση με τον αδερφό μου τον οποίο γνωρίσαμε μετά την επιστροφή μας στην Ελλάδα. Θα πρέπει ν’ αναφέρουμε ότι το “τραγικό” γεγονός του αποχωρισμού από τους γονείς μας μας ωφέλησε που συμπίπτει και με τη γνώμη, του αδερφού μου Αποστόλη, γιατί οι Πολωνοί μας φέρθηκαν άψογα, μας πρόσφεραν “τα πάντα” παρόλο που οι ίδιοι είχαν τεράστιες δυσκολίες και δεν υπάρχουν λόγια για να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας.

Ενημερωτικά σας αναφέρω, ότι στην Πολωνία σπουδάσανε σε ανώτατα εκπ/κά ιδρύματα 15 άτομα, ενώ σ’ όλες τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες σε ανώτατα, ανώτερα, μέσες σχολές και στην Ελλάδα περίπου 160 άτομα.

Πριν το 1948 υπήρχαν μόνο δυο μορφωμένοι άνθρωποι στο χωριό:

1) ο Θωμάς κ. Μήτσος δάσκαλος του χωριού και 2) ο ιερέας Παπαδημητρίου Μαργαρίτης που είχε έδρα στην Λυκόρραχη Κονίτσας. Σύνολο κατοίκων του χωριού πριν το 1940 754 άτομα.

Για να παρουσιάσουμε τα θέματα σχετικά με τους Πολωνούς αξιοποιήσαμε το πολύ πλούσιο υλικό που μας έστειλαν από το Πολίτσε κ/στο Στετίνο της Πολωνίας οι παιδαγωγοί μας τότε κ. Τσεσλάβα κ. Βίκτορ Χιλέφσκι, η κόρη τους, ο γαμπρός τους, όλοι τους με ανώτατη παιδαγωγική μόρφωση.

Μας αποκαλούνε και τώρα “δικά τους παιδιά” Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο δείπνος παραμονή Χριστουγέννων “Βιετσέζα Βιγκλιλίενα”, που οι καθολικοί Πολωνοί τη θεωρούνε ως πιο επίσημη γιορτή τους. Κάθεται στο τραπέζι αποκλειστικά η οικογένεια: γονείς, παιδιά, εγγόνια και αφήνουν μια θέση για κάποιον περαστικό.

Ο μεγαλύτερος κρατάει στο χέρι “οπλάτε = λευκός άρτος” μοιράζεται με τους άλλους κομματάκι - κομματάκι και λένες ευχές.

Ο δείπνος αποτελείται από νηστίσιμα φαγητά πολλών λογιών, ψάρια, σούπες π.χ κόκκινο μπορς - ξυνό λάχανο με ζυμαρικά.

Από γλυκά απαραίτητη είναι η “στρούτσλα μακόβα” δηλαδή τύπου ρολό με μείγμα μέσα τα μαύρα σποράκια από την παπαρούνα.

Το εθνικό φαγητό τους είναι το “ΒΙΣΟΣ-ΜΠΙΤΚΟΣ” που παρασκευάζεται από λάχανο φρέσκο και τουρσί ψιλοκομμένο, κρέας, σαλάμι, κυρίως μετά από μια κοπιαστική εκδρομή συνοδεία με βότκα ή επί άλλης ευκαιρίας.

Η Τσικνοπέμπη = Τλούσι Τσβάρτεκ” τελειώνει δοκιμάζοντας “πόντσκι = κράπφεν” στα γερμανικά με μαρμελάδα μέσα από φρούτα.

Το Πάσχα και οι Πολωνοί βάφουνε

αυγά σε διάφορα χρώματα και μετά με βελόνα φτιάχνουνε διάφορα σχέδια που λέγονται “πισάνκι” και είναι πολύ εντυπωσιακά.

Η Κυριακή των Βαΐων λέγεται “Νιετζιέ-λα Παλμόβα” από τις πανέμορφες πάλλμενες δηλαδή κλαδί - ξύλο με διαφόρων ειδών λουλούδια και πρασινάδα κατάλληλα τοποθετημένα.

Σε πολύ όμορφα καλαθάκια βάζουν μέσα τ’ αυγά, ψωμί, λαγουδάκια και άλλα προϊόντα, τα πάνε στην εκκλησία να τα ευλογήσει ο παπάς.

Την Κυριακή του Πάσχα τσουγκρίζουν τ’ αυγά, τρώνε κυρίως ψητά κρέατα, και πολλά άλλα.

Από τα γλυκά κάνουν τσουρέκια “βιέλ-κιε μπάμπη” δηλαδή ψηλά-φουσκωτά κέικ διαφόρων ειδών.

Η Δευτέρα του Πάσχα λέγεται “Λάνι Πονιετζιάλεκ” και συνηθίζεται το “Ντίνγκους”.

“Λάνι Πονιεντζιάλεκ” = Βροχερή Δευτέρα επειδή από τα παλιά τα χρόνια επικρατούσε το έθιμο να ρίχνεται νερό όπως στην Κέρκυρα κουβάδες, ή άλλα δοχεία στους ανυποψίαστους περαστικούς με τα γιορτινά τους ρούχα.

Λέγεται, ότι εάν κάποια νεαρή κοπέλα, δεν την “βρέξουν” θα μείνει στο “ράφι”. Τι προτιμάτε λοιπόν;

Στην εκδήλωση μιλήσαμε και για την ειρήνη υπέρτατο αγαθό κι ότι πρέπει να τη φυλάμε “ως κόρη οφθαλμού”. Αναφερθήκαμε και στον αντιστασιακό Πολωνό - Έλληνα Zeviy Szagnowici-Iwanow - IEZI Σαϊνόβιτς-Ιβάνοβ που σε συνεργασία με τους ομοίους του Έλληνες κατόρθωσε να δημιουργήσει τεράστιες καταστροφές

στους Γερμανούς κατακτητές μας.

Έγινε “περιζήπτος” και για το “κεφάλι του όρισαν μεγάλο χρηματικό ποσό για κείνη την εποχή. Προδόθηκε από τον ζηλιάρη συμμαθητή του που μοιραζόταν το ίδιο θρανίο. Δικάστηκε και τον σκότωσαν στην Καισαριανή.

Αναπαύεται μαζί με τους Έλληνες πατριώτες στο 3ο Νεκρ. Νίκαιας “αγκαλιασμένοι” και “στολισμένοι”.

Στην εκδήλωση δοκιμάσαμε Πολωνική βότκα “ζιουμ προύβκα” με χόρτο μέσα και δαμάσκηνα σε σοκολάτα αγορασμένα στο πολωνικό μαγαζί “Άβρα” επί της οδού Αρμοδίου 8 στην Κεντρική αγορά στην Αθήνα - Πλατεία Ομονοίας.

Ο φίλος μας ο Θοδωρής που έχει το μαγαζί, μας πρόσφερε την πάлма για να τη γνωρίσουν κι οι Έλληνες που ζουν εδώ.

Από το χωριό μας είχαμε τσίπουρο και δοκιμάσαμε, ενώ από την Άνω Βάθη της Εύβοιας ωραία αμύγδαλα.

Αποχαιρετηθήκαμε κρατώντας ο καθένας στο χέρι από ένα καλάθι και λαμπάδες κατάλληλα στολισμένες - όλα παραγωγής της οργανώτριας της βραδιάς Μαρίας Παγούνη-Σδούκου.

Στείλαμε επίσης τα δώρα μας στο Δήμαρχο Νίκαιας κ. Στέλιο Μπενειάτο και άλλους που νοερά ήταν μαζί μας, αλλά δεν μπόρεσαν να προσέλθουν και τους ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Βγάλαμε και φωτογραφίες και θα της επισυνάψουμε.

Σ’ όλους ευχόμαστε ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ με υγεία, ειρήνη και αγάπη!

ΜΑΡΙΑ ΠΑΓΟΥΝΗ-ΣΔΟΥΚΟΥ

Τα βότανα της Χαράδρας Αώου

(αναδημοσίευση από το βιβλίο του
Σ.Τ. "Ο Αώος και η Φύση του")

Βότανα

Στο χώρο της χαράδρας και των γύρω βουνών, υπάρχουν πολλά και σπάνια φυτοβότανα· δε γνωρίζουμε να έγινε ως τώρα καμιά συστηματική μελέτη γι αυτά. Πάντως παλιότερα, που δεν υπήρχαν φάρμακα, οι άνθρωποι γνώριζαν πολλά από αυτά και τα χρησιμοποιούσαν.

Μάλιστα στη γειτονική χαράδρα του Βίκου τα μάζευαν για χρήση οι κομπογιαννίτες ή βικογιατροί.

Αυτοί ήταν πρακτικοί γιατροί που ξεκινούσαν από τη χαράδρα του Βίκου και τριγυρνούσαν σε όλα τα χωριά της Ηπείρου και της άλλης υπόδουλης Ελλάδας τον καιρό της τουρκοκρατίας. Στον ώμο τους είχαν κρεμασμένο το σάκο με τα βότανα και στο χέρι κρατούσαν ένα χοντρό κρανίτικο ραβδί, για να γλιτώνουν από τα σκυλιά, τα φίδια και τους άλλους εχθρούς τους.

Έφταναν και στις άλλες βαλκανικές χώρες και γιάτρευαν τις διάφορες αρρώστιες των ανθρώπων, τότε

που οι σπουδαγμένοι γιατροί ήταν άγνωστοι σ' αυτές τις χώρες.

Χρησιμοποιούσαν διάφορα βοτάνια και μαντζούνια· η προσφορά τους ήταν μεγάλη στους ασθενείς και γι αυτό απόχτησαν την εμπιστοσύνη του Λαού.

Το επάγγελμά τους πήγαινε από πατέρα σε παιδί (ιδίως στο πρωτότοκο) και είχαν καθιερώσει ακόμα και ειδική γλώσσα να συνεννοούνται μεταξύ τους.

Για την ονομασία κομπογιαννίτες υπάρχουν διάφορες εκδοχές:

- Α. Ότι ήταν γιατροί από τα Γιάννινα.
- Β. Από τους κόμπους που έχουν τα βότανα και το ρήμα υγιαίνω.
- Γ. Από τους κόμπους που είχαν τα ραβδιά τους.

Σήμερα με τη λέξη "κομπογιαννίτης" εννοούμε κάποιον απατεώνα - τσαρλατάνο. Αυτό έχει την εξήγηση στο ότι οι σπουδαγμένοι γιατροί της Ευρώπης, τους κατηγορούσαν και τους χλέβазαν από ζήλεια γιατί τους αγαπούσε ο Λαός.

ΚΑΛΕΣΜΑ ΓΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

1964-2004: Σαράντα ολόκληρα χρόνια από τότε που έφηβοι αφήνουμε τα σχολικά μας θρανία. Η ζωή, μας σκόρπισε, τα προβλήματα, οι υποχρεώσεις και ο χρόνος μας έκαναν να μην ανταμώσουμε όλοι μαζί.

Καιρός να συναντηθούμε για να συνθέσουμε το παζλ των αναμνήσεων και να θυμηθούμε τις μικρές και μεγάλες στιγμές που ζήσαμε τότε. Να ενώσουμε τις θύμψεις για να γυρίσουμε πίσω το χρόνο και να ζωντανέψουμε τα ξένοιαστα μαθητικά μας χρόνια. Να διώξουμε την ομίχλη που έχει απλωθεί μπροστά μας και η θαμπή κινηματογραφική ταινία να ξεθαμπώσει, να καθαρίσει και να ζωντανέψει τις τρέλες, τις χαρές, τις αγωνίες και τα χτυποκάρδια των μαθητικών μας χρόνων.

Ονόματα δεν θα γράψουμε. Άλλωστε συμμαθητές μας δεν είναι μόνο όσοι ήμασταν στην ογδόη. Συμμαθητές μας είναι και όσοι φύγαν για τον άλφα ή βητα λόγο· ξεκίνησαν μαζί και τελείωσαν αργότερα.

Όσοι περισσότεροι μαζευτούμε στις

13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2004, ημέρα Παρασκευή, τόσο περισσότερα θα θυμηθούμε.

Παράκληση: Όσοι ξέρουν διευθύνσεις και τηλέφωνα Καθηγητών και συμμαθητών μας ας τους ειδοποιήσουν.

Αγαπητό μας περιοδικό "Κόνιτσα" σ' ευχαριστούμε που δημοσιεύεις το κάλεσμά μας, γιατί ξέρουμε ότι εσύ φτάνεις σε πολλά μέρη και σε διαβάζουν, σε ρουφούν κυριολεκτικά μικροί και μεγάλοι και έτσι θα ενημερωθούν περισσότεροι.

Καλή αντίμωση στις 13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2004, ημέρα Παρασκευή στις **7 μ.μ.** μπροστά στο Δημαρχείο της Κόνιτσας.

Καλογήρου Πηνελόπη:
Τηλ. 6972928503

Παπασπύρου Ανδρέας
Τηλ. 210-5013701 και 6936900533

Κούκης Χρήστος
Τηλ. 210 6031136 και 6936949990

Δάρλας Νίκος
Τηλ. 210 3628531 και 6972897682

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο 1800 Τ.Μ. στην
Α. Κόνιτσα Ηλίας Τζήκας

Τηλ.: 0107702828
0945378016

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικία απέναντι από τον Ξενώνα
"Το Δέντρο"

Τηλ. 210 - 2132988 - 6974608381

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΚΑΛΕΣΜΑ DUM SPIRO SPERO...

και ελπίζω με τη χρυσή Ολυμπιάδα του 2004 στην Αθήνα, να κάνουμε κι εμείς την Ολυμπιάδα των 50 χρόνων από την αποφοίτησή μας από το 8/τάξιο Γυμνάσιο. Να θυμηθούμε τα παλιά καλά χρόνια, να γελάσουμε, να κλάψουμε.

Καλούμε τους παλιούς συμμαθητές και παππούδες:

1. Βλαχο Σπύρο Ζαχαρία
2. Γεράση Θόδωρο Παναγιώτου
3. Ζακόπουλο Αχιλλέα Χρήστου
4. Ζιώζη Κων/νο Δημητρίου
5. Ζών Μιχάλη Βασιλείου
6. Κίσο Φώτη Αντωνίου
7. Παπαθεμιστοκλέους Θεμιστοκλή Παύλου
8. Παπαμιχαήλ Παναγιώτη Γεωργίου
9. Πολίτη Αγαθάγγελο Κων/νου
10. Πολύζο Πέτρο Σπυρίδωνος
11. Σουτόπουλο Γεώργιο Νικολάου
12. Τζάφο Ιωάννη Γεωργίου
13. Τσιαλιαμάνη Γεώργιο Πέτρου

14. Τσόγκα Ευάγγελο Γεωργίου
15. Φουρτζή Ερμηνεία Παναγιώτου
16. Χατζηρούμνη Απόστολο Χρήστου και
17. Χριστοδούλου Δημήτριο Αχιλλέως

Να επικοινωνήσουν με μένα στα τηλέφωνα 26550 22081 και 6912082221 και τον Γιάννη Δάλλα στο τηλ. 2310839871.

Καλούμε τους Σεβαστούς μας Καθηγητές κ.κ. Ιω. Κατσαράκη, Μιχ. Αναστασόπουλο, Κων/νο Γκατσόπουλο, Θεοδ. Γεωργούλη και Νικ. Ρεμπέλη.

EXPECTAMUS
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΩΤΣΙΚΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑ

ΤΟ ΤΖΑΚΙ

Pension

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΜΕ ΑΤΟΜΙΚΟ ΜΠΑΝΙΟ, ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΠΑΡΚΙΝΓ

Δεμερτζίδης Ευάγγελος

ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ
ΤΗΛ.: 0655-22867, ΚΟΝΙΤΣΑ

Χρήστος Γκόγκος

Χειρουργός Οδοντίατρος

Διδάκτορας Ενδοδοντολογίας Α.Π.Θ.

Ερμού 73-Πλατεία Αγίας Σοφίας
546 23 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310-265.168
Κιν.: 6977-032.376

ΓΕΩΦΑΡΜΑ

Μελέτες - Κατασκευές ΚΗΠΩΝ - ΕΡΓΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΕΙΣ - ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΕΙΣ

- ✓ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΕΦΟΔΙΑ
- ✓ ΦΑΡΜΑΚΑ
- ✓ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ - PET SHOP
- ✓ ΣΠΟΡΟΙ
- ✓ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ
- ✓ ΕΙΔΗ ΚΗΠΟΥ
- ✓ ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΑΡΕΚΖΗΣ
ΓΕΩΠΟΝΟΣ Γ.Π.Α.

ΣΧΟΛΙΑ

ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ, σκουπίδια, σκουπίδια...

Κάθε λογής σκουπίδια βλέπουμε σε όλους τους δρόμους, δεξιά κι αριστερά. Κατά μήκος των ποταμών και των ρεμάτων.

Όπου βολεύει τον καθέναν πετάει μπάζα, ξύλα, ηλεκτρικά σκεύη, πλαστικά και ό,τι φανταστεί ο νους μας.

Γιατί από τους Δήμους και την Αστυνομία δεν εφαρμόζεται ο νόμος για τη ρύπανση; Οι γειτονικοί Δήμοι σε συνεργασία θα μπορούσαν μια-δυο μέρες να βάλουν τα συνεργεία τους να μαζέψουν από τους δρόμους τα σκουπίδια γιατί είναι πολύ άσχημο θέαμα να βλέπουν οι τουρίστες δίπλα στην εθνική οδό ποικιλόχρωμα σκουπίδια.

- ΑΧ ΑΥΤΑ ΤΑ ΜΗΧΑΝΑΚΙΑ! Μέσα στην κεντρική αγορά της πόλης, στα στενά και στην Εθνική οδό ακόμα βλέπεις ανήλικα παιδιά με μοτοποδήλατα (μηχανάκια) να τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα, κάνοντας ακόμα και "σούζες" και ακούς δαιμονισμένο θόρυβο που σπάει νεύρα.

Δεν σέβονται ούτε τις ώρες του ύπνου και ενοχλούν μικρούς και μεγάλους ακόμα και μες στα μεσάνυχτα.

Υπάρχει κίνδυνος να παρασύρουν κάποιο γεροντάκι στην αγορά ή ακόμα να παρασυρθούν και οι ίδιοι από τις διερχόμενες νταλίκες στην Εθνική οδό. Ας ληφθούν μέτρα πριν από κανένα δυστύχημα γιατί τότε θα'ναι αργά.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ποδαρικό με πολλή βροχή και χιόνια ως χαμηλά στα βουνά μας έκανε ο Μάρτης, παίρνοντας τη σκυτάλη από τον απερχόμενο Φλεβάρη.

• Στις 3/3 έγινε ο Αγιασμός στη Σχολή Δημ. Αστυνομίας με την ευκαιρία έναρξης των μαθημάτων.

Παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Αρχών, ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και Δήμαρχος Κοζάνης κ. Π. Κουκουλόπουλος και ο Δήμαρχος Τσοτυλίου.

Ο Δήμαρχος κ. Πρ. Χατζνεφραιμίδης αφού προσφώνησε τους εκπροσώπους, καλωσόρισε τους δόκιμους Αστυνομικούς διαβεβαιώνοντάς τους ότι θα έχουν άριστη φιλοξενία στην πόλη μας ώστε φεύγοντας, μετά την εκπαίδευσή τους, να έχουν τις καλύτερες εντυπώσεις.

Ο κ. Κουκουλόπουλος ενημέρωσε τους παρευρισκόμενους για το ιστορικό των προσπαθειών της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε για την ίδρυση των Σχολών στην Κόνιτσα και το Τσοτύλι τονίζοντας την ωφέλεια που θα έχουν οι δυο πόλεις.

• Ήρεμα προσήλθαν στις κάλπες οι κάτοικοι της επαρχίας στις βουλευτικές εκλογές της 7/3. Τα αποτελέσματα δημοσιεύουμε σε άλλη σελίδα.

• Αρκετά χιόνια στις 10-12/3 έπεσαν στα βουνά και σε χαμηλό υψόμετρο, καθώς και πολλές βροχές στα πεδινά.

Τα ίδια καιρικά φαινόμενα επαναλήφθηκαν και από τις 22-24/3.

- Η Εθνική επέτειος της 25ης Μαρτίου γιορτάστηκε στην Κόνιτσα όπως και κάθε χρόνο.

Την παραμονή έγινε κατάθεση στεφάνων στα μνημεία από τους μαθητές των Σχολείων και σημαιοστολίστηκαν σπίτια και καταστήματα της πόλης. Το πρωί της γιορτής πολύς κόσμος παρακολούθησε στον Άγιο Κοσμά τη θεία λειτουργία και τη Δοξολογία καθώς και την επιμνημόσυνη Δέηση στο Μνημείο πεσόντων που βρίσκεται στην είσοδο του Δημαρχείου. Ακολούθησε παρέλαση στην Κεντρική Πλατεία των μαθητών όλων των Σχολείων και στρατιωτικού Τμήματος.

Στις 12 π.μ. εκφωνήθηκε από τον Γυμνασιάρχη κ. Κων/νο Κοσμά ο πανηγυρικός της ημέρας στο αμφιθέατρο του Δημ. Μεγάρου. Κατόπιν ο Δήμαρχος και το Δημ. Συμβούλιο δεξιώθηκε τις αρχές και το λαό και το πρωινό έληξε με τη δεξίωση στη Λέσχη Αξ/κών Φρουράς Κόνιτσας.

Το απόγευμα μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου - Λυκείου παρουσίασαν θεατρικό έργο από την εποχή της Τουρκοκρατίας που το παρακολούθησε πλήθος κόσμου.

- Στις 26-28 Μαρτίου από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπ/σης Κόνιτσας πραγματοποιήθηκε Σεμινάριο - Εργαστήριο (για εκ/κούς Α/θμιας και Β/θμιας εκπ/σης), όπου επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων έκαναν αξιολογικές εισηγήσεις.

- Την Πρωταπριλιά έκαναν την εμφάνισή τους τα χελιδόνια και το ζεύγος των πελαργών που επισκέπτονται κάθε χρόνο τη φωλιά τους στην Κλειδωνιά.

- Παραμονές του Πάσχα αρκετή η προσέλευση στην επαρχία μας. Αρκετή και η κίνηση στην αγορά της Κόνιτσας για την προμήθεια κρεάτων, φρούτων και τροφίμων.

- Καλή ήταν η μέρα του Πάσχα και όσοι ασχολήθηκαν με το γύρισμα της σούβλας, έψησαν το πασχαλινό αρνί χωρίς προβλήματα. Αντίθετα τη δεύτερη μέρα ποτιστική βροχή έπεσε σε όλη την περιοχή μας.

- Στις 15/4 άρχισε η πλακόστρωση του πεζόδρομου στην Κεντρ. Αγορά της Κόνιτσας.

- Στις 24/4 πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα ο 1ος Μαραθώνιος Ορεινής Ποδηλασίας.

Η εκκίνηση έγινε από τα Λουτρά Αμαράντου στις 11 π.μ. και ο τερματισμός στο Στάδιο Κόνιτσας στις 3 μ.μ.

- Με βροχές το τελευταίο δεκαήμερο έφυγε ο Απρίλης. Γενικά ο φετινός Απρίλης ήταν βροχερός και άστατος, αφού στις βουνοκορφές έπεσαν και λίγα χιόνια.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

Ο Παύλος και η Βασιλική Οικονόμου στην Κόνιτσα απόχτησαν στις 13/3 κορπσάκι.

- Ο Μάκης Γαϊτανίδης και η Μα-

ρία Σταύρου απόκτησαν αγοράκι στην Κόνιτσα στις 20/3.

- Στα Γιάννινα ο Νίκος Ασπιώτης και η Ελένη Μήτσικα απόκτησαν στις 17/4 κοριτσάκι.

- Ο Βασίλης Βόσιος και η Αριστέα Ν. Ρούση απόκτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι στις 23/4.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

Στην Κόνιτσα ο Χρήστος και η Ελένη Γαϊτανίδη βάφτισαν στις 12/4 την κορούλα τους. Όνομα: Ελευθερία.

- Στον Αμάραντο βαπτίστηκε ο Νικόλαος Ζιάκος στις 12/4.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ:

Αρραβωνιάστηκαν στην Κόνιτσα ο Χρήστος Παπαγεωργίου και η Κλεοπάτρα Ζδράβου στις 15/4.

ΓΑΜΟΙ:

Παντρεύτηκαν στο Κιλκίς στις 17/4 ο Παύλος Σαββίδης και η Νεραντζιά Κολιού.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

Απεβίωσαν

Στις 29/2 η Δέσποινα Παπαδία ετών 99 στο Ελεύθερο.

- Στις 4/3 η Αρετή Παπαγιαννούλη ετών 94 στην Πουρνια.

- Στις 6/3 η Ευθαλία Δαλαμάγκα ετών 67 στην Πυξαριά.

- Στις 8/3 ο Σταύρος Στράτος ετών 76 στο Μάζι.

- Στις 25/3 η Ανθούλα Κονίνη ετών 80 στη Λαγκάδα.

- Στις 14/4 η Καλλιρρόπη Λιόγκα ή

Γιαννημέλου ετών 90 στην Κόνιτσα.

- Στις 3/4 η Όλγα Τσάνου ετών 67 στον Πύργο Κόνιτσας.

- Στις 6/4 ο Μιχαήλ Λάκκας ετών 86 στην Καλλιθέα Κόνιτσας.

- Στις 11/4 η Άννα Καρατζήμου ετών 64 στο Ελεύθερο.

- Στις 13/4 ο Χαράλαμπος Πούλιος ετών 74 στον Πύργο.

- Στις 17/4 η Ερασμία Βανούση ετών 90 στο Αηδονοχώρι.

- Στις 20/4 ο Σταύρος Απ. Ντίνης από τη Λαγκάδα ετών 81, στη Λάρισα.

- Στις 23/4 η Αγαθή Σταύρου ετών 84 στην Τράπεζα.

- Η Αγόρω Τσιάτσιου από το Κεράσοβο ετών 90 στο Κιάτο.

- Στις 11/4 πέθανε στις Σέρρες ο Πασχάλης Ντίνης από τη Λαγκάδα σε ηλικία 80 ετών.

Ο Πασχάλης είχε λάβει μέρος στον αγώνα κατά των Γερμανών στην κατοχή ως ΕΛΑΣίτης. Η νύφη του Μαγδαληνή Ντίνη στη μνήμη του προσφέρει 20 € στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ".

* * *

ΜΝΗΜΕΣ

Στη μνήμη του γραμπρού της Χαράλαμπου Λάμπρου, που πέθανε στις 23/4, η Ευαγγελία Τσίμα από την Οξυά, προσφέρει στο περιοδικό

μας 50 €.

• Με τη συμπλήρωση 5 χρόνων από το θάνατο της Πηνελόπης Κωστούλα, τα παιδιά της Ιωάννης, Νικόλαος, Σούλα, Δήμητρα και τα εγγόνια της, προσφέρουν στη μνήμη της 15 € στο περιοδικό μας.

Στη μνήμη του Ηλία Δήμου που πέθανε στην Πηνή, οι εγγονιές του Ευδοξία και Αλεξάνδρα προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 100 €.

Επίσης οι θυγατέρες του, Αριάδνη Ζώτου και Μαριάνθη Νίκου προσφέρουν 40 €.

• Ο Απόστολος Κεφάλας που βρί-

σκεται στον Καναδά, στη μνήμη του πατέρα του Θεόδωρου, προσφέρει στο περιοδικό μας 100 €.

• Ο Απόστολος Βαζούκης από το Νικάνορα στη μνήμη του αγαπημένου του γιού Δημήτρη που πέθανε στο Αίγιο νεώτατος, προσφέρει στο περιοδικό μας 50 €.

• Η Μαρία Λύρα από το Ελεύθερο, στη μνήμη της μητέρας, της Ιουλίας Δάλλα, προσφέρει στο περιοδικό μας 10 €.

• Ο Δημήτριος Βανδέρας στη μνήμη του Ανδρέα Κουσιαφέ προσφέρει στο περιοδικό μας 50 € και στο Γηροκομείο Κόνιτσας 50 €.

Μεμολογίες

† Σωτήρης Μάϊπας

Στις 15-4-2004 μας άφησε για πάντα ο τελευταίος ΕΛΑΣΙΤΗΣ του Διστράτου, ο Σωτήρης Μάϊπας που από τα 18 του χρόνια εντάχθηκε εθελοντής

στον ΕΛΑΣ και πολέμησε τους κατακτητές Γερμανούς.

Υπηρέτησε στην ΙΧ Μεραρχία και στο Γεν. Στρατηγείο του ΕΛΑΣ, όπως έγραφε τις αναμνήσεις του στο 106 τευχ. του περιοδ. "ΚΟΝΙΤΣΑ".

Ο Σ.Μ. το 1950 εγκαταστάθηκε με

τη γυναίκα του Κική στην Αίγινα και απόκτησαν δυο παιδιά, το Γιώργο και το Μιχάλη, τα πάντρεψαν και χάρηκαν και εγγόνια.

Εργάστηκαν πολύ σκληρά και δημιούργησαν μια επιχείρηση (πηνοτροφείο) όπου πέρασαν και μερικά παιδιά από το χωριό μας για δουλειά. Πολλοί χωριανοί μας φιλοξενήθηκαν από τον Σωτήρη και καιρόταν πολύ να τους βλέπει.

Ήταν μέλος της Αδελφότητας Διστράτου και λάβαινε μέρος στις εκδρομές και στις διάφορες εκδηλώσεις.

Με το χαμόγελο και την καλοσύνη του ήταν αγαπητός σε όλους και θα μας μείνει αξέχαστος.

Ηλίας Πίπας
Δραπετσώνα

ΤΙΜΟΛΕΩΝ Κ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μας άφησε χρόνους ο Τιμολέων Παπαδιαμάντης, σε ηλικία 99 χρονών. Καλός γείτονας και καλός άνθρωπος.

Και σκέφτουμε πως θάτανε πολύ άδικο, να μην μείνουν στους νεώτερους Κονιτσιώτες δυό περιστατικά που είχα μαζί του και που κατά τη δική μου γνώμη τιμάνε απόλυτα τη μνήμη του.

Στη γειτονιά μας, της Κόνιτσας, λίγο πιο πάνω από το σπίτι μου και δίπλα στον μαντρότοιχο του κήπου του Παπαδιαμαντέϊκου, περνάει το στενό του Αγιώργη (νεομάρτυρα) από το οποίο σπάνια διάβαιναν άνθρωποι. Ήταν ένα στενό ερημικό. Εμείς μάλιστα στη γειτονιά το λέγαμε και το Στενό της Μπατζή, κι όταν είμαστε μικροί φοβόμαστε να το περάσουμε νύχτα, γιατί δήθεν βλέπαμε εκεί φωτιές και καντήλια να κυκλοφορούν, πάνω από τον τουρμπέ της Μπατζή, έναν τουρμπέ-τάφο που ποτέ δεν είδαμε και για τον οποίο λέγανε ότι ήταν κάπου εκεί από πολύ παλιά. Και στον οποίο οι ντόπιοι Μουσουλμάνοι άναβαν καντήλια για να τιμήσουν την αγιότητά της.

Σ' αυτό λοιπόν το ερημικό στενό, τα μέσα του 1942, εγώ είχα βρει μια βαθιά τρύπα πάνω στον τείχο του Παπαδιαμαντέϊκου κήπου που έκρυβα τα πρώτα έντυπα που μου έρχονταν πα-

ράνομα από το Ζαγόρι και τα Γιάννενα. Εφημερίδες του Εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, διάφορες πολυγραφημένες εγκυκλίους, ονόματα συνδέσμων με κρυπογραφικά στοιχεία κλπ.

Τα δίπλωνα κατάλληλα και τάβαζα μέσα σένα μεταλλικό καφουκίτι, που παράκων σ' αυτήν την τρύπα. Ήταν η εποχή τότε που οι Ιταλοί καραμπινιέροι κάθε βδομάδα σχεδόν, έρχονταν στο σπίτι μας, κι έκαναν έρευνες σκάβοντας τον τοίχο, στα κατώγεια, και τον κήπο για να βρουν τα εκατό τσουβάλια αλεύρι κι άλλα διάφορα, που κάποιοι καλοθελητές συνεργάτες τους είχανε πει, ότι δήθεν ο πατέρας μου είχε αποκρύψει ως Πρόεδρος των Συσσιτίων της Κόνιτσας, εκδικούμενοι το γεγονός ότι ο ίδιος είχε πάει μάρτυρας κατηγορίας στο Στρατοδικείο εναντίον τους, για την πρώτη φάση συνεργασίας τους με τους Ιταλούς τον Οκτώβρη - Νοέμβρη 1940.

Ήμουν χίλια τοις εκατό βέβαιος ότι τα παράνομα χαρτιά μου εκεί στην τρύπα του στενού του Αγιώργη, μ' όλα τα μυστικά που έκρυβαν, μυστικά

που θα οδηγούσαν ενδεχομένως, κάμποσους από μας στο εκτελεστικό απόσπασμα, αν αποκαλύπτονταν, ήταν απόλυτα εξασφαλισμένα.

Κι αυτό, καθώς λένε στην Κόνιτσα, της γάτας η κοσσή ίσαμε το κουτσέκι, που σημαίνει ότι δε βάσταξε παρά λίγες μέρες, γιατί ένα πρωϊνό, που βγήκα στην εξώπορτά μου για να κατέβω στο Παζάρι, ακούω πάνω από το μαντρότοιχο του Παπαδιαμάνη τον Τιμολέοντα, να μου λέει να περιμένω για να κατέβουμε μαζί.

Με παρεξένεψε, αλλά περίμενα.

Κι όταν έφτασε σ' ένα λεπτό ο Τιμολέων, μου παραδίνει χαμογελαστά, ένα δέμα τυλιγμένο σε χαρτί λέγοντάς μου “άνοιξέ το τώρα, για να σου πω και γω ότι μ' αυτά δεν παίζουν”.

Ξετυλίγω το χαρτί και βρίσκομαι μπροστά στο καφοκούτι με το παράνομο υλικό του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα. Παρολίγο να μούρθει νταμπλάς. Κι άρχισα να ψελλίζω τρέμοντας “άλαλα μπάλαλα”.

“Μη κάνεις έτσι μου λέει. Εγώ και συ μόνον το ξέρουμε. Έλα τώρα, μαζί μου στο στενό, να σου δείξω, πόσο αλαφριά πήρες το πράμα και δεν πρόσεξες, τι σόϊ τρύπα ήταν αυτή που το είχες βάλει”.

Και προχωρήσαμε βουβοί.

Όταν φτάσαμε στην τρύπα, ο Τιμολέων μου λέει να σκύψω και να δω μέσα την τρύπα και που βγάζει. Σκύβω και τι να δω, Η τρύπα ήταν δια-

μπερής και η πίσω πλευρά έβγαζε στον κήπο του Τιμολέοντα.

“Άκου να δεις μου λέει. Η τρύπα μέχρι χτες, ήταν βουλωμένη και δεν έφευγε το νερό. Αναγκάστηκα μ' ένα σιδερικό να την ξεβουλώσω οπότε στην τελευταία προσπάθειά μου, έπεσε στο δρόμο κάτω, το καφοκούτι κι έκανε θόρυβο. Νόμισα πως ήταν θησαυρός με λίρες. Έτρεξα γρήγορα να δω. Τάχασα στην αρχή. Είπα βάζω φωτιά στο σπίτι μου. Το πήρα όμως με σκοπό να κάψω το περιεχόμενο. Και το πήγα πάνω στο σπίτι. Άνοιξα ένα-ένα τα χαρτιά, και θυμήθηκα το 1821. “κάπως έτσι είπα, θάρχισαν και κείνοι”.

Μ' έπιασε το πατριωτικό μου. Και άρχισα να σκέφτουμαι. Έτσι σιγά-σιγά, από κάτι άλλες κινήσεις που είχα δει κατάληξα, ότι το κουτί και τα χαρτιά ήταν δικά σου... Και τώρα είναι σιγουρο ότι η τρύπα αυτή είναι ακατάλληλη για τη δουλειά που ήθελες. Γιατί με την πρώτη βροχή, ή το πότισμα, τα νερά του κήπου θα βγάλουν έξω το καφοκούτι. Έλα τώρα, να σου δείξω μια άλλη τρύπα κατάλληλη, που βρήκα στον τοίχο των Παπαδημούληδων, για να βολέψουμε το πράμα”.

Και πήγαμε καμμιά δεκαπενταριά μέτρα παραπέρα στο στενό, όπου ήταν μια άλλη τρύπα, που δεν είχε κίνδυνο να περάσουν από κει νερά και να χαλάσουνε τα χαρτιά.

- Δεν είναι εντάξει, μου λέει, εδώ;

- Εν τάξει και παρατάξει, του λέω.

- Βάλτε τα λοιπόν μέσα και να μια πλάκα να τα σκεπάσουμε.

Έτσι και έγινε. Μόλις τραβηχτήκαμε, μου λέει ο Τιμολέοντας.

- Πότε-πότε δίνε και σε μένα καμιά εφημέριδα, να μαθαίνω τι γίνεται.

Κι έτσι για κάμποσο καιρό και μέχρις ότου μας κυνηγούσαν οι Ιταλοί και φύγουμε από την Κόνιτσα, ο μακαρίτης ο Τιμολέον παρακολουθούσε από πολύ κοντά την ανάπτυξη του απελευθερωτικού αγώνα στην Κόνιτσα.

Ήταν συντηρητικός αναμφισβήτητα, έβλεπε τις ακρότητες που γίνονταν και μούκανε παρατηρήσεις λογικές, στις οποίες εγώ ήμουν σύμφωνος.

Ποτέ δεν τον άκουσα να βρίζει την Αντίσταση και μας, με σκληρές κουβέντες, όπως έκαναν οι περισσότεροι συντηρητικοί της Κόνιτσας. Αυτό και τον πραγματικό πατριωτισμό του μακαρίτη Τιμολέοντα, ποτέ δεν θα ξεχάσω.

Ένα δεύτερο περιστατικό που είχα με τον ίδιο και το θεωρώ δείγμα αγάπης του για το γενικώτερο καλό της Κόνιτσας είναι και το παρακάτω.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1970, συναντιόμαστε με τον Τιμολέοντα στο Γαλάτσι, έξω από το Φαρμακείο της Ουρανίας Μπεκιάρη.

- Που είσαι, μου λέει, που ψάχνει ο Κλέαρχος να σε βρει και δε σε βρίσκει, τόσες μέρες.

- Τι θέλει ο Κλέαρχος;

- Να, μου λέει. Διαβάζει αυτά που γράφεις στο περιοδικό και αποφάσισε να κάνει διαθήκη, αφήνοντας όλη την περιουσία του σ' ένα ίδρυμα.

- Εσύ, του λέω, τι λες;

- Τι να πω, μου λέει. Να πας από το σπίτι του και να τον βοηθήσεις, να κάνει αυτό που επιθυμεί με τόσο καημό.

Έτσι κι έγινε. Πήγα στον Κλέαρχο. Μου είπε για το ίδρυμα, όπως το ήθελε. Και του έκανα ένα σχέδιο. Του το πήγα. Το κράτησε κάμποσες μέρες, διαβάζοντάς το και συζητώντας το, με κάποιους δικούς του. Πιθανόν και με τον Τιμολέοντα. Έπειτα μου τηλεφώνησε να του στείλω συμβολαιογράφο, με τον οποίο συζήτησε και τούδωσε το σχέδιο, όπως ο Κλέαρχος το είχε διορθώσει. Και συντάχτηκε η διαθήκη, που μ' όλες τις νόμιμες τυπικότητες υπογράφηκε στο σπίτι του, παρουσία τριών γνωστών "έμπιστων" φίλων του Κλέαρχου. Κανένας άλλος απ' αυτούς τους πέντε δεν ήταν μέσα στο δωμάτιο του Κλέαρχου.

Ύστερα από καμιά δεκαριά μέρες, καταφθάνει στο γραφείο μου, ένας από τους κατά Νόμο κληρονόμους του Κλέαρχου, αν δεν γίνονταν η διαθήκη, γιομάτος οργή για να μου ειπεί ότι "Κακώς έκανα που ανακατεύθηκα σ' αυτή την υπόθεση". Τον ρώτησα από που έμαθε για τη διαθήκη, και μου είπε ότι υπάρχουν άνθρωποι πιο καλοπροαίρετοι από μένα. Α-

πό τις άλλες κουβέντες κατάλαβα ποιος ήταν από τους μάρτυρες αυτός που είχε παραβεί τον όρκο του, να κρατήσει το περιεχόμενο της διαθήκης μυστικό.

Του έδωσα εξηγήσεις, όσο μπορούσα πιο καλόπιστες. Του είπα ότι ο Κλέαρχος είχε πάρει τις αποφάσεις του, προτού πάω εγώ να τον δω, για τη διαθήκη. Αν δεν ήμουν εγώ θάταν ένας άλλος δικηγόρος, γιατί στην Αθήνα υπάρχουν πάνω από δέκα χιλιάδες δικηγόροι.

Και ότι εν πάση περιπτώσει, ακόμα ο Κλέαρχος είναι ζωντανός. Στο χέρι του είναι να τον πείσει να αλλάξει τη διαθήκη, και όπως είναι γνωστό ο διαθέτης όποτε θελει καταργεί κάθε προηγούμενη διαθήκη του.

Ήταν θυμωμένος και δεν πείθονταν με τίποτα. Εξειράπη μάλιστα και σε κουβέντες που δεν έπρεπε, παρουσία και των άλλων συναδέρφων του γραφείου μου.

Τελικά έφυγε χωρίς καν να μ' αποχαιρετήσει, σα να ήμουνα ένας μεγάλος εκτρός.

Ύστερα απ' αυτά, με πήρε ο Κλέαρ-

χος τηλέφωνο κι άρχισε να βρίζει το μάρτυρά του που τα "πρόλαβε όλα" σε τρίτους. Μου είπε πως ο εν λόγω κληρονόμος του, πήγε στο σπίτι του και του έκανε σκηνές. Του απάντησε ότι στην περιουσία του αυτός είναι αφεντικό και δε βάζει κεχαγιάδες. Θα την κάνει ό,τι θέλει. Είπαν κι άλλα πολλά. Και στο τέλος μου ζήτησε συγγνώμη για την εμπλοκή μου σ' αυτό το θέμα.

Όταν μετά λίγο καιρό ξανάδα τον Τιμολέοντα στην Κόνιτσα, και του αφηγήθηκα όλες αυτές τις ιστορίες, μου είπε ότι τάξερε όλα. "Μήπως και γω δε βλάπτομαι από τη διαθήκη; Δεν κάνω όμως έτσι. Άστους, να λένε... Ο Κλέαρχος ήξερε τι έκανε. Δικά του ήταν. Στο κάτω-κάτω, στην Κόνιτσα τ' άφησε. Δεν τ' άφησε και σε τίποτα ξεισίπωτες... Ούτε τάπαιξε στα χαρτιά, για να τον κατηγορούμε".

Έγραψα αυτά τα δυο περιστατικά για το μακαρίτη Τιμολέοντα Παπαδιαμάντη, που τιμούν το χαρακτήρα του και τον πατριωτισμό του. Και ας είναι αυτά ένα μικρό μνημόσυνο στη μνήμη του.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΣΑΝΟΥ - ΖΕΥΓΟΛΑ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΒΕΡΩΦ - ΚΟΝΙΤΣΑ
Τηλ.: (0655) 22529

Τηλ. Οικίας: (06510) 93622
Κιν.: 0945182799

Έφυγε από κοντά μας ο μεγαλύτερος

Ο Ηλίας Δήμου (1911-2004) ξεκίνησε τη βιοπάλη με τους μαστόρους, όπως όλοι μας.

Αν και πέρασαν 65 χρόνια δεν ξεχνώ το μαρτύριο εκείνο με την πέτρα και τη λάσπη. Ούτε να ανασάνεις δεν μπορούσες. Λίγο να αργούσες, έτρωγες και καμιά μυστριά λάσπη στα μούτρα.

Έτσι, την εποχή εκείνη, αν είχες λίγο μυαλό, έκανες πέρα και δε γύριζες, όταν εύρισκες καμιά ευκαιρία.

Ο Ηλίας με γνώσεις του Δημοτικού, αυτοδίδακτος πελεκάνος, ζωγράφος της πέτρας, αρκεί να 'βλεπε κάτι κι αμέσως υπολόγιζε τα υλικά και το κόστος της δουλειάς. Το 1938 πήγε με τον πατέρα μου στη Δράμα όπου γινόταν ένας δρόμος από τη Δράμα προς τους Παπάδες στα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Ο Ηλίας από το 1937 ως το 1940 δούλεψε εργολάβος με 25 άτομα στην ίδια εταιρεία.

Με την κατοχή μαζευτήκαμε όλοι στο χωριό και 30 νέοι πήγαμε αντάρτες στον ΕΛΑΣ και ο Ηλίας στο Λαϊκό Δικαστήριο.

Ο Ηλίας ίδρυσε το συνεταιρισμό ξυλείας ο οποίος υπάρχει και σήμε-

ρα. Μετά την απελευθέρωση για την πατριωτική του δράση τον Ηλία, μαζί με πολλούς άλλους χωριανούς, τον έκλεισαν στις φυλακές του Φίξ, στα Γιάννινα.

Αργότερα ο Ηλίας έγινε Πρόεδρος στο χωριό και Πρόεδρος του Συνεταιρισμού. Όταν ο Μάνθος Ζώτος δώρισε μια μεγάλη καμπάνα και χρειάστηκε να γίνει καμπαναριό, ο Ηλίας ως Επίτροπος έγραψε σε όλους τους Πεκλαρίτες και έστειλαν χρήματα. Με δικό του σχέδιο έγινε το καμπαναριό με πελεκητή πέτρα και παράσταση σε μια πλάκα του Αν Γιώργη καβαλάρη.

Παντρεύτηκε την Ευδοξία Σπανού η οποία του άφησε πέντε παιδιά όταν πέθανε. Παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα Τέφου, χήρα μ' ένα παιδί. Πάντρεψαν όλα τα παιδιά τους, αλλά να που στις 20/1 ο Ηλίας άφησε τούτον τον κόσμο και μας έφυγε. Τον ξεπροβόδησαν συγγενείς και φίλοι στο αιώνιο ταξίδι.

Για μένα ο Ηλίας ήταν ένας δάσκαλος. Μου έμαθε πολλά, τον αγαπούσα και μ' αγαπούσε κι εκείνος.

Στη μνήμη του προσφέρω 20 € στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ".

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΒΟΥΡΔΟΥΚΑΣ

Αφιέρωμα

Ήταν καθαρά Δευτέρα το απόγευμα, όταν πήραμε ένα τηλεφώνημα, πολύ δυσάρεστο, μας είπαν για το θάνατο της αγαπημένης μας ξαδέρφης, μα πάνω απ' όλα για μένα ήταν η καλή μου φίλη.

Δεν ήταν λοιπόν καλή εκείνη η μέρα και για τους δικούς της που έχασαν ένα δικό τους άνθρωπο τη Μαριάνθη. Ποιός να το περίμενε, ήταν πολύ ξαφνικό για όλους.

Ήταν μια πολύ καλή γυναίκα, δεν κατηγορούσε κανέναν, δεν ασχολούνταν με τα κουτσομπολιά που τις έλεγαν· μόνο τους έλεγε (ακούω, βλέπω, και δε μιλώ). Αυτό το εμπιστεύτηκε σε μένα· μου είχε πει: δεν θέλω να δώσω αφορμή για σχόλια, γι' αυτό ό,τι μου λένε μένουν μέσα στο σπίτι μου. Αν ακουγόταν κάτι θα χαλούσαμε τις καρδιές μας και η δική της καρδιά ήταν γεμάτη αγάπη και καλοσύνη για όλους όσοι την ήξεραν. Εμένα μου έδινε συμβουλές που μου φάνηκαν χρήσιμες. Θυμάμαι δύο μέρες πριν φύγει μου είπε:

φεύγω για τη Γερμανία, μόλις γυρίσω θα τα πούμε. Ήταν η τελευταία φορά που άκουσα τη φωνή της. Μόλις έφτασε, η καρδιά την πρόδωσε. Της άρεσε να πετάει με το αεροπλάνο, να βρίσκεται πάνω στα σύννεφα κι έτσι έγινε λες κι αυτό να ήταν η επιθυμία της. Γιατί τώρα βρίσκεται στον ουρανό, στα σύννεφα, παρέα με τον άνδρα της, που ο θεός διάλεξε να την πάρει τόσο νωρίς από κοντά μας για να'ναι μαζί στην αιώνια ζωή. Ό,τι κι αν γράψω για τη Μαριάνθη είναι λόγια περιπά, γι' αυτή την άγια γυναίκα. Κουράγιο στα παιδιά της και να τη θυμούνται σα να μην έφυγε. Για όσους την αγαπούσαν δεν έχει πεθάνει, πεθαίνει κάποιος όταν, τον ξεχνούν. Καλό παράδεισο νά'χεις καλή μου φίλη Μαριάνθη, ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει. Δε θα σε ξεχάσουμε ποτέ για μας που σ' αγαπήσαμε (ΖΕΙΣ).

Μαριάνθη Νάτσι

13-4-2004

Γιάννινα

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο 610 τ.μ.

στην Α. Κόνιτσα (κοντά
στη Μητρόπολη)

Τηλ. 210 2758906

Σολόγισσπα

Βοζαντινής και Λαϊκής Τέχνης

Γιάννης Σινάνης

ΕΠΤΑΧΩΡΙ

Τηλ. 24670-84137 & 84127

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	€		
Παππούς Αναστ. U.S.A.	25	Σπανός Αποστ. Θεσ/νίκη	7
Σουλιέ Γιάννα Αθήνα	20	Κεφάλας Πασχ. Θεσ/νίκη	10
Φασούλη Ευγενία Αθήνα	25	Λάκκας Θεοφ. Καλλιθέα	10
Μήτσικας Δημ. Αθήνα	10	Καλησώρας Γιώργος Καστανέα	10
Παγανιά Βαρβάρα Αθήνα	10	Πολιτ. Σύλλογος Παλαιοσελλίου	10
Ανδρεάδης Χρ. Αθήνα	10	Πορέτσης Μηνάς Εξοχή	20
Κορδικόρης Γεωργ. Αθήνα	7	Χρηστίδου Ειρήνη Αηδονοχώρι	20
Χατζημελετίου Βασ. Αθήνα	25	Ιερ. Δόνος Ευ. Πηγή	10
Κιτσαντώνης Ιωαν. Αθήνα	10	Τσελίφης Βασ. Νικάνορας	7
Τσούκας Χαρ. Αθήνα	20	Βαζούκης Θωμάς Νικάνορας	10
Γκιώκας Γεωργ. Αθήνα	20	Γιαννόπουλος Μιχ. Κλειδωνιά	7
Κίσκου Γεωργία Αθήνα	10	Καραγιάννης Νικ. Δίστρατο	10
Σδούκος Δημ. Αθήνα	10	Μπάρμπας Κων. Δίστρατο	20
Παπακώστα Ευδοξία Αθήνα	10	Σπανός Αθαν. Πηγή	7
Σχοινάς Νίκος Αθήνα	50	Πίσπας Α. Δημ. Δίστρατο	10
Παππάς Γεωργ. Αθήνα	20	Παπασπύρου Βασ. Αετόπετρα	10
Κήτας Πασχ. Αθήνα	10	Κοτσάφτης Ευ. Μάζι	10
Κίτσιου Φωτεινή Αθήνα	10	Κόφας Ελευθ. Νικάνορας	18
Τζήμος Ηλίας Αθήνα	10	Γκούντα Λευκοθέα Κλειδωνιά	10
Παΐσιος Δημ. Αθήνα	7	Τζουμάκας Βασ. Νικάνορας	15
Ζώτος Παύλος Κόνιτσα	21	Παγιάτη Ιφιγ. Αγρίνιο	10
Πασχάλη Αλεξάνδρα Κόνιτσα	7	Πίσπας Δ. Κων. Νεραίδα	10
Στρατηγόπουλος Χρ. Κόνιτσα	10	Κωφός Νικ. Δράμα	20
Θώμου - Ντίνου Αγγ. Κόνιτσα	10	Σγούρος Γιάννης Δράμα	10
Κήτας Θεοδ. Κόνιτσα	7	Σταυρίδης Παναγ. Δράμα	20
Κιτσάτης Χρ. Κόνιτσα	10	Λυμπερόπουλος Νικ. Χαλκίδα	10
Μίσσιος Κων. Κόνιτσα	7	Αθανασίου Γεώργ. Καστοριά	7
Νικολάου Κοσμάς Κόνιτσα	10	Καρανάσιος Αθαν. Λάρισα	7
Ζούκης Χρ. Αθαν.	7	Σπανού Ανδρομάχη Ξυλόκαστρο	10
Μπριασούλης Δημ. Κόνιτσα	20	Κυρίτσης Ιωαν. Ρόδος	20
Κατής Χρήστος Κόνιτσα	7	Αδάμου Δήμητρα Πρέβεζα	10
Φασούλης Γ. Χρ. Κόνιτσα	10	Αδάμος Δημ. Λαγκάδα	10
Χούσος Αθαν. Κόνιτσα	10	Τσουμάνης Ηλίας Τσεπέλοβο	15
Φασούλης Χ. Κων. Κόνιτσα	10	Καρράς Τάσιος Ηλιόρραχη	10
Μήτσικας Αθαν. Κόνιτσα	15	Ξεινός Σπυρ. Γανναδιό	10
Παπαχρήστος Ανδρέας Κόνιτσα	8	Μανώλης Πέτρος Λαγκάδα	10
Γιαννάκης Χρ. Κόνιτσα	10	Ζωγράφος Ευριπ. Χιονιάδες	20
Ράγγας Αθαν. Κόνιτσα	10	Παρφύρης Χρ. Οξυά	10
Κήτας Ευθυμίου Κόνιτσα	10	Ιερ. Τζήμος Μηνάς Ελεύθερο	10
Φατές Θωμάς Κόνιτσα	20	Οικονόμου Χρήστος Γιάννινα	30
Βαγενάς Α. Δημ. Κόνιτσα	8	Καράκογλου Χρ. Γιάννινα	7
Νικολόπουλος Ανδρέας Κόνιτσα	10	Σίμος Αλκιβ. Γιάννινα	7
Ρούβαλης Αποστ. Κόνιτσα	8	Δάλλας Κων. Γιάννινα	28
Κορτσινόγλου Ιωάν. Κόνιτσα	10	Ξάνθος Αποστ. Γιάννινα	10
Σέρρας Κώστας Κόνιτσα	10	Μπάρμπας Αθαν. Γιάννινα	15
Νικόπουλος Βασ. Θεσ/νίκη	15	Εξάρχου Παρασκευή Γιάννινα	7
Τσουμάνη Αμαλία Θεσ/νίκη	10	Φασούλης Γ. Νικ. Γιάννινα	10
		Παΐσιου Ευδοκία Γιάννινα	7